

การประเมินผล

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2564

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารการประเมินผล เลขที่ 508
พฤศจิกายน 2565

CENTRE FOR PROJECT AND PROGRAMME EVALUATION
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
EVALUATION PAPERS No. 508
NOVEMBER 2022

การประเมินผล

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2564

โดย

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

การดำเนินงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ ในรูปแบบกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับทำการเกษตร ทฤษฎีใหม่ทั้งในส่วนกิจกรรมหลัก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องตลอดทั้งปี และฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลัง การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายให้ประเมินผลระหว่างการดำเนินงานของโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย 71 จังหวัด จำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 2,100 ราย ประกอบด้วยเกษตรกรตัวอย่าง 1,319 ราย ผู้รับจ้างงาน 676 ราย และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง 105 ราย

ผลการประเมิน พิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประเมินผลของ OECD – DAC ประกอบด้วย เกณฑ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริง กับเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ และเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนมีโครงการและหลังมีโครงการ ได้คะแนน ตามเกณฑ์การประเมิน 95.32 ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับดีมาก (เกรด A) มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย พัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ 96,218.50 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 98.46 นำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ประโยชน์ สามารถเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 67.5520 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีผู้รับจ้างงาน 15,102 ราย เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่แหล่งน้ำ : พื้นที่ปลูกข้าว : พื้นที่ปลูกพืช : พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ จากสัดส่วน 5.72 : 48.49 : 35.89 : 9.90 โดยได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำจากการเข้าร่วมโครงการ ทำให้มีพื้นที่เก็บกักน้ำเพิ่มเป็น 37.42 : 32.40 : 25.69 : 4.49 เกษตรกรมีผลตอบแทนจากการทำกิจกรรม ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตปีละ 4,145.25 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60.59 และผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้นปีละ 2,797.89 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.17 คิดเป็นมูลค่าผลตอบแทนรวมจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 76 ล้านบาท เกษตรกรเกิดการพึ่งพาตนเอง สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และลดต้นทุนการผลิต โดยบริโภคผลผลิตของตนเองเฉลี่ยปีละ 2,617.44 บาทต่อครัวเรือน และใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเฉลี่ยปีละ 3,987.85 บาทต่อครัวเรือน โครงการ มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจำนวน 6,098 ล้านบาท หรือสร้างเงินหมุนเวียน 2.34 เท่า ของงบประมาณ ที่เบิกจ่าย ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่มีการผลิตที่เกื้อกูลกันของกิจกรรมทั้งทางการเพาะปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมงที่หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน มีแรงงานคืนถิ่นร้อยละ 5.61 กลับมาทำงาน ในพื้นที่ ช่วยลดปัญหาการว่างงาน รวมทั้งเกษตรกร และผู้รับจ้างงานได้รับการจ้างงานซึ่งเป็นแรงงาน ในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้ในช่วงวิกฤต ทั้งนี้ เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ต้นแบบ 106 กลุ่ม ด้านความยั่งยืนของโครงการ เกษตรกรร้อยละ 41.34 ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องครบตามสัดส่วน และเกษตรกรร้อยละ 67.40 ได้ขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่เกษตรกรรายอื่น ๆ โดยเกษตรกร ร้อยละ 41.67 ที่ได้รับการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้นำไปปฏิบัติด้วยแล้ว

(ค)

ข้อเสนอแนะ การดำเนินโครงการในระยะต่อไป หน่วยงานควรจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้รับจ้างชุดสระ และเกษตรกรเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และรูปแบบการชุดสระ น้ำให้ชัดเจน รวมถึงควรจัดให้มีผู้ควบคุมงานที่เข้าใจรูปแบบรายการ และสัญญาจ้างชุดสระ ลงพื้นที่สั่งการ หรือควบคุมการชุดสระให้ได้มาตรฐาน อีกทั้งช่วยตอบข้อสงสัย หรือข้อโต้แย้งระหว่างผู้รับจ้างชุดสระ และเกษตรกร ควรบูรณาการการติดตาม การดำเนินงาน และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต พร้อมองค์ความรู้ ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และก่อให้เกิดรายได้ ควรสนับสนุนผู้รับจ้างงานที่มีศักยภาพไปเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการ และเป็นผู้นำ ด้านการเกษตรในท้องถิ่นต่อไป เร่งให้การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาอาชีพและการตลาด เพื่อพัฒนา เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในการเป็นกลุ่มทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ ส่งเสริมการตลาด ที่สอดคล้องกับปริมาณการผลิต ชนิดผลผลิต และความต้องการของการตลาด รวมถึงการผลิตสินค้า ให้ได้มาตรฐาน การจัดเตรียมช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิต ทั้งรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การสร้างเครือข่ายการตลาดในชุมชน ผลักดันการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มในปีต่อไป ควรติดตามให้คำแนะนำ การปรับรูปแบบ หรือกิจกรรม การทำเกษตรให้สอดคล้องกับการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ตามหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้อาจจะ ไม่ตรงตามหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของ เกษตรกรแต่ละราย และเมื่อมีแหล่งน้ำและนาข้าวที่เพียงพอแล้ว ให้เน้นการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์หลายชนิด ผสมผสานกัน และให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับผลกระทบของสารเคมีและวัตถุอันตราย ให้แก่ เกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรปลอดภัยมากขึ้น โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในแปลงอย่าง คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : ทฤษฎีใหม่

Abstract

The Project of One Tambon One New theory in Agriculture group has operated for the purpose to promote learning , embrace the new agricultural theory and the principle of sufficiency economy philosophy by developing the new agricultural theory area approach one tambon one new theory form increase supply water storage area for the new agricultural theory either main activities and related activities through the year, and reviving agricultural sector after an epidemic of coronavirus 2019 disease aimed to encourage on the attentive farmer, and the Office of Agricultural Economic was assigned to on-going evaluations. Data were collected from the target population of 71 provinces total of 2,100 samplings were obtained consist of 1,319 farmer model 676 contractors and 105 officers from the related departments.

The results of the evaluation showed that relating to considering the indicators framework of OECD - DAC consisted of 5 criteria consisted of Relevance, Effectiveness, Efficiency, Impact, and Sustainability by comparing actual results and project prescribed goal , comparing results before and after participating in the project start according to the criteria evaluation scored was 95.32 which mean the project was successful at excellent level (grade A) around 27,117 farmers participates in the project develop the new agricultural theory area for 96,218.50 rai or a 98.46 percent of farmer apply the knowledge of sufficiency economy philosophy and the new agricultural theory cause to increase supply water storage area as 67.5520 million cubic meter and for 15,102 contractors due to this. Moreover, the farmers had changed the area proportion accounted for water storage area : rice crop area : plant crop area: residential and animal farming area from proportion as 5.72 : 48.49 :35.89 :9.90 provide water source from participated the project have changed the water storage area to 37.42 : 32.40 : 25.69 : 4.49. In this way, farmers have a return from activity in the new agricultural theory plant's plot by earning more income of 4,145.25 baht per household from selling products which means an increase of 60.59 percent and a net return increase each year was 2,797.89 baht per household or increase of 52.17 percent total return from the new agricultural theory equal to 76 million baht. It was shown that farmers become self-sufficient enabled to reduce household expenses along with production costs by consuming their own products at approximately 2,617.44 baht per household and using self-made production inputs approximately of 3,987.85 baht per household. The project had an economic return of 6,098 million baht or generate a circulating fund of 2.34 times as expense budget. Moreover, the new agricultural theory's plots had the benefaction among activities like the cultivation of livestock and fisheries diversity in the

same area. For the migrated worker 5.61 percent move back to work the local for farming that reduces unemployment farmer and contractors which were local workers had hiring get jobs and income in this crisis. However, the farmer had organized 106 groups of the new agricultural theory prototype. For project sustainability, 41.34 percent of farmers would be continued to operate the new agricultural theory and 67.40 percent of farmers expand the new agricultural to other farmers by 41.67 percent of the farmer who gets expanded, had already applied this knowledge in practice.

This evaluation suggested that in the next step of project operation, the department should set up the conference to clarify details and to gain mutual understanding between relevant parties and farmers on the criteria and patterns of activities, as well as focus on supporting the integration of monitoring operation and production skills and inputs to farmer continuously in order to set up farmer to launch the new agricultural theory generate income and support potential contractor to become young smart farmer further to entrepreneur and be the leader in local agricultural expedite extend career development and marketing to become a strong group steady to be the new agricultural model. Besides, there should be promoted marketing according to production volume production type and market demand involving product standards setting up a channel of distribution both online and offline, as well as focus on the awareness of the impact on health and the environment, including there should be encouraging farmers' activities to apply on good agriculture practices more by utilizing the resources within the plots with the most cost-effectiveness and benefit.

Keyword: The new theory

(ฉ)

คำนำ

รายงานการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2564 ฉบับนี้ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานโครงการฯ รวมทั้งเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ทำการประเมินผลระหว่างการทำงานโครงการฯ เพื่อนำผลการประเมินโครงการไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ต่อไป

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้การประเมินผลในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารการประเมินผลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่สนใจศึกษาต่อไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ข)
คำนำ	(ฉ)
สารบัญ	(ช)
สารบัญตาราง	(ญ)
สารบัญภาพ	(ฎ)
บทที่ 1	1
บทนำ	
1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล	2
1.3 ขอบเขตของการประเมินผล	2
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.5 วิธีการประเมินผล	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานประเมินผล	14
บทที่ 2	15
การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	
2.1 การตรวจเอกสาร	15
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	19
บทที่ 3	43
สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	43
3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	45
3.3 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	46
3.4 การเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	47
3.5 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล หรือ ผู้รับจ้างงาน	48
บทที่ 4	55
ผลการประเมินผล	
4.1 ความสอดคล้อง (Relevance)	55
4.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	58
4.3 ประสิทธิภาพ (Efficiency)	68
4.4 ผลกระทบ (Impact)	78
4.5 ความยั่งยืน (Sustainability)	87
4.6 สรุปผลการประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล	90
4.7 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินการของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่	95

(ณ)

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 5	สรุป และข้อเสนอแนะ	99
	5.1 สรุป	99
	5.2 ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม		103
ภาคผนวก		105
ภาคผนวกที่ 1	รายละเอียดโครงการ	109
ภาคผนวกที่ 2	คำสั่ง	115
ภาคผนวกที่ 3	แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	125
ภาคผนวกที่ 4	สรุปผลศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการ	161
ภาคผนวกที่ 5	ประมวลภาพการดำเนินงาน	171

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	ประเด็นและตัวชี้วัด	6
ตารางที่ 1.2	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล	10
ตารางที่ 1.3	เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผล	13
ตารางที่ 2.1	เกณฑ์ประเมิน นิยาม และตัวชี้วัด	35
ตารางที่ 2.2	ลักษณะโครงการที่ให้ความสำคัญ/ไม่ให้ความสำคัญกับ Impact และ Sustainability	36
ตารางที่ 2.3	การให้น้ำหนักคะแนนตามประเภทโครงการที่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ไม่เท่ากัน	37
ตารางที่ 3.1	อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	43
ตารางที่ 3.2	อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	44
ตารางที่ 3.3	ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	44
ตารางที่ 3.4	สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำเกษตร	45
ตารางที่ 3.5	พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	46
ตารางที่ 3.6	แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	47
ตารางที่ 3.7	การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	48
ตารางที่ 3.8	เพศ อายุของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ	49
ตารางที่ 3.9	ระดับการศึกษาของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ	49
ตารางที่ 3.10	การชี้แจงรายละเอียดโครงการ	50
ตารางที่ 3.11	สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ	50
ตารางที่ 3.12	ภารกิจ สัดส่วนของผู้รับจ้างงานในการดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	51
ตารางที่ 3.13	การนำเงินเดือนค่าตอบแทนที่ได้รับไปใช้จ่ายของผู้รับจ้างงาน	53
ตารางที่ 4.1	เกษตรกร ผู้รับจ้างงาน พื้นที่เข้าร่วมโครงการ สระเก็บกักน้ำ พื้นที่เก็บกักน้ำของโครงการ	59
ตารางที่ 4.2	การใช้ประโยชน์จากสระเก็บกักน้ำของโครงการ	59
ตารางที่ 4.3	การส่งเสริมความรู้ การฝึกอบรม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร	61
ตารางที่ 4.4	ผลการทดสอบการวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	62
ตารางที่ 4.5	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	63
ตารางที่ 4.6	การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	64
ตารางที่ 4.7	การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	65
ตารางที่ 4.8	แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.9	ความพึงพอใจของเกษตรกร ผู้รับจ้างงาน และเจ้าหน้าที่ ต่อการดำเนินงานโครงการ	68
ตารางที่ 4.10	ผลการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่	69
ตารางที่ 4.11	กิจกรรมการดำเนินงานโครงการ	75
ตารางที่ 4.12	รายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	79
ตารางที่ 4.13	หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	80
ตารางที่ 4.14	เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	80
ตารางที่ 4.15	แรงงานคืนถิ่นของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	82
ตารางที่ 4.16	สัดส่วนรายได้ ค่าใช้จ่าย ของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	83
ตารางที่ 4.17	ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	84
ตารางที่ 4.18	ลักษณะการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	85
ตารางที่ 4.19	ลักษณะการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	87
ตารางที่ 4.20	การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเกษตรกรหลังสิ้นสุดโครงการ	88
ตารางที่ 4.21	การเผยแพร่ และขยายผลองค์ความรู้ของเกษตรกร	89
ตารางที่ 4.22	สรุปผลการประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล	91
ตารางที่ 4.23	ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่	96
ตารางที่ 4.24	ผลกระทบสาขาการผลิตจากการดำเนินงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่	97

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่	5
ภาพที่ 1.2	แสดงวิธีการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยตัวทวีคูณ (Multiplier Analysis) ของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่	12
ภาพที่ 2.1	แสดงหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข	21
ภาพที่ 2.2	แสดงกรอบความคิดเรื่องการวัดผลสัมฤทธิ์	28
ภาพที่ 2.3	แสดงรูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)	30
ภาพที่ 2.4	แสดงโครงสร้างหลักของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของไทย ค.ศ. 2010 (แบบ 3 สาขา)	38
ภาพที่ 2.5	แสดงตารางแสดงค่าของเมทริกซ์ A	38
ภาพที่ 2.6	แสดงตารางแสดงค่าของเมทริกซ์ V	39
ภาพที่ 2.7	แสดงตารางแสดงค่าในรูปแบบของตัวแปร (กรณี 3 สาขาการผลิต)	40
ภาพที่ 3.1	แสดงการเข้ารับการอบรมของผู้รับจ้างงาน	52
ภาพที่ 4.1	แสดงความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์	56
ภาพที่ 4.2	แสดงความสอดคล้องกับสถานการณ์	57
ภาพที่ 4.3	แสดงความสอดคล้องครอบคลุม และตรงกลุ่มเป้าหมาย	58
ภาพที่ 4.4	แสดงการเชื่อมโยงตลาดโดยการเตรียมความพร้อมด้านตลาดเพื่อรองรับผลผลิต	66
ภาพที่ 4.5	แสดงการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมของเกษตรกร	81
ภาพที่ 4.6	แสดงกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ	82
ภาพที่ 4.7	แสดงการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรม	86
ภาพที่ 4.8	แสดงการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไปหลังสิ้นสุดโครงการ	88
ภาพที่ 4.9	แสดงการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมของผู้รับจ้างงานหลังสิ้นสุดโครงการ	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเป็นวงกว้างต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เกษตรกรเป็นอีกอาชีพที่ได้รับผลกระทบตลอดช่วงระยะเวลา 2 ปี แม้ว่ากระบวนการผลิตของภาคเกษตรในส่วนต้นน้ำ จะมีผลผลิตจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่การหยุดชะงักของอุตสาหกรรมกลางน้ำ และปลายน้ำ ทำให้สินค้าเกษตรไม่สามารถขนส่งออกสู่ตลาดเพื่อจำหน่ายไปถึงมือลูกค้า อีกทั้งครัวเรือนเกษตรกรไทย ยังไม่สามารถพึ่งพารายได้นอกภาคเกษตร หลายครอบครัวจึงเผชิญภาวะรายได้ลดลง ประกอบกับในช่วงวิกฤติดังกล่าว แรงงานจำนวนมากถูกเลิกจ้าง ขาดรายได้ และไม่สามารถแบกรับค่าครองชีพในเมืองใหญ่ได้ ตัดสินใจเดินทางกลับสู่ภูมิลำเนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในภาคเกษตรได้ จึงเป็นโอกาสสำคัญในการจูงใจให้แรงงานกลุ่มนี้อยู่ในภาคเกษตร เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา และถ่ายทอดข้อมูลเทคโนโลยีใหม่ ๆ หนุนเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการเกษตร ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เป็นทางรอดของเกษตรกรไทย ช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจไทยในระยะยาวสร้างรายได้ให้ครอบครัวได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 โดยมีวงเงินงบประมาณ 3,550.9175 ล้านบาท และระยะเวลา ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2564

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บรรเทาปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอื่น ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่น ให้มีความมั่นคงในการเป็นแหล่งผลิตอาหาร ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะสั้น และสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจไทยในระยะยาว เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอย่างเพียงพอและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพัฒนาพื้นที่จุดเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งในส่วนกิจกรรมหลัก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องตลอดทั้งปี และเพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตรภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจสร้างงาน เอาใจใส่อย่างจริงจัง มีเป้าหมาย ดำเนินการในพื้นที่ 75 จังหวัด 4,009 ตำบล เกษตรกร 32,000 ราย และมีการจ้างงานในระดับตำบลรวม 16,000 ราย

ในการนี้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล ได้ดำเนินการประเมินผลโครงการ ในระยะแรก โดยใช้เกณฑ์ประเมินผลของ OECD - DAC ประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน และเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน กับเป้าหมายหรือเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 91.44 ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็น ระยะแรกในการดำเนินโครงการ การประเมินผลดังกล่าว ยังไม่เห็นผลกระทบ และความยั่งยืนที่ชัดเจน ประกอบกับมติการประชุมคณะกรรมการติดตามโครงการภายใต้แผนงานสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจ ฐานราก ครั้งที่ 10/2564 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2564 มีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการ ติดตามและประเมินผลต่อเนื่องไปจนถึงระยะเวลาภายหลังสิ้นสุดโครงการ 1 ปี ดังนั้น ศูนย์ประเมินผล จึงต้องประเมินผลโครงการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการ รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีข้อมูลสำหรับประกอบ การพิจารณาในการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานโครงการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการ

1.3 ขอบเขตของการประเมินผล

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ รวม 75 จังหวัด

1.3.2 ประชากรเป้าหมาย

- 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 2) ผู้รับจ้างงานโครงการ
- 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 ระยะเวลาของข้อมูล

- 1) ผลการดำเนินงานโครงการฯ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ (1 กรกฎาคม 2563 - 31 ธันวาคม 2564)
- 2) ข้อมูลด้านการผลิตของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นข้อมูลการผลิต ปีเพาะปลูก 2563/64 (1 พฤษภาคม 2563 - 30 เมษายน 2564)
- 3) ข้อมูลด้านการผลิตของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการเป็นข้อมูลการผลิต ปีเพาะปลูก 2564/65 (1 พฤษภาคม 2564 - 30 เมษายน 2565)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ระบบการเกษตรที่มีกิจกรรมการผลิตหลายชนิดในพื้นที่ขนาดเล็ก ประมาณ 10 - 15 ไร่ โดยมีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน (1) พื้นที่เก็บกักน้ำ ประมาณ 30% (2) พื้นที่ปลูกข้าว ประมาณ 30% (3) พื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ประมาณ 30% และ (4) พื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ประมาณ 10% เช่น ที่อยู่อาศัย โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ยุ้งฉาง โดยสามารถปรับสัดส่วนพื้นที่ และเพิ่มเติมกิจกรรมการผลิตได้ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องการให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร และการบริหารจัดการที่ดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการทำเกษตรในพื้นที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4.2 การประกอบการเกษตร หมายถึง การปลูกพืช การเลี้ยงปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำนาเกลือสมุทร การเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ และเกษตรอื่น ๆ เช่น การเพาะเห็ด การเพาะเลี้ยงไส้เดือนดิน การผลิตชีวภัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคหรือจำหน่ายหรือใช้งานในฟาร์ม อยางใด อยางหนึ่ง หรือหลายอยางรวมกัน

1.4.3 เกษตรกร หมายถึง บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบการเกษตร โดยจะขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้กับหน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนหรือไม่ก็ได้

1.4.4 อาชีพหลัก หมายถึง ประเภทหรือชนิดของงานซึ่งบุคคลนั้นใช้เวลาทำเป็นส่วนมาก ในระยะเวลาที่กำหนดหรือเวลาที่ อ้างอิง สำหรับผู้ที่ทำงานมากกว่า 1 ชนิด อาชีพหลักหมายถึง อาชีพที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า หรืออาชีพที่ให้รายได้มากกว่าในกรณีที่ชั่วโมงการทำงานเท่ากัน

1.5 วิธีการประเมินผล

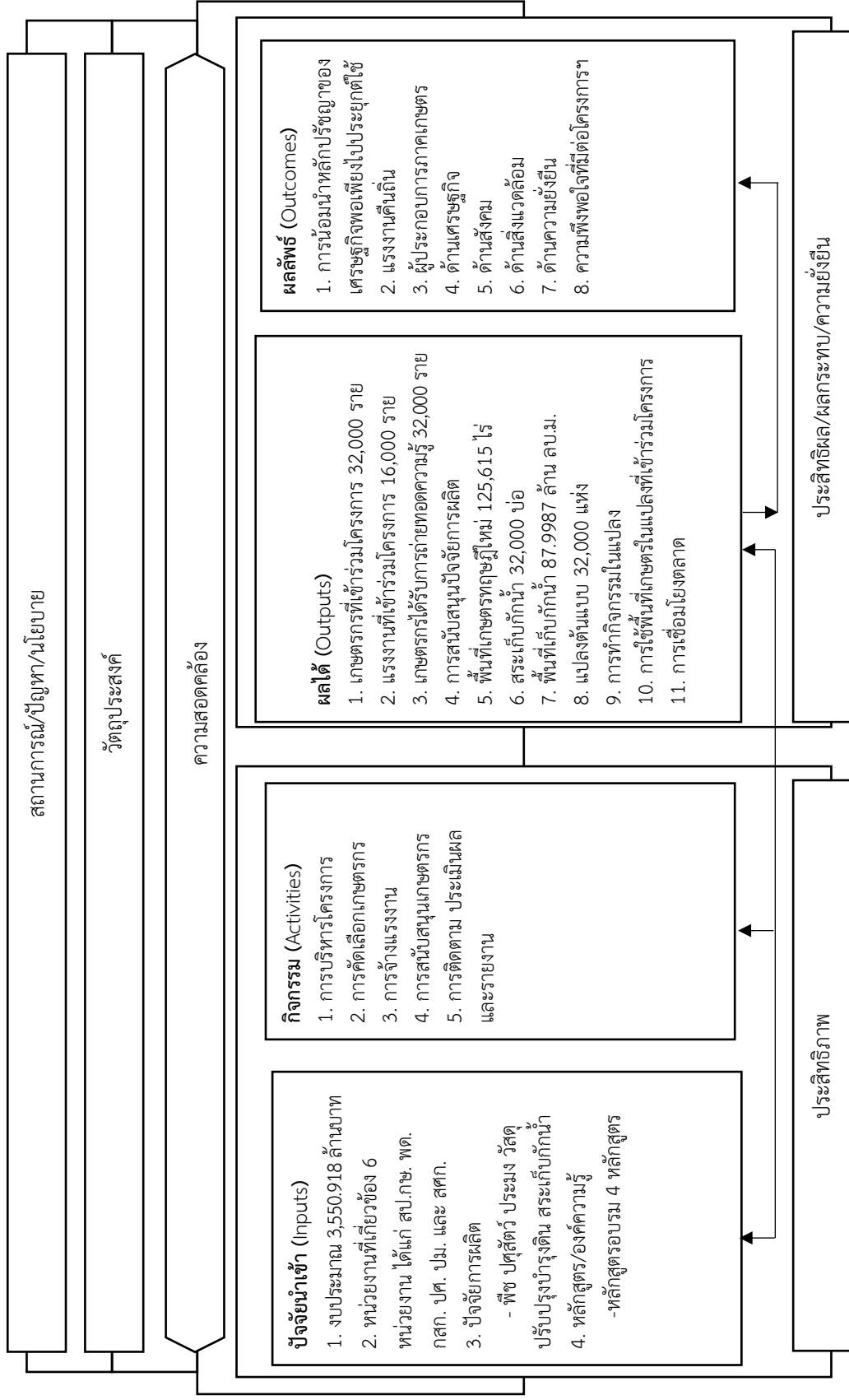
1.5.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

จากการศึกษาแนวคิดการประเมินผลและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้ โดยใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นกรอบในการกำหนดประเด็นและตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) และใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ในการวัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการ โดยกรอบแนวคิดในการประเมินผล และตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นสามารถใช้ประเมินความสำเร็จ ทั้งในด้านความเหมาะสมของการจัดให้มีโครงการ กระบวนการดำเนินงาน และการบริหารโครงการ การสะท้อนถึงผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินโครงการ โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2565 ได้ดังนี้ (ภาพที่ 1.1)

1) รูปแบบของงานประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้ใช้รูปแบบเชิงตรรกะ (Logic model) ซึ่งเป็นรูปแบบของกระบวนการเชิงเหตุและผล สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมืออธิบายกระบวนการของการประเมินผล ที่เน้นความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรในกิจกรรมของโครงการ รวมถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) โดยประยุกต์เข้ากับเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ซึ่งทำการประเมินและวิเคราะห์ใน 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability)

2) ประเภทของงานประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ (Ongoing Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินหลังจากที่มีการดำเนินงานโครงการไประยะหนึ่ง เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำผลไปใช้แก้ไข ปรับปรุงโครงการให้สามารถดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้

3) แผนแบบของงานประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมาย ที่โครงการกำหนดไว้ และเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนมีโครงการและหลังมีโครงการ รวมทั้งเป็นการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่

1.5.2 ประเด็นและตัวชี้วัด จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว นำมาสร้างประเด็นและตัวชี้วัด การประเมินผลของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้การเปรียบเทียบเป้าหมายหรือ เกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ประเด็นและตัวชี้วัด

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ประเมินผล	น้ำหนัก
1. ความสอดคล้อง (Relevance)			10.00%
1.1 ความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์			5.00%
- ความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบาย	สอดคล้อง	2.00%
ระดับประเทศ	ระดับประเทศ		
- ความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบายระดับ	สอดคล้อง	1.50%
ระดับหน่วยงาน	หน่วยงาน		
- ความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่	สอดคล้อง	1.50%
ระดับพื้นที่			
1.2 ความสอดคล้องกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย			5.00%
- ความสอดคล้องกับ	- ระดับความสอดคล้องกับสถานการณ์	สอดคล้อง	2.00%
สถานการณ์			
- ความสอดคล้องครอบคลุม	- ระดับความสอดคล้องครอบคลุม	สอดคล้อง	1.50%
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย		
- ความสอดคล้องตรง	- ระดับความสอดคล้องตรงกลุ่มเป้าหมาย	สอดคล้อง	1.50%
กลุ่มเป้าหมาย			
2. ประสิทธิภาพ (Effectiveness)			25.00%
2.1 ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย			12.50%
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	32,000 ราย	1.00%
- พื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่	- จำนวนพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่	125,615 ไร่	1.50%
- การจ้างแรงงาน	- จำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน	16,000 ราย	1.50%
- สระเก็บกักน้ำ	- จำนวนสระเก็บกักน้ำ	32,000 บ่อ	1.50%
- เกษตรกรที่ได้รับการอบรม	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	32,000 ราย	1.50%
- เกษตรกรที่ได้รับสนับสนุน	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับสนับสนุน	เท่ากับเป้าหมาย	1.50%
ปัจจัยการผลิต	ปัจจัยการผลิต		
- การทำกิจกรรมในแปลง	- จำนวนกิจกรรมในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย	1.00%
- การใช้พื้นที่เกษตรในแปลง	- สัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมในแปลงที่	เท่ากับเป้าหมาย	1.00%
ที่เข้าร่วมโครงการ	เข้าร่วมโครงการ		
- การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม	เท่ากับเป้าหมาย	1.00%
	การจำหน่ายผลผลิต		
- ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการ	ระดับมากขึ้นไป	1.00%

ตารางที่ 1.1 ประเด็นและตัวชี้วัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ประเมินผล	น้ำหนัก
2.2 การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ			12.50%
- การน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่น้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	2.00%
- แปลงต้นแบบเพื่อการ เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่	- จำนวนแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้าน เกษตรทฤษฎีใหม่	32,000 แปลง	2.00%
- พื้นที่เก็บกักน้ำ	- พื้นที่เก็บกักน้ำที่เพิ่มขึ้น	87.9987 ล้าน ลูกบาศก์เมตร	2.00%
- การใช้น้ำในฤดูแล้งจาก สระน้ำ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	2.00%
- การฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	- จำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน - เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการ สนับสนุนปัจจัยการผลิตของโครงการ	16,000 ราย 25,948 ราย	1.50% 1.50%
	- ร้อยละของกลุ่มที่ผลักดันเป็นกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	1.50%
3. ประสิทธิภาพ (Efficiency)			15.00%
3.1 ด้านงบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่ใช้จ่ายเปรียบเทียบกับ งบประมาณที่ได้จัดสรร	เท่ากับเป้าหมาย	3.75%
	- ร้อยละความทันเวลาของงบประมาณ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75%
3.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานได้ เทียบกับแผนการดำเนินงานของโครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75%
	- ร้อยละของความทันเวลาของกิจกรรมที่ ดำเนินงานได้ตามแผนการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75%
4. ผลกระทบ (Impact)			25.00%
4.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มจากการ จำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	3.00%
	- รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่ เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	3.00%
	- ผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรในแปลงที่ เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	3.00%
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดรายจ่ายจากการ บริโภคผลผลิตในครัวเรือน	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	3.00%
	- มูลค่าผลตอบแทนรวมจากการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	ไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาทต่อปี	3.00%

ตารางที่ 1.1 ประเด็นและตัวชี้วัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ประเมินผล	น้ำหนัก
4.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบล	ไม่น้อยกว่า	2.00%
	ต้นแบบที่ได้รับการส่งเสริมการรวมกลุ่ม	ร้อยละ 10	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มสร้าง	ไม่น้อยกว่า	1.00%
	เครือข่าย	ร้อยละ 10	
4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่า	2.00%
		ร้อยละ 60	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเกื้อกูลกันของ	ไม่น้อยกว่า	2.00%
กิจกรรมการเกษตร	ร้อยละ 60		
	- จำนวนกิจกรรมที่มีการเกื้อกูลกัน	อย่างน้อย 2	1.00%
	กิจกรรม		
5. ความยั่งยืน (Sustainability)			25.00%
5.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- ร้อยละของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ไม่น้อยกว่า	5.00%
	อย่างต่อเนื่อง	ร้อยละ 80	
	- ร้อยละของผู้รับจ้างงานที่เคลื่อนย้ายเข้าสู่	ไม่น้อยกว่า	5.00%
	ภาคเกษตรกรรม	ร้อยละ 10	
5.2 การขยายผล	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงาน	ไม่น้อยกว่า	5.00%
	คืนถิ่น	ร้อยละ 5	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยาย	ไม่น้อยกว่า	10.00%
	ผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	ร้อยละ 30	

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูล ในการประเมินผลครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีคำถามทั้งคำถามปลายปิด (Close - ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open - ended - Question)

2) แหล่งข้อมูล การประเมินผลครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยตัวอย่าง จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้าร่วมโครงการ รายละเอียด ดังนี้

2.1.1) การกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) เป็นการกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงขนาดของประชากรในลักษณะของอัตราส่วนที่คิดเป็น ร้อยละ ดังนี้ (Neuman,1991)

ประชากรน้อยกว่า 1,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30
 ประชากรอยู่ระหว่าง 1,001 - 10,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10
 ประชากรอยู่ระหว่าง 10,001 - 150,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 1
 ประชากรมากกว่า 150,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 0.025

(1) จังหวัดตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตามจังหวัดต่าง ๆ รวม 71 จังหวัด ได้จำนวนจังหวัดตัวอย่าง 21 จังหวัด และจัดสรรจังหวัดแบบเป็นสัดส่วนลงในแต่ละภาค

(2) เกษตรกรตัวอย่าง ซึ่งมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 27,516 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2564) ตามหลักเกณฑ์ Neuman ควรใช้ตัวอย่างร้อยละ 1 แต่เนื่องจากประชากรมีการกระจายข้อมูลค่อนข้างมากจึงกำหนดขนาดตัวอย่างเกษตรกรร้อยละ 5 ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 1,376 ราย และจัดสรรเกษตรกรแบบเป็นสัดส่วนลงในแต่ละจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง

(3) ผู้รับจ้างงาน กำหนดขนาดตัวอย่างผู้รับจ้างงานโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 5 ซึ่งมีผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 13,523 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2564) ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 676 ราย และจัดสรรผู้รับจ้างงานแบบเป็นสัดส่วนลงในแต่ละจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง

2.1.2) แผนการสุ่มตัวอย่าง

(1) จังหวัดตัวอย่าง สุ่มจังหวัดตัวอย่าง โดยแบ่งตามสัดส่วนจังหวัดในแต่ละภาคด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน ได้จังหวัดตัวอย่างทั้งหมด 21 จังหวัด ภาคเหนือ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด ภาคกลาง 7 จังหวัด และภาคใต้ 4 จังหวัด

(2) เกษตรกรตัวอย่าง สุ่มเกษตรกรตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน ได้เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 1,376 ราย จัดสรรลงตามสัดส่วนในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างแต่ละภาคได้ภาคเหนือ 196 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 971 ราย ภาคกลาง 118 ราย และภาคใต้ 91 ราย

(3) ผู้รับจ้างงาน สุ่มผู้รับจ้างงานตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน ได้ผู้รับจ้างงานตัวอย่างทั้งหมด 676 ราย จัดสรรลงตามสัดส่วนในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างแต่ละภาคได้ภาคเหนือ 94 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 481 ราย ภาคกลาง 56 ราย และภาคใต้ 45 ราย

(4) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด และสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง 21 จังหวัด จังหวัดละ 5 หน่วยงาน หน่วยงานละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 105 ราย (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล

ภาค	เกษตรกร		ผู้รับจ้างงาน		เจ้าหน้าที่หน่วยงานของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		
	ประชากร (ราย)	ตัวอย่าง (ราย)	ประชากร (ราย)	ตัวอย่าง (ราย)	ประชากร (จังหวัด)	ตัวอย่าง (จังหวัด)	ตัวอย่าง (เจ้าหน้าที่)
1. เหนือ	3,923	196	1,887	94	17	5	25
2. ตะวันออกเฉียงเหนือ	19,416	971	9,629	481	18	5	25
3. กลาง	2,357	118	1,112	56	22	7	35
4. ใต้	1,820	91	895	45	14	4	20
รวม	27,516	1,376	13,523	676	71	21	105

ที่มา : จากการคำนวณ

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมจากเอกสารประกอบการประชุม รายงานผลการดำเนินงานโครงการ เอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง และฐานข้อมูลเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งวิเคราะห์ในเชิงตัวเลขโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) จำแนกการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ได้แก่ ผลรวม ค่าร้อยละ สัดส่วน และค่าเฉลี่ย โดยการแจกแจงความถี่ จัดกลุ่ม จัดประเภทของข้อมูล แล้วนำมาเสนอในรูปตารางและแผนภูมิ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่เป็นตัวเลขหรืออธิบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละตัวชี้วัดของการประเมินผล เช่น เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับแผนหรือเป้าหมาย หรือเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นระหว่างก่อนและหลังมีโครงการฯ

2) การวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เป็นการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1) การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน วัดจากผลการดำเนินงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมายตามแผน โดยแสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้าผลการดำเนินงานมีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมาก โดยมีวิธีคิดดังนี้

$$2.1.1) \text{ ดัชนีความสำเร็จ} = \frac{\text{ผลการดำเนินงานที่ทำได้}}{\text{เป้าหมายที่กำหนด}} \times 100$$

$$2.1.2) \text{ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน} = \frac{\text{งบประมาณที่เบิกจ่ายจริง}}{\text{งบประมาณที่ได้รับตามแผน}} \times 100$$

2.2) การวัดประสิทธิผล เป็นการวัดผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมาก โดยมีวิธีคิดดังนี้

$$\text{ประสิทธิผล} = \frac{\text{จำนวนตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย}}{\text{จำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด}} \times 100$$

3) การให้คะแนนตัวชี้วัด การวัดผลในแต่ละตัวชี้วัดจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 1) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จะวัดค่าโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต และ 2) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จะวัดค่าเป็นค่าร้อยละ เมื่อวัดค่าของแต่ละตัวชี้วัดแล้วจึงนำค่าที่ได้มาแปลงเป็นคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยแบ่งเป็นการให้คะแนนตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการคิดค่าคะแนนคือ ถ้าตัวชี้วัดเชิงปริมาณทำได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 ก็จะได้คะแนนเต็ม 100 คะแนน แต่หากตัวชี้วัดใดไม่ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ที่ร้อยละ 80 ก็จะเทียบปรับให้เป็นฐานร้อยละ 80 จากนั้นจึงนำมาเทียบกับค่าคะแนนที่กำหนด ส่วนในกรณีที่เป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพจะเทียบระดับค่าที่ได้กับคะแนน (ตารางที่ 1.3) ทั้งนี้การเทียบค่าคะแนนไม่ได้บ่งบอกถึงความสำเร็จของกิจกรรม เนื่องจากต้องนำไปคำนวณและเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลภาพรวมในแต่ละด้านอีกครั้งหนึ่ง

4) การให้คะแนนภาพรวมของโครงการ

การให้คะแนนภาพรวมของโครงการ จะประเมินผลแต่ละด้านโดยกำหนดระดับผลการประเมินเป็น 4 ช่วง ได้แก่ A B C และ D และการประเมินผลของโครงการภาพรวมจะให้ค่าน้ำหนักของแต่ละประเด็นเท่า ๆ กัน เนื่องจากโครงการมีลักษณะเป็นโครงการพัฒนาที่มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในระยะยาวไว้อย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดเกณฑ์การพิจารณา (ตารางที่ 1.3)

5) การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยตัวทวีคูณ (Multiplier Analysis)

5.1) กำหนดโครงสร้างกิจกรรมการผลิต

5.2) ใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ปี 2558 ขนาด 180 x 180 สาขาการผลิต โดยแบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิตสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจได้หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งช่วยในการวางแผนเศรษฐกิจระดับประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดกระแสเงินหมุนเวียนในชุมชน

5.3) วัดผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมของการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานและการใช้ปัจจัยการผลิตในแต่ละสาขาการผลิตจากค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิตโดยตรงและโดยอ้อม (Direct and indirect coefficients) ซึ่งคำนวณมาจากเมทริกซ์ค่าสัมประสิทธิ์เทคนิคการผลิต (Technical coefficient matrix) โดยผ่านการอินเวิร์ทเมทริกซ์ (matrix inversion) ของค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิตทางตรง ปัจจัยการผลิตทางอ้อมและที่ถูกรับนำเข้า $(I-A)^{-1}$

5.4) ประเมินค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยค่าตัวทวีคูณ (Multiplier Analysis) ทางด้านผลผลิต (ภาพที่ 1.2)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 1.2 แสดงวิธีการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยตัวทวีคูณ (Multiplier Analysis) ของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 1.3 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผล

เกณฑ์	นิยามตามการศึกษา	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัด	น้ำหนัก	การให้คะแนน
ความสอดคล้อง (Relevance)	เหมาะสมสอดคล้องกับแผนและความต้องการของประเทศ และครอบคลุม ตรงกลุ่มเป้าหมาย	- ความสอดคล้องกับแผน - ความสอดคล้องกับสถานการณ์ - ความครอบคลุม - ความตรงกลุ่มเป้าหมาย	ระดับที่ 1 0 คะแนน ร้อยละ 0 - 20 ระดับที่ 2 25 คะแนน ร้อยละ 21 - 40	เกณฑ์ 5 ด้าน ถ่วงน้ำหนักเท่ากันทุก เกณฑ์ (ยกเว้น เกณฑ์ Impact และ Sustainabilit y ที่บางกรณี อาจไม่นำมา คำนวณ คะแนนรวมแต่ ยังคงนำมา ประเมิน)	พิจารณาคะแนนรวม ดังนี้ 80 - 100 = A 65 - 79 = B 50 - 64 = C น้อยกว่า 50 = D โดย A หมายถึง ดี มาก เป็นจุดโดดเด่นของโครงการ B หมายถึง ดี หรือ สูงกว่า มาตรฐานทั่วไป C หมายถึง พอใช้ได้ตาม มาตรฐานทั่วไป แต่ควรพัฒนา ใน การดำเนินการ ต่อไป D หมายถึง จำเป็นต้อง ปรับปรุงสำหรับ การดำเนินงาน ต่อไป
ประสิทธิผล (Effectiveness)	โครงการได้ผลผลิต ผลลัพธ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ (Objective) ของโครงการ	ผลผลิต/ผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์	ระดับที่ 3 50 คะแนน ร้อยละ 41 - 60		
ประสิทธิภาพ (Efficiency)	การใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา มีความคุ้มค่าเหมาะสม	- ส่วนผลผลิตที่ได้จริง เทียบผลผลิตที่กำหนด เทียบกับงบประมาณที่เบิกจ่ายจริงเทียบ งบประมาณที่กำหนด - สัดส่วนผลผลิตที่ได้จริง เทียบผลผลิตที่กำหนด เทียบกับ เวลาที่ ดำเนินงานจริงเทียบ เวลาที่กำหนด	ระดับที่ 4 75 คะแนน ร้อยละ 61 - 80 ระดับที่ 5 100 คะแนน ร้อยละ 81 - 100		
ผลกระทบ (Impact)	ผลเกี่ยวเนื่องหรือต่อเนื่อง จากประสิทธิผลทั้งกับกลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องอื่น รวมถึงภาพรวมของประเทศ โดยจำแนกออกเป็น 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	- ผลกระทบทางเศรษฐกิจเทียบกับ งบประมาณ - ผลกระทบทางสังคม - ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม - หรือตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่โครงการกำหนด			
ความยั่งยืน (Sustainability)	ผลประโยชน์จากโครงการมีความยั่งยืน คือ แม้ไม่มีโครงการช่วยเหลือใด ๆ อีก กลุ่มเป้าหมายยังคงได้ประโยชน์อยู่	ความสามารถในการแข่งขันหรือตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่โครงการกำหนด			

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (2563)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานประเมินผล

ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาส่งเสริม สนับสนุน หรือเป็นแนวทางพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานโครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้บรรลุ ผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

2.1.1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการ และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นต่อนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม ซึ่งการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ ภายใต้โครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง ปิงปประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) พบว่า เกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการฯ และได้รับการประเมินศักยภาพเป็นเกษตรกรกลุ่ม A^{1/} มีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และการมีระบบการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อโอกาสที่รายจ่ายในครัวเรือนจะลดลงมากกว่าร้อยละ 30 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 สำหรับทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมนั้น อยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่ถึงระดับมากที่สุด โดยความคาดหวังของเกษตรกรต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ต้องการจัดหาเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ และภาครัฐจะต้องมีความต่อเนื่องในการให้ความสนับสนุน และตอบสนองความต้องการและภูมิปัญญาของชุมชน โดยเฉพาะเรื่องระบบการบริหารจัดการน้ำและการตลาด สำหรับการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนนั้น พบว่าเกษตรกรที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีได้มากกว่าร้อยละ 30 เนื่องจากสามารถปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผลไว้ใช้เป็นอาหารในครัวเรือน และใช้สารชีวภาพแทนสารเคมี ซึ่งหากเกษตรกรผ่านการลดค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะสามารถก้าวเข้าสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นต่อไป และจากผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม พบว่า การมีทัศนคติที่ดีในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การติดตามและประเมินผลจากภาครัฐ และความช่วยเหลือจากโครงการ 5 ประสานฯ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จะทำให้การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จ

^{1/} กลุ่ม A เกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นต้นแบบได้

กลุ่ม B เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่

กลุ่ม C หมายถึง เกษตรกรที่ยังขาดศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเต็มรูปแบบเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

จากการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2561 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2561 มีการนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.80 และจัดทำบัญชีเป็นประจำเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.37 และมีการปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มพื้นที่ แหล่งน้ำ พื้นที่ทำนา และลดพื้นที่ปลูกพืช ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ลง มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 4,463.42 บาทต่อไร่ ด้านการพึ่งพาตนเองสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และต้นทุนการผลิต โดยการพึ่งพาตนเอง 1,597.95 บาทต่อไร่ และร้อยละ 12.19 มีค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนลดลง 798.95 บาทต่อเดือน จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านคุณภาพชีวิต ร้อยละ 20.92 มีเงินออมเพิ่มขึ้น และร้อยละ 11.64 มีหนี้สินลดลง ด้านความยั่งยืนของโครงการเกษตรกรฯ ปี 2561 ร้อยละ 21.05 สามารถพัฒนาแปลงสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.12 และเกษตรกรร้อยละ 37.67 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง และร้อยละ 48.61 มีการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้ การขับเคลื่อนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ควรสนับสนุนงบประมาณ ให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจัยการผลิตของเกษตรกร การกำหนดเป้าหมายและสนับสนุนปัจจัย การผลิต และการส่งเสริมองค์ความรู้ ควรเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ ความพร้อมและความต้องการ ของเกษตรกร รวมทั้งการจัดกลุ่มของเกษตรกรควรคำนึงถึงการปรับพื้นที่ตามองค์ประกอบของเกษตร ทฤษฎีใหม่ และให้ความสำคัญถึงการบริหารจัดการน้ำ และการใช้พื้นที่ให้มีประสิทธิภาพการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น และจากการประเมินผลโครงการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง) ปี 2560 พบว่า เกษตรกรเข้าร่วม โครงการจำนวน 70,034 ราย จาก 882 อำเภอ 77 จังหวัด ซึ่งมีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกร จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A 17,534 ราย กลุ่ม B 39,584 ราย และกลุ่ม C 12,916 ราย โดยมีความร่วมมือจากปราชญ์เกษตร ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ในพื้นที่โครงการรวมทั้งสิ้น 77.22 ล้านบาท โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกราย และส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ ในหลักสูตรต่าง ๆ โดยจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร รวมถึงได้ติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร เพื่อให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลจากการเข้าร่วม โครงการทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายผลผลิต สามารถพึ่งพาตนเองได้จากการบริโภค ผลผลิต และใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง ทำให้มีรายจ่ายในครัวเรือนลดลง จากการประเมินผล พบว่า มีเกษตรกรกลุ่ม A เพียงกลุ่มเดียวที่มีการพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นต้นแบบได้ โดยพิจารณาจากการดำเนินการตามแผน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ได้ประเมินผลโครงการ ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง) ปี 2560 พบว่า เกษตรกรมี การนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.65 เกษตรกรร้อยละ 91.77 มีการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ

มาใช้ประโยชน์ทั้งหมด และเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการใช้พื้นที่โดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้มีแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการเกษตร และเพิ่มการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคมากขึ้น ทำให้เกษตรกรร้อยละ 84.55 มีน้ำเพียงพอใช้ในการเกษตรทั้งปี ส่วนการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรนำผลผลิตที่ได้จากแปลงเกษตรที่เข้าร่วมโครงการมาใช้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.97 เกษตรกรร้อยละ 16.84 มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง ด้านการเพิ่มรายได้เกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิลดลง 557 บาทต่อครัวเรือน เนื่องจากอยู่ในช่วงการลงทุนปรับพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กิจกรรมหลักเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560) พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้ทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างเกื้อกูลกัน ตามศักยภาพของตนเองในพื้นที่ เกิดการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรร้อยละ 97.66 ได้นำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ โดยสามารถลดรายจ่ายจากการบริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยของตนเองได้เฉลี่ย 533 บาทต่อเดือน ลดต้นทุนการผลิต และลดการใช้สารเคมีในแปลงของตนเอง โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่ทำเอง และใช้แรงงานของตนเอง ได้เฉลี่ย 556 บาทต่อเดือน เกษตรกรร้อยละ 18.38 สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ มีการวางแผนและดำเนินการผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ สร้างรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4,613 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ เกษตรกรร้อยละ 17.34 มีหนี้สินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการกู้ยืมลงทุนทางการเกษตรเพิ่ม และนำมาใช้จ่ายในครัวเรือน ทั้งนี้รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ยังไม่ได้นำมาชำระหนี้สิน เพราะอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งผลให้ผลผลิตมีไม่มากพอที่จะนำไปจำหน่าย จึงเน้นบริโภคเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

2.1.2 การประเมินผลโครงการโดยใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD

การประเมินผลสำเร็จโครงการ โดยประเมินในด้านผลลัพธ์ ผลกระทบ และความยั่งยืนของโครงการนี้ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากผลการประเมินจะสามารถเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เห็นได้จากการศึกษาของ สุวรรณฯ ประณีตวตกุล และคณะ (2562) ที่ศึกษาผลลัพธ์ ผลกระทบ และความยั่งยืนของการลงทุนงานวิจัย: กรณีศึกษา โครงการวิจัยด้านปาลานิล มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ ผลกระทบ และความยั่งยืนของชุดโครงการปาลานิล โดยอาศัยรูปแบบการประเมินของ OECD จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) พบว่า ชุดโครงการปาลานิลมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาปาลานิลในกลยุทธ์ด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ ชุดโครงการฯ มีประสิทธิภาพ โดยโครงการย่อยต่าง ๆ ในชุดโครงการฯ เมื่อประสานรวมเข้ากันแล้วสามารถตอบโจทย์และบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาอาชีพทางเลือกการเลี้ยงปาลานิลได้ ด้านประสิทธิภาพ ชุดโครงการฯ มีประสิทธิภาพ โดยได้สร้างผลผลิตและผลลัพธ์เชิงวิชาการและมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในด้านผลกระทบ ชุดโครงการฯ ได้สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยบางโครงการยังไม่มี

ความยั่งยืน โดยเมื่อโครงการจบลงแล้ว การใช้ประโยชน์จากผลงานก็จบสิ้น กล่าวคือ เกษตรกรไม่มีแรงบันดาลใจในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนงานวิจัยด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ (ปลาไน) ของประเทศไทยในอนาคต ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ควรสนับสนุนงานวิจัยด้านปลาไนตั้งแต่ระดับต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สนับสนุนงานวิจัยและส่งเสริมองค์ความรู้ และเทคโนโลยีด้านการปรับปรุงพันธุ์ การจัดทำฐานข้อมูลวัตถุดิบทางเลือกที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่การเลี้ยง และศึกษาวิจัยด้านวัคซีนป้องกันโรคปลาไน โดยเฉพาะการวิจัยเกี่ยวกับวัคซีนเฉพาะถิ่น และการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านการอบรม และจากการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ภายใต้โครงการยกระดับขีดความสามารถอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 - 2554 ของสุมาลี สันติพลวุฒิ และกมลนันท มีถาวร (2564) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีแม่พิมพ์ขั้นสูง โครงการยกระดับขีดความสามารถอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 - 2554 กับเป้าประสงค์การยกระดับขีดความสามารถอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ โดยการประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินตามแบบจำลองซีบีและหลักการของ OECD/DAC พบว่า การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโครงการยกระดับขีดความสามารถอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ภาพรวมการดำเนินงานมีประสิทธิผลในระดับสูง มีประสิทธิภาพ และมีผลกระทบทางบวกต่อการพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผู้ผ่านการฝึกอบรมไปยังบุคคลที่อยู่ต่างองค์กร มีการพัฒนาเครื่องจักร อุปกรณ์ และกระบวนการผลิตเพียงเล็กน้อย นายจ้างยังไม่ให้ความสำคัญกับการจำแนกศักยภาพระหว่างผู้มีทักษะที่สูงและต่ำกว่า ครูอาจารย์ที่สอนวิชาซีพีแม่พิมพ์บางส่วนไม่สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการสอนได้ สถาบันเครือข่ายยังขาดความรู้ขั้นสูงเกี่ยวกับเทคโนโลยีแม่พิมพ์ มีผู้สอบผ่านการทดสอบสมรรถนะช่างเทคนิคและวิศวกรในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ตามข้อกำหนดจำนวนไม่มาก และขาดการติดตามประเมินผลในระหว่างการดำเนินกิจกรรม จะเห็นได้จากการตรวจเอกสารดังกล่าว ได้พิจารณาประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ในครัวเรือน หลังจากการเข้าร่วมโครงการ การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ และด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ทัศนคติของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการ ปัญหา และอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มีความคล้ายคลึงกับโครงการ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการประเมินผล โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD ในการประเมินผลโครงการ ต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด (ประชุม รอดประเสริฐ, 2539) กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2544) การพิสูจน์ว่าโครงการได้ผลผลิต (Product) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามที่คาดหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้นการประเมินโครงการ คือ การใช้วิธีการของการวิจัยที่จะวัดประสิทธิภาพของโครงการหรือแผนปฏิบัติการ (มณีนภา ชูติบุตร, ม.ป.ป.)

จากความหมายดังกล่าวแล้วอาจสรุปได้ว่า การประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาংশชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

ประเภทของการประเมินผลโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาของโครงการ ดังนี้

1) การประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ (Ex - ante or Pre - Project Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนการดำเนินงานตามโครงการ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลนี้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์ว่าผลที่จะได้ตามโครงการนั้น จะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์เสนอผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing or Concurrent Evaluation) เป็นการประเมินผลในระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ได้ (Output) กับผลกระทบในระยะสั้นของโครงการ (Effect) การประเมินผลในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโครงการล้มเหลว นอกจากนี้บทเรียนที่ได้จากการประเมินผลยังสามารถนำไปใช้ในการจัดทำโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

3) การประเมินผลหลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว (Ex - post Evaluation) การประเมินผลในลักษณะนี้เป็นการประเมินผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างก่อนและหลังการดำเนินงาน เป็นการวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้บทเรียนซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จ หรือล้มเหลวของโครงการ จะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทาง ในการวางโครงการอื่น ๆ ต่อไป

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาว่าด้วยการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชน โดยเริ่มต้นจากระดับครอบครัวเป็นสำคัญโดยคำว่า “ความพอเพียง” นั้นหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ ที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการตลอดจนการใช้คุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำทุกขั้นตอนจะเห็นได้ว่าการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้และคุณธรรม ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน (ปราโมทย์ มลคล้า, 2551)

1) หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้ (ภาพที่ 2.1)

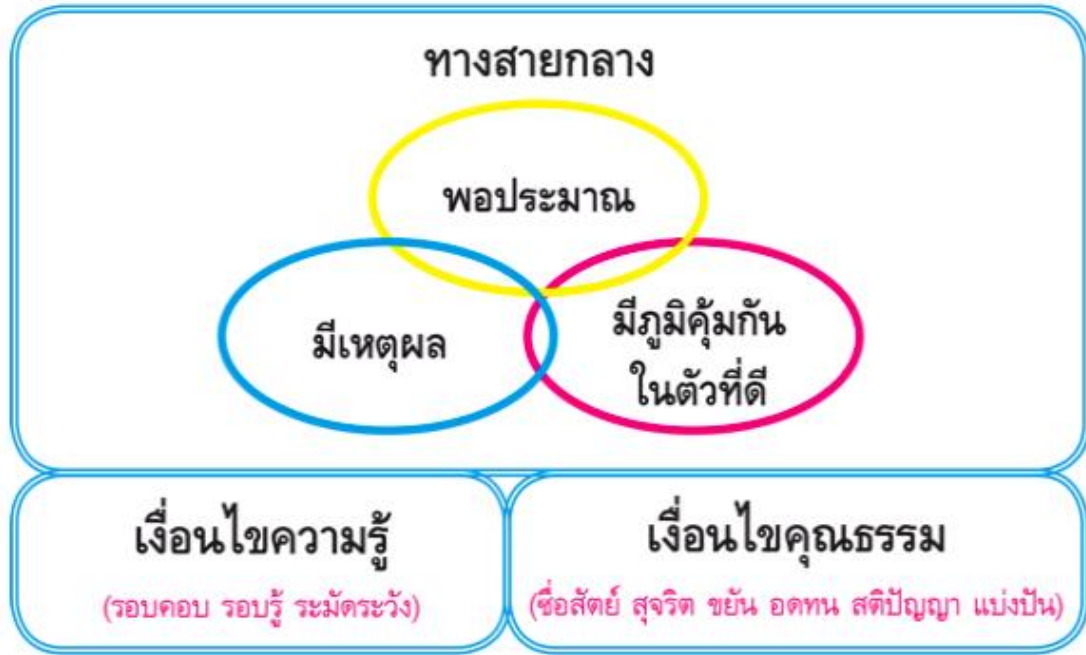
1.1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

1.2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

1.3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

1.4) เงื่อนไขความรู้ คือ ความรอบรู้ที่เหมาะสมในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ทั้งในงานที่ทำและสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำทั้งหมดมีสติหรือความระลึกรู้และมีปัญญาหรือความรู้ชัด

1.5) เงื่อนไขคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นเครื่องกำกับทิศทางของการใช้ความรู้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ความอดทนตลอดจนความเพียรและสติปัญญา ในการดำเนินชีวิต เพื่อใช้ในการประกอบการงาน เพื่อความตั้งใจไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้ง เป็นความเพียรที่มีลักษณะกล้าแข็ง ไม่ขาดสาย มีความหนักแน่นอดทน ไม่ท้อถอยทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไป

ที่มา: ปราโมทย์ มลคล้า, 2551

ภาพที่ 2.1 แสดงหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ทุกคนสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจน หรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือการเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

2) การประยุกต์ใช้ระดับบุคคลและครอบครัว

2.1) เสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

2.2) เสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

2.3) อยู่ร่วมกับระบบนิเวศอย่างสมดุล ละเว้นการประพดมิชอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยั้งคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ

2.4) ฝึกคิดและกระทำบนพื้นฐานของความมีเหตุผล พอเหมาะพอประมาณกับสถานการณ์ บทบาท และหน้าที่ของแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ จนสามารถทำตนให้เป็นที่พึงของตนเองได้ และเป็นที่พึงของผู้อื่นได้ในที่สุด

แนวทางการปฏิบัติ

- หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จากการประกอบสัมมาชีพ
- รู้ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด - ละ - เลิก อบายมุข

- สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้
- ดูแลรักษาสุขภาพ
- มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง
- การรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

3) การประยุกต์ใช้ระดับชุมชน

3.1) ชุมชนพอเพียง ประกอบด้วย บุคคลและครอบครัวต่าง ๆ ที่เฝ้าหาความก้าวหน้าบนพื้นฐานของปรัชญาแห่งความพอเพียง

3.2) มีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตจนสามารถพึ่งตนเองได้

3.3) รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานภาพภูมิสังคมของแต่ละชุมชน

3.4) ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ

3.5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะสร้างประโยชน์สุขของส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชนอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยสติ ปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อดกลั้นต่อการกระทบกระทั่ง

3.6) ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน จนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชนซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน

3.7) พัฒนาเครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์กรการเงิน สวัสดิการชุมชน

3.8) ช่วยกันดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

4) การประยุกต์ใช้ในกลุ่มเกษตรกร

4.1) เกษตรกรพอเพียงต้องพึ่งตนเองได้ มีการรวมกลุ่ม และเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น

4.2) มีการประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญาและทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรเอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญาในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต

4.3) การประยุกต์ใช้ที่ชัดเจนได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในระดับครอบครัวที่สอดคล้องสมดุลกับระบบนิเวศ เพื่อให้พออยู่ พอกิน สมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด และเลี้ยงตนเอง/ ครอบครัวได้

ขั้นตอนที่ 2 การรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ ร่วมมือกันในการผลิต การจัดการตลาด และพัฒนาสวัสดิการของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการสร้างความสามัคคีภายในท้องถิ่น และเตรียมความพร้อมก่อนก้าวสู่โลกภายนอก

ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดหาทุน วิชาการ ความรู้ เทคโนโลยี จากธุรกิจเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

5) การประยุกต์ใช้ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5.1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเริ่มต้นสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลก่อน โดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นผู้ให้บริการแก่สังคม และร่วมเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมและอยู่ร่วมกับระบบนิเวศได้อย่างสมดุล

5.2) มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีสติยั้งคิด ใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต

5.3) ปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล พอประมาณกับศักยภาพของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ และหมั่นเสริมสร้างความรู้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อจะได้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

5.4) การเตรียมนโยบาย แผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาที่สร้างความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมุ่งให้ประชาชน/ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง และสามารถเป็นที่พึ่งของสังคม/ประเทศชาติได้ในที่สุด

5.5) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรสั่งการ หรือชี้นำประชาชน/ชุมชนมากเกินไป แต่ควรสนับสนุนให้ประชาชน/ชุมชนสามารถช่วยตนเอง กำหนดทิศทางการพัฒนาหรือแผนงาน ที่ยืนอยู่บนขาตนเอง พึ่งพาตนเองได้ แล้วให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมาช่วยสนับสนุนให้แผนงาน กิจกรรมนี้เป็นจริงขึ้นมาตามหลักการพัฒนา “ช่วยเหลือประชาชน/ชุมชนเพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้”

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่

1) ความเป็นมาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” เป็นทฤษฎีแห่งการจัดการน้ำและที่ดิน เพื่อสนับสนุนการเกษตรในเขตพื้นที่แห้งแล้ง ซึ่งอาศัยแต่เพียงน้ำฝนในการทำการเกษตร “หลักสำคัญคือว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูกเพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้” (พระราชดำรัส. 17 มีนาคม 2529) และในพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ทรงเล่าถึงที่มาของชื่อ “ทฤษฎีใหม่” ไว้ว่า “นอกจากสระน้ำในที่นี้แล้วจะต้องมีอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งหนึ่งเพื่อเสริมสระน้ำ...ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ถึงเรียกว่า ทฤษฎีใหม่”

แนวพระราชดำริข้างต้นแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงยึดเป็นหลักการให้ความช่วยเหลือพสกนิกรในชนบท อันเป็นพื้นฐานในการคิดค้น “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเป็นการ “ปฏิบัติเพื่อหาน้ำให้ราษฎร... การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่นี้ไม่ใช่เป็นของง่าย ๆ แล้วแต่ที่แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ... บางแห่งขุดสระน้ำ แล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝนน้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะมันรั่วหรือบางที่ก็เป็นที่ที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่จึงต้องมีที่ที่เหมาะสมด้วย...” (พระราชดำรัส. 4 ธันวาคม 2538)

การจัดสัดส่วนของพื้นที่ พระองค์ทรงยึดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทฤษฎีใหม่ เป็นหลัก กล่าวคือ ในการคิด “ทฤษฎีใหม่” พระองค์มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับเกษตรกร รายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินจำกัด โดยมีเป้าหมายขั้นต้นที่จะให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self sufficiency) ในระดับที่ประหยัดก่อน โดยเฉพาะให้มีความมั่นคงในเรื่องอาหาร (Food security) คือ ให้สามารถผลิต ข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภค

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ คือ แนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน 3 ขั้น ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างเพียงพอในระดับประหยัดหรือพอมีพอกินก่อนเป็นขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงก้าวเข้าสู่ขั้นที่สอง คือการรวมกลุ่มกัน ในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การผลิต การตลาด สวัสดิการ การศึกษา เพื่อสร้าง ชุมชนให้เข้มแข็งโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน และท้ายสุดเมื่อกลุ่มหรือชุมชน มีความเข้มแข็งแล้ว จึงสร้างความเข้มแข็งในระดับประเทศโดยติดต่อยุ่กับแหล่งเงิน แหล่งพลังงาน แหล่งตลาด เพื่อสร้างเครือข่ายในการขยายขอบเขตกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ให้นำไปสู่การลดต้นทุน การเพิ่ม ผลประโยชน์ของกลุ่มให้มากขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นเกษตรยั่งยืนรูปแบบหนึ่งนอกเหนือจากเกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ ซึ่งเน้นการจัดระบบการผลิตทางการเกษตรที่สามารถคงอัตราการผลิตรายได้สูงได้ในระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์พร้อมกับคำนึงถึง คุณภาพของสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังจะให้ความสำคัญกับการผลิตที่ไม่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพของ ผู้ผลิตและผู้บริโภค อันจะนำไปสู่การผลิตที่ยั่งยืนและรักษาอาชีพเกษตรกรให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับ เกษตรกรต่อไป (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2544)

ทฤษฎีใหม่ ในเชิงวิชาการจะมีลักษณะเป็นความคิดชุดหนึ่ง (A set of idea) แนวความคิด (Concepts) หลักการ (Methods) ที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นการปฏิบัติจริงได้ โดยเป็นระบบความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีผู้คิดมาก่อนเป็นระบบความคิดที่แตกต่างและก้าวพ้นเขตแดนความคิด หรือวิธีการคิดที่เคยมีมาเป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ (ช้อยนันต์ สมุทรวนิช, 2541) มีดังนี้

(1) เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเขตแดนความคิดแบบตะวันตก ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อ ทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติทางการพัฒนาปัจจุบัน

(2) เป็นแนวคิดที่ร่วมนำ (Co-existing) ก้าวพ้นเขตแดนความคิดแบบวิภาษวิธี (Dialectical) ที่เน้นการต่อสู้และขัดแย้งกันระหว่างความแตกต่างของพลังต่าง ๆ หรือการครอบงำที่ทำให้คนส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาอาศัยคนส่วนน้อย การพึ่งพาเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและจำต้องปลดปล่อยออกไปโดยพระราชดำริได้หันมาเน้นการยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกรแบบพึ่งตนเอง สามารถดำรงอยู่ร่วมกับการผลิตทางการเกษตรอุตสาหกรรม โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเกษตรแบบพอเพียงไปเป็นการผลิตรูปแบบอื่น แต่ระบบต่าง ๆ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างพึ่งพิงอาศัยกันและกันอย่างมีดุลยภาพ ไม่ครอบงำกันและกัน แต่เพิ่มพลังให้กัน

(3) เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติให้เห็นจริงได้

(4) เป็นทฤษฎีที่มีความง่าย ไม่ซับซ้อน คนในทุกระดับสามารถเข้าใจได้ เข้าถึงและนำไปทำให้เห็นผลจริงทางปฏิบัติได้

(5) เป็นทฤษฎีที่ผสมผสานทุกส่วนเข้าด้วยกัน (Integrating) เกิดจากการนำประสบการณ์ของประเทศไทย และลักษณะทางสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตและลักษณะเด่นของความเป็นไทยเป็นพื้นฐานในการนำมาผสมกันขึ้นเป็นทฤษฎีใหม่ที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งในแง่กาลเทศะ กว้างและลึก

(6) เป็นแนวความคิดที่สมสมัยและเหมาะสมกับจังหวะเวลา ในการเตือนให้ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศมีสติและระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยที่กำลังประสบปัญหาอยู่

(7) เป็นแนวคิดที่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาในการดำรงชีพและดำรงชาติ มีลักษณะเป็นทฤษฎีแบบองค์รวม (Holistic theory) มิใช่เป็นเพียงทฤษฎีทางเศรษฐกิจหรือด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

(8) เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นผู้ยากไร้ เพราะผู้ปฏิบัติสามารถมีความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน

(9) เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์และอุดมการณ์ จึงเป็นแนวคิดที่มีความเป็นสากล

2) แนวทางการพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีใหม่แบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น เป็นการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก : ไร่ยละ 30 ไร่ ให้ทำการขุดสระเก็บกักน้ำไว้ใช้โดยการรองรับจากน้ำฝน ราษฎรจะสามารถนำน้ำนี้ไปใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี ทั้งยังสามารถเลี้ยงปลาและปลูกพืชขั้นน้ำพีชริมสระ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนที่สอง : ไร่ยละ 30 ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารหลักสำหรับครอบครัวได้เพียงพอตลอดปี ซึ่งจะช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

ส่วนที่สาม : ร้อยละ 30 ปลูกพืชไร่หรือพืชสวนตามแต่สภาพของพื้นที่ และภาวะตลาด เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากบริโภคก็นำไปจำหน่าย

ส่วนที่สี่ : ร้อยละ 10 ที่อยู่อาศัยและโรงเรียน ถนนหนทาง คันคูดิน หรือ คูคลอง ตลอดจนปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

หลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคให้เพียงพอในที่ดินของตนเอง เสมือนเป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันผลกระทบจากภายนอก ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เมื่อเกษตรกรเข้าใจหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้วก็ก้าวไปสู่ขั้นที่สอง การรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ด้านการผลิต ขึ้นหาพันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ เพื่อการเพาะปลูก

(2) ด้านการตลาด เตรียมลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิตและร่วมจำหน่ายผลผลิต

(3) การเป็นอยู่ เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ข้าวปลาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ที่เพียงพอ

(4) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น สาธารณสุข เงินกู้ เพื่อประโยชน์ในการทำกิจกรรม ฯลฯ

(5) การศึกษา ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น กองทุนเพื่อการศึกษา

(6) สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมกันในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

หลักการสำคัญของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง คือ รวมพลังในรูปกลุ่มของชาวบ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้หลากหลาย

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรจะพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ การติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร บริษัท ร้านสหกรณ์ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯลฯ ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับผลประโยชน์ ดังนี้

- เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)

- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)
- ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 คือ การสร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพหรือขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคราชการ ในด้านเงินทุนการตลาด การผลิตการจัดการ และข่าวสารข้อมูล

3) ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ สรุปได้ดังนี้

3.1) สามารถลดและแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ก็คือ การขุดสระน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในช่วงที่มีฝนตกสำหรับเก็บไว้ใช้ในการเกษตรในเวลาที่ขาดแคลน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรในเขตน้ำฝนของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในยามที่ขาดแคลน

3.2) ทำให้การใช้พื้นที่การเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการจัดสรรพื้นที่ปลูกพืชอย่างเหมาะสม และเกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

3.3) ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นระบบการเกษตรที่จัดให้มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกพืชหลายชนิดอย่างเหมาะสมและหมุนเวียนปลูกพืชได้ตลอดทั้งปีเป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่า ดังนั้นสิ่งที่ตามมาก็คือ เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตผลการเกษตรหลายชนิดและมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี และยังทำให้มีงานทำตลอดทั้งปี ไม่ต้องไปหางานทำต่างถิ่น ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานในท้องถิ่นที่เป็นการว่างงานตามฤดูกาลได้เป็นอย่างดี

3.4) ทำให้ปัญหาสังคมลดลงกรณีที่เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะทำให้เกษตรกรมีงานทำอยู่กับบ้านตนเอง มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ทำให้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ครอบครัวขาดความอบอุ่นปัญหายาเสพติดปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะลดน้อยลง

3.5) สามารถลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้ เพราะเน้นการใช้แรงงานภายในครอบครัวถ้ามีแรงงานเพียงพอสำหรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะไม่พึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์จากภายนอกหรือต่างประเทศมากนัก และมักจะเน้นการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และการใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ทำให้เป็นการลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้

3.6) ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้นเนื่องจากมีงานทำมีอาหารบริโภค มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงทำให้เกษตรกรมีกำลังใจในการจับจ่ายใช้สอยตามอัตรภาพ ดังนั้นเมื่อเกษตรกรซึ่งเป็นฐานของประเทศมีความมั่นคงก็จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง ระบบเศรษฐกิจของประเทศส่วนรวมก็จะมั่นคงตามมาด้วย

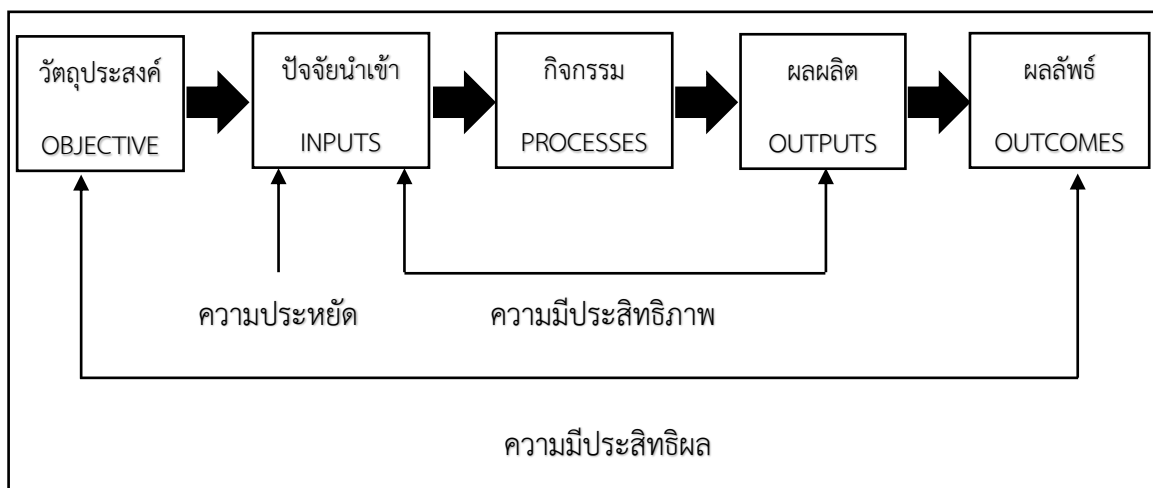
3.7) ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อนำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังรวมทั้งยึดหลักการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างเคร่งครัด จะทำให้ประชากรจะมีแต่ความสมบูรณ์พูนสุขไม่มีปัญหาการว่างงาน และขาดแคลน อาหารบริโภค ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมก็จะลดน้อยลงประเทศชาติก็จะมั่นคงแข็งแรง ลดการพึ่งพา จากภายนอกหรือต่างประเทศ ดังนั้น การพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ จะเป็นการพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืนตลอดไป

2.2.4 แนวคิดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที่เป็นนการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ ฯ ของ หน่วยงาน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551)

คือ การบริหารโดยมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน หรือผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก

ที่มา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551

ภาพที่ 2.2 แสดงกรอบความคิดเรื่องการวัดผลสัมฤทธิ์

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมจะมีจุดเริ่มต้นที่วัตถุประสงค์การดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ การระบุถึงรายละเอียดของผลงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์) ที่คาดหวังที่ส่วนใหญ่จะต้องพัฒนามา จากวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรที่จำเป็น สำหรับการดำเนินกิจกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งผลผลิต (Outputs) หมายถึง งาน บริการ หรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ทำเสร็จสมบูรณ์พร้อมส่งมอบให้ประชาชน ผู้รับบริการ ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมโดยตรง และผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต ผลลัพธ์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับ ประชาชนผู้รับบริการ และสาธารณชน

การวัดผลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปจะมีจุดเน้นของการดำเนินการ 3 ด้าน ได้แก่

1) ความประหยัด (Economy) หมายถึงการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดในการผลิต หรือ การดำเนินกิจกรรม

2) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงการสร้างผลผลิตในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า ความมีประสิทธิภาพสามารถวัดได้โดยนำปัจจัยนำเข้าจริงหารด้วยผลผลิตจริง หากได้ค่าน้อย แสดงว่ามีผลผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึงการดำเนินกิจกรรม / องค์การ มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึงระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าได้ออกให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ คือ งาน บริการ หรือกิจกรรมที่เกิดจากการทำงานได้ผลผลิต (Outputs) ตามเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตรงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงหรือเป็นที่พึงพอใจ เช่น ปลุกบ้านได้ 1 หลัง (Outputs) บ้านหลังดังกล่าวอยู่อาศัย มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก (Outcomes) หรือการซ่อมถนนได้ 5 กิโลเมตร เป็นผลผลิต (Outputs) ถนนสายนั้นประชาชนได้รับความสะดวกในการเดินทางจากการซ่อมแซม เป็น ผลลัพธ์ (Outcomes)

2.2.5 แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพ ได้ชัดเจน ที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่คาดหวังไว้ (W.K. Kellogg Foundation, 2004)

รูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) มี 5 องค์ประกอบ คือ

1) ทรัพยากรต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Resource/Inputs) เช่น คน งบประมาณ การจัดการ ชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน

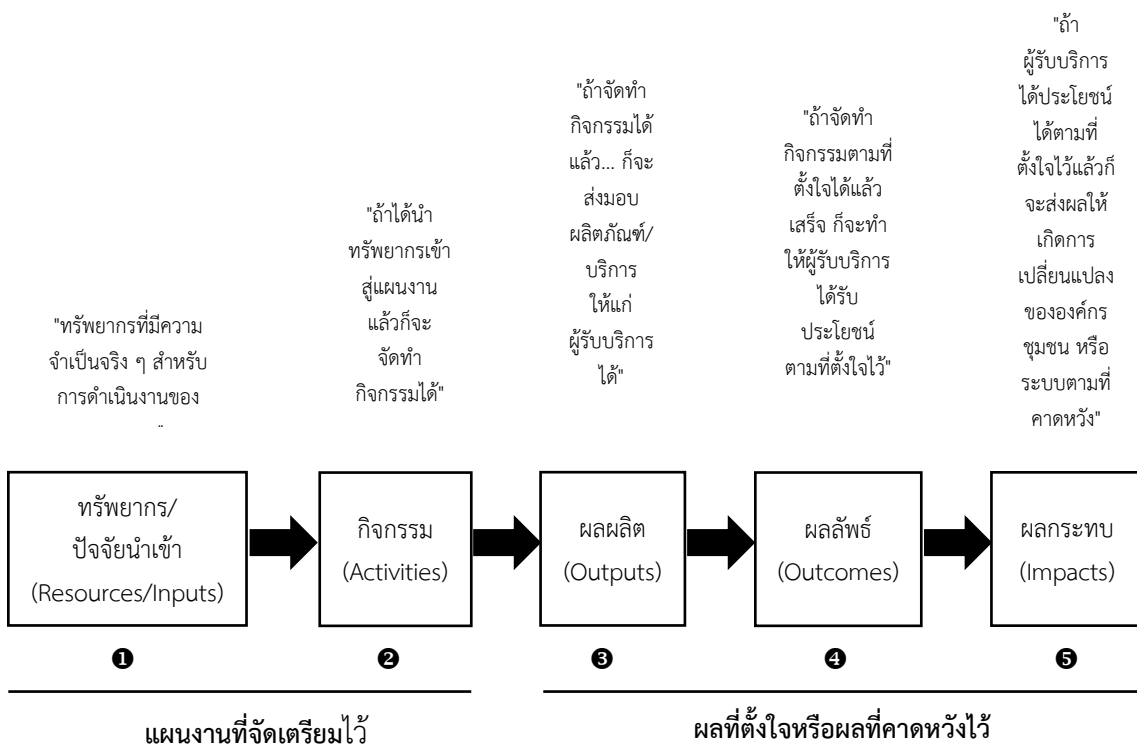
2) กิจกรรมของแผนงาน (Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำกิจกรรมการพัฒนานี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือแผนงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรง จากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมาย ของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน

5) ผลกระทบ (Impact) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน ซึ่งโดยปกติจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

นักประเมินผลบางท่านเห็นว่ารูปแบบเชิงตรรกะ เป็นทฤษฎีแผนงาน (Program Theory) เพราะเน้นการอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงานที่เป็นปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน (ภาพที่ 2.3)

ที่มา : W.K. Kellogg Foundation, 2004

ภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)

2.2.6 การวัดทัศนคติ

Rensis Likert (1932) ผู้อำนวยการของ Social Science Research Centre ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน คิดค้นวิธีการนี้ เมื่อ ค.ศ. 1935 การวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นการวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นหลังจากนำไปทดลองใช้แล้ว เป็นวิธีการวัดตัวแปรที่นิยมใช้กันทั่วไปในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะการวัดทัศนคติของบุคลากรด้านต่าง ๆ เพราะทำได้ง่าย และได้ผลดีพอสมควร วิธีการได้มาซึ่งเครื่องมือวัดของ Likert มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยต้องเขียนข้อความหรือข้อซักถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัดจำนวนหนึ่งโดยการเขียนให้มีจำนวนข้อคำถามมากกว่าที่ต้องการใช้จริงประมาณครึ่งหนึ่งของข้อคำถามนั้น ให้เขียนปนกันทั้งที่มองในด้านดีและในด้านไม่ดี แต่ไม่ควรมีข้อคำถามที่มีความหมายกลาง ๆ
- 2) กำหนดระดับของการแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อความว่า เห็นด้วยหรือไม่ เช่น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 3) การกำหนดระดับคะแนนสามารถกำหนดได้หลายระดับ ซึ่งโดยทั่วไปมักนิยมใช้ 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน	สำหรับเห็นด้วยอย่างยิ่ง/ พึงพอใจมากที่สุด/ มากที่สุด
4 คะแนน	สำหรับเห็นด้วย/ พึงพอใจมาก/ มาก
3 คะแนน	สำหรับไม่แน่ใจ/ พึงพอใจปานกลาง/ ปานกลาง
2 คะแนน	สำหรับไม่เห็นด้วย/ พึงพอใจน้อย/ น้อย
1 คะแนน	สำหรับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ พึงพอใจน้อยที่สุด/ น้อยที่สุด

ต่อจากนั้นกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมีวิธีคำนวณหาช่วงของคะแนน ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับขั้น}}$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด ในที่นี้ เท่ากับ 5 คะแนน คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด ในที่นี้ เท่ากับ 1 คะแนน จำนวนระดับ คือ จำนวนระดับการวัด ในที่นี้ เท่ากับ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนั้น

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ในการประเมินผลครั้งนี้ ได้นำมาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ตมาประยุกต์ใช้ โดยการกำหนดข้อถามแต่ละข้อตามประเด็นที่ต้องการทราบ โดยผู้ตอบจะมีทางเลือกในการตอบได้หลายระดับ จากนั้นนำคำตอบที่ได้มาทำการคำนวณหาค่าคะแนนจากผู้ตอบทั้งหมด เพื่อให้ทราบถึงระดับทัศนคติภาพรวมในแต่ละประเด็นข้อถาม และสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ค่าคะแนน	ช่วงคะแนน	ความหมายค่าคะแนน	
		ระดับความรู้	ความพึงพอใจ
1	1.00 - 1.80	น้อยที่สุด	พึงพอใจน้อยที่สุด
2	1.81 - 2.60	น้อย	พึงพอใจน้อย
3	2.61 - 3.40	ปานกลาง	พึงพอใจปานกลาง
4	3.41 - 4.20	มาก	พึงพอใจมาก
5	4.21 - 5.00	มากที่สุด	พึงพอใจมากที่สุด

2.2.7 การติดตามและประเมินผลโครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจ เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

การประเมินผลการดำเนินการโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินโครงการ เนื่องจากทุกโครงการย่อมมีจุดเด่น และจุดบกพร่อง ที่สามารถนำมาเป็นต้นแบบ หรือพัฒนาปรับปรุงเป็นข้อเสนอแนะต่อการดำเนินโครงการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยลักษณะโครงการต่าง ๆ ที่อาจมีรูปแบบแตกต่างกัน ได้แก่ โครงการพัฒนาหรือโครงการลงทุน มีลักษณะเป็นโครงการที่มีแผนงานชัดเจน ซึ่งส่วนมากได้ผ่านการวางแผนล่วงหน้ามาอย่างดีแล้ว และโครงการเฉพาะกิจ ที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อบรรเทาหรือช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ด้วยลักษณะของโครงการเฉพาะกิจที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อน ในบางกรณีจึงอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ที่โครงการพัฒนาให้ความสำคัญ เช่น ด้านผลกระทบ หรือความยั่งยืน เป็นต้น นอกจากนี้ตัวชี้วัดต่าง ๆ ของโครงการเฉพาะกิจยังมีความเฉพาะของโครงการ และมีประเด็นปลีกย่อยต่าง ๆ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผลสำหรับโครงการเฉพาะกิจภายใต้ระเบียบคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2561 หมวดที่ 4 การกำกับติดตามและประเมินผลและการรายงานผลการบริหารหนี้สาธารณะ และหลักเกณฑ์และแนวทางการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา และโครงการของสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ และได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้ เพื่อสามารถติดตามและประเมินผลโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1) หลักเกณฑ์การประเมินผลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สำหรับเกณฑ์ในการประเมินโครงการเฉพาะกิจ เกณฑ์ OECD-DAC เป็นเกณฑ์ที่ถูกนำมาใช้ในการประเมิน เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่มีความครอบคลุมทุกมิติ ไม่ซับซ้อน และเป็นที่ยอมรับมากที่สุด ในระดับสากล ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เทียบเคียงกับการประเมินของประเทศอื่น ๆ ต่อไปได้ในอนาคต ซึ่ง The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ เรียกว่า DAC Principles for Evaluation of Development Assistance โดย OECD ซึ่งเป็นหน่วยงานชั้นนำในระดับสากลของโลกที่ได้มีการริเริ่มจัดให้มีมาตรฐานในการประเมินผลโครงการ โดยให้การสนับสนุนหรือความช่วยเหลือทางวิชาการกับประเทศต่าง ๆ ด้านการพัฒนาติดตามและประเมินผลโครงการ (Monitor and Evaluation) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน 5 ด้าน ที่เรียกว่า “เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC” ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) และในปี 2019 ได้มีการปรับปรุงนิยามจากเดิมที่เริ่มต้นใช้ในปี 1991 โดยได้มีการเพิ่มเกณฑ์ความเกี่ยวพัน (Coherence) เข้ามา ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่พิจารณาว่าการดำเนินโครงการสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากความเข้ากันได้ของโครงการกับโครงการอื่นว่าสนับสนุนหรือขัดแย้งกันหรือไม่ โดยองค์ประกอบการพิจารณา ได้แก่ ความเกี่ยวพันภายใน คือความสอดคล้องกันและความเชื่อมโยงกันระหว่างโครงการที่ดำเนินโดยหน่วยงานเดียวกัน และความเกี่ยวพันภายนอก ซึ่งพิจารณาจากความเกี่ยวพันกับนโยบายภายนอกและความเกี่ยวพันกับการดำเนินโครงการโดยหน่วยงานภายนอก

อย่างไรก็ตามเกณฑ์ความเกี่ยวพันนี้ยังไม่ได้มีการกำหนดวิธีการวัดที่ชัดเจนจึงยังไม่ได้นำมาใช้สำหรับการประเมินภายใต้แนวทางการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา และโครงการของสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ ซึ่งหากในอนาคตวิธีการวัดในเกณฑ์ดังกล่าวมีความชัดเจนขึ้นก็สามารถประยุกต์แนวทางในการประเมินได้ รายละเอียด ดังนี้ (สำนักบริหารหนี้สาธารณะ, 2558) (ตารางที่ 2.1)

1.1) ความสอดคล้อง (Relevance) เป็นการประเมินถึงความสอดคล้องของโครงการ โดยจะพิจารณาถึงขอบเขตของโครงการว่ามีความเหมาะสม เป็นไปตามลำดับความสำคัญของนโยบาย รวมถึงความต้องการและความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ได้รับผลประโยชน์ของโครงการ และวัตถุประสงค์ของการใช้เงินหรืองบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ ที่จัดสรรให้ใช้ดำเนินโครงการ โดยมีประเด็นในการประเมินที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์และผลผลิตของโครงการที่คาดว่าจะได้รับเป็นไปตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายหรือแผนการลงทุนหรือไม่

1.2) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นการประเมินด้านประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ โดยจะพิจารณาผลสำเร็จของการดำเนินโครงการและความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องจัดเก็บข้อมูลหรือกำหนดเป็นประเด็นคำถามในการประเมินผล เช่น วัตถุประสงค์ของโครงการมีการบรรลุเป้าหมายในระดับใด หรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จมาก

น้อยในระดับใด และปัจจัยที่สำคัญด้านใดที่ส่งผลกระทบต่อหรือสนับสนุนให้โครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่ ประสบผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย

1.3) ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างผลที่ได้รับกับปัจจัยนำเข้า หรือพิจารณาความสัมพันธ์ของการใช้ทรัพยากรในการดำเนินโครงการกับผลที่ได้รับของโครงการ โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หรือมีต้นทุนในการดำเนินงานต่ำแต่ได้ผลสำเร็จของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายอย่างครบถ้วน โดยมีประเด็นในการประเมินที่สำคัญ ได้แก่ กิจกรรมของโครงการมีประสิทธิภาพในด้านต้นทุนหรือไม่ และโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือก่อให้เกิดประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือคาดหมายไว้หรือไม่

1.4) ผลกระทบ (Impact) เป็นการประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการโดยจะเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับชุมชนในท้องถิ่น เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และตัวชี้วัดด้านการพัฒนาตัวอื่น ๆ อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการ รวมถึงผลกระทบจากปัจจัยภายนอกทั้งในด้านบวกและด้านลบ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ อาชีพ เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมทางด้านการเงิน โดยมีประเด็นในการประเมินผลกระทบโครงการที่สำคัญ ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากการดำเนินโครงการแล้วเสร็จคืออะไร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบมีจำนวนมากหรือน้อยเท่าใด และประโยชน์ที่ได้รับที่แท้จริงหรือความแตกต่างที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนไปจากเดิมมีผลมาจากการดำเนินโครงการอะไร

1.5) ความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ ตามแนวคิดของ OECD/DAC จะให้ความสำคัญกับการวัดผลว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนั้นมีแนวโน้มที่จะคงอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือไม่ โดยเฉพาะกรณีที่ไม่มีการสนับสนุนด้านการเงินให้แล้วอีกต่อไป โดยเห็นว่านอกจากจะดำเนินโครงการโดยคำนึงถึงการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังต้องมีความยั่งยืนในด้านการเงินหรืองบประมาณสนับสนุนด้วย โดยมีประเด็นในการประเมินที่สำคัญ ได้แก่ หลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ประโยชน์ที่ได้รับของโครงการมีความต่อเนื่องหรือไม่ และมีผู้ได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์ประเมิน นิยาม และตัวชี้วัด

เกณฑ์	นิยาม	ตัวชี้วัด
ความสอดคล้อง (Relevance)	เหมาะสมสอดคล้องกับแผน และความต้องการของ ประเทศ และครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย	- ความสอดคล้องกับแผน/นโยบาย - ความสอดคล้องกับสถานการณ์ - ความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย - ตรงกลุ่มเป้าหมาย
ประสิทธิผล (Effectiveness)	โครงการได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ (Objective) ของโครงการ	- ผลผลิต/ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์
ประสิทธิภาพ (Efficiency)	การใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา มีความคุ้มค่า เหมาะสม	- สัดส่วนผลผลิตที่ได้จริงเทียบผลผลิตที่ กำหนด เทียบกับงบประมาณที่เบิกจ่าย จริงเทียบงบประมาณที่กำหนด - สัดส่วนผลผลิตที่ได้จริงเทียบผลผลิตที่ กำหนด เทียบกับเวลาที่ดำเนินงานจริง เทียบเวลาที่กำหนด
ผลกระทบ (Impact)	ผลเกี่ยวเนื่องหรือต่อเนื่องจากประสิทธิผล ทั้งกับ กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องอื่น รวมถึงภาพรวม ของประเทศ โดยจำแนกออกเป็น 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	- ผลกระทบทางเศรษฐกิจเทียบกับ งบประมาณ - ผลกระทบทางสังคม - ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม - หรือตัวชี้วัดอื่นที่โครงการกำหนด
ความยั่งยืน (Sustainability)	ผลประโยชน์จากโครงการมีความยั่งยืน คือ แม้ไม่มี โครงการช่วยเหลือใด ๆ อีกกลุ่มเป้าหมายยังคงได้ ประโยชน์อยู่	- ความสามารถในการแข่งขัน หรือ ตัวชี้วัดอื่นที่โครงการกำหนด

ที่มา : คู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผล โครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม
กระทรวงการคลัง, 2563

2) วิธีการให้คะแนนรวม (Overall Grading)

รูปแบบการให้คะแนนรวมและการให้น้ำหนัก มีวิธีการให้คะแนนรวมในรูปแบบของ
การถ่วงน้ำหนักคะแนนจากเกณฑ์ย่อย 5 ด้าน (ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ
และความยั่งยืน) เท่ากัน แต่อาจตัดบางเกณฑ์ที่ไม่ให้ความสำคัญออกจากการคำนวณได้ เช่น ด้านผลกระทบ
(Impact) และ/หรือ ด้านความยั่งยืน (Sustainability) แต่ยังคงประเมินเกณฑ์ด้านนั้นอยู่ เพื่อประโยชน์
ต่อข้อเสนอแนะและการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไปในอนาคต โดยวิธีการให้น้ำหนักเริ่มจาก

2.1) พิจารณาว่าเกณฑ์ Impact และ/หรือ Sustainability มีความสำคัญหรือไม่
สำคัญกับโครงการ โดยสามารถพิจารณาได้จากลักษณะโครงการ (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 ลักษณะโครงการที่ให้ความสำคัญ/ไม่ให้ความสำคัญกับ Impact และ Sustainability

ลักษณะโครงการที่ให้ความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายข้อใดข้อหนึ่ง)	ลักษณะโครงการที่ไม่ให้ความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายทุกข้อ)
<ul style="list-style-type: none"> • ต้องการให้เกิดผลต่อ Stakeholders อื่นด้วย • เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญต่อ Stakeholders อื่น เช่น เปลี่ยนแปลงกลไกตลาด • ต้องการให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หรือ สังคม หรือ สิ่งแวดล้อมของทั้งประเทศเกิดผลกระทบต่อ สังคม หรือ สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญ เช่น ต้องทำ EIA หรือ HIA หรือมีการร้องเรียนจาก ภาคประชาสังคม • เป็นโครงการที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก เช่น มากกว่าร้อยละ 50 ของอุตสาหกรรม • มีวัตถุประสงค์ระบุชัดเจนว่าไม่ต้องการ ช่วยเหลือเป้าหมายอย่าง “ซ้ำซาก” อีกต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่ต้องการให้เกิดผลต่อ Stakeholders อื่น • ไม่เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญ ต่อ stakeholders อื่น • ไม่เปลี่ยนแปลงกลไกตลาด • ไม่มีวัตถุประสงค์ด้านสังคม หรือ สิ่งแวดล้อม ของทั้งประเทศ • ไม่เกิดผลกระทบต่อสังคม หรือ สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญ • เป็นโครงการที่มีผู้เกี่ยวข้องน้อย • เป็นโครงการที่มีเป้าหมายระยะสั้น • ไม่มีรูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะยั่งยืน เช่น การจัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/จัดซื้อ เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร
<ul style="list-style-type: none"> • มีการดำเนินการที่จะดำเนินต่อไปได้เองในระยะ ยาว เช่น จัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/ จัดซื้ออุปกรณ์ในระยะยาว • มีวัตถุประสงค์ระบุชัดเจนว่าไม่ต้องการ ช่วยเหลือเป้าหมายอย่าง “ซ้ำซาก” อีกต่อไป • มีการดำเนินการที่จะดำเนินต่อไปได้เองในระยะ ยาว เช่น จัดตั้ง องค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/จัดซื้ออุปกรณ์ ใน ระยะยาว 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นโครงการที่มีเป้าหมายระยะสั้น • ไม่มีรูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะยั่งยืน เช่น การจัดตั้ง องค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/จัดซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร

ที่มา : คู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผล โครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม กระบวนการคลัง, 2563

2.2) ตัดเกณฑ์ที่ไม่ให้ความสำคัญออกจากการคำนวณคะแนนรวม เกณฑ์ที่เหลือให้น้ำหนักเท่ากัน (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 การให้น้ำหนักคะแนนตามประเภทโครงการที่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ไม่เท่ากัน

เกณฑ์	เน้นผลกระทบที่ยั่งยืน	เน้นผลกระทบที่ไม่เน้นความยั่งยืน	เน้นความยั่งยืน ไม่เน้นผลกระทบ	เชี่ยวชาญระยะสั้น (ไม่เน้นผลกระทบและยั่งยืน)
Relevance	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
Effectiveness	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
Efficiency	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
Impact	20.00%	25.00%	ไม่นำมาคำนวณ	ไม่นำมาคำนวณ
Sustainability	20.00%	ไม่นำมาคำนวณ	25.00%	ไม่นำมาคำนวณ

ที่มา : คู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผล โครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการคลัง, 2563

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการประเมินในเชิงระบบเช่นเดียวกับแนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) แต่เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการที่ค่อนข้างชัดเจนว่าหลังจากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้วเกิดผลเปลี่ยนแปลงอย่างไร ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ในขณะที่การประเมินผลตามรูปแบบเชิงตรรกะ ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการมากกว่าการตัดสินใจโครงการ

ในการประเมินผลครั้งนี้ จึงประยุกต์ใช้ทั้งสองแนวคิดข้างต้น ในการออกแบบและจัดทำกรอบแนวคิดการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2565 เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการว่ามีการเปลี่ยนแปลงและตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้ Logic Model ในการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดการประเมินผล และใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และระบบการตัดเกรดให้คะแนน เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจระดับความสำเร็จของการดำเนินโครงการที่สามารถสะท้อนผลสำเร็จได้ตามเกณฑ์พิจารณา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน โดยให้น้ำหนักในแต่ละเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นโครงการที่เน้นผลกระทบที่ยั่งยืน และได้มีการประเมินระหว่างการดำเนินโครงการที่ให้น้ำหนักในแต่ละเกณฑ์เท่ากัน ในระยะแรก และในการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการครั้งนี้จึงให้น้ำหนักในด้านประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืนมากกว่าการประเมินในช่วงดำเนินโครงการ

2.2.8 ตัวทวีคูณ (multiplier)

1) การคำนวณหาสัดส่วนโครงสร้างต้นทุน (เมทริกซ์ A) วิธีการคำนวณนี้นับว่าเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด โดยเป็นการหารมูลค่าในแต่ละสดมภ์ (column) ด้วยผลรวมที่อยู่ในสดมภ์ (column) ดังกล่าว โดยผลลัพธ์ที่ได้จะมีค่าเท่ากับสัดส่วนของต้นทุนแต่ประเภท ทั้งนี้ในกรณีของประเทศไทย ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT) ของปี ค.ศ. 2010 ซึ่งจัดสร้างและเผยแพร่โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ถูกปรับให้อยู่ในลักษณะที่มีการรวบรวมสาขาการผลิตเหลือ 3 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ จะถูกนำมาใช้เป็นตัวอย่าง (ภาพที่ 2.4)

	Agri	Manuf	Servc	FinalDmnd	Total
Agri	167,540	1,195,668	167,635	818,227	2,349,069
Manuf	445,126	8,581,620	2,888,249	11,423,011	23,338,005
Servc	62,617	950,717	1,970,597	5,611,953	8,595,883
Value-Added	1,112,077	3,587,004	6,385,846		
Import	115,348	6,123,089	529,826		
Trade & Transport Margin	446,361	2,899,908	-3,346,269		
Total	2,349,069	23,338,005	8,595,883		

หมายเหตุ: ชื่อของแถว (Row) และสดมภ์ (Column) เป็นตัวย่อ โดยชื่อเต็มเป็นดังนี้ Agri = Agriculture,

Manuf = Manufacturing, Servc = Service และ FinalDmnd = Final Demand

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 2.4 แสดงโครงสร้างหลักของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของไทย ค.ศ. 2010 (แบบ 3 สาขา)

ทั้งนี้การคำนวณในลักษณะเดียวกันสำหรับสดมภ์ (column) ที่ 2 จะแสดงถึงสัดส่วนการใช้วัตถุดิบชั้นกลางในสาขาอุตสาหกรรมต่อมูลค่าต้นทุนรวมมีสัดส่วนของวัตถุดิบชั้นกลางจากสาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการคิดเป็นร้อยละ 5.1, 36.8 และ 4.1 ตามลำดับ (ค่าเหล่านี้จะเป็นค่าในสดมภ์ที่ 2 ของเมทริกซ์ A) สำหรับการคำนวณสัดส่วนดังกล่าวในสาขาบริการ พบว่า มีการใช้วัตถุดิบชั้นกลางจากสาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ คิดเป็นร้อยละ 2.0, 33.6 และ 22.9 (ค่าเหล่านี้จะเป็นสดมภ์ที่ 3 ในเมทริกซ์ A) จากตัวอย่างที่แสดงนี้ การจัดรูปแบบข้อมูลเป็นเมทริกซ์ A จะทำให้ทราบสัดส่วนของการใช้วัตถุดิบชั้นกลางในการผลิตของทุกสาขาในระบบเศรษฐกิจ และเมทริกซ์ A ยังมีชื่อเรียกในอีกรูปแบบว่าเมทริกซ์ของ Technical coefficient (เมทริกซ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของเทคโนโลยี) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของเทคโนโลยีการผลิตของแต่ละสาขาการผลิตในระบบเศรษฐกิจว่ามีการใช้สัดส่วนวัตถุดิบชั้นกลางในลักษณะใด และสามารถนำข้อมูลในลักษณะของเมทริกซ์ A นี้มาใช้ในการเปรียบเทียบโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งในกรณีของประเทศเดียวกันแต่ช่วงเวลาต่างกัน หรือเปรียบเทียบโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้เช่นกัน (ภาพที่ 2.5)

	Agri	Manuf	Servc
Agri	0.071	0.051	0.020
Manuf	0.189	0.368	0.336
Servc	0.027	0.041	0.229

$$A = \begin{bmatrix} 0.071 & 0.051 & 0.020 \\ 0.189 & 0.368 & 0.336 \\ 0.027 & 0.041 & 0.229 \end{bmatrix}$$

ที่มา: อนุรักษ์ พัฒนพงษ์, 2563

ภาพที่ 2.5 แสดงค่าของเมทริกซ์ A

นอกจากนี้การเปรียบเทียบยังสามารถขยายไปถึงสัดส่วนของปัจจัยการผลิต (แรงงาน และทุน) หรือสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มต่อต้นทุนทั้งหมด หรืออีกนัยหนึ่ง ผลรวมของการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งหมดคือมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ซึ่งแสดงถึงการใช้ปัจจัยการผลิตทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปวัตถุดิบ โดยในกรณีของประเทศไทย ผลจากการหารมูลค่าเพิ่ม^{2/} ด้วยต้นทุนการผลิตรวมได้แสดงให้เห็นว่ามูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในสาขาเกษตรคิดเป็นร้อยละ 47.3 ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการคิดเป็นร้อยละ 15.4 และ 74.3 ตามลำดับ (ภาพที่ 2.6) ซึ่งผลจากค่านวนนี้แสดงให้เห็นว่าสาขาบริการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในสัดส่วนสูงที่สุด และสาขาเกษตรกรรมสาขาสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในสัดส่วนรองลงมา ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในสัดส่วนต่ำที่สุด

	Agri	Manuf	Servc
Value Added	0.473	0.154	0.743

$$V = [0.473 \quad 0.154 \quad 0.743]$$

ที่มา: อนุรักษ์ พัฒนพงษ์, 2563

ภาพที่ 2.6 แสดงค่าของเมทริกซ์ V

2) การคำนวณตัวทวีคูณของ Leontief (โดยนำเมทริกซ์ A มาใช้เริ่มต้น) ค่าของตัวทวีคูณ (Multiplier) ซึ่งเป็นผลงานที่คิดค้นโดยศาสตราจารย์ Wassily Leontief เป็นการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและตารางผลผลิต (IOT) และจากบัญชีเมทริกซ์สังคม (SAM) ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด เนื่องจากการคำนวณไม่มีความซับซ้อนมาก และสามารถแสดงให้เห็นถึงมูลค่าการส่งผ่านผลกระทบในระบบเศรษฐกิจ โดยการคำนวณค่าของตัวทวีคูณ (multiplier) มีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT) (ภาพที่ 2.7)

^{2/} มูลค่าเพิ่มรวมในแต่ละสาขาการผลิตเป็นผลรวมของ 4 ปัจจัยได้แก่ (1) ค่าจ้าง เงินเดือน และผลตอบแทนแรงงานอื่น ๆ (Wages and salaries), (2) กำไรจากการดำเนินงาน (Operating surplus), (3) ค่าเสื่อมจากการใช้ปัจจัยทุน (Depreciation) และ (4) ภาษีทางอ้อมหักด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล (Indirect taxes less subsidies)

	Sector 1	Sector 2	Sector 3		Final demand	Total output
Sector 1	Z11	Z12	Z13		f1	X1
Sector 2	Z21	Z22	Z23		f2	X2
Sector 3	Z31	Z32	Z33		f3	X3
Value added		V1	V2	V3		
Total input		X1	X2	X3		

ที่มา : ญัฐพงษ์ พัฒนพงษ์., 2563

ภาพที่ 2.7 แสดงค่าในรูปแบบของตัวแปร (กรณี 3 สาขาการผลิต)

ทั้งนี้หากพิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละแถวของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT) จะได้รูปแบบดังชุดสมการ 4.1 - 4.3 ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละสาขาจะผลิตสินค้าทั้งหมดเป็นมูลค่า X_i และจะถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบชั้นกลางโดยสาขาการผลิตอื่น ๆ เป็นมูลค่า Z_{ij}

$$X_1 = Z_{11} + Z_{12} + Z_{13} + f_1 \quad (4.1)$$

$$X_2 = Z_{21} + Z_{22} + Z_{23} + f_2 \quad (4.2)$$

$$X_3 = Z_{31} + Z_{32} + Z_{33} + f_3 \quad (4.3)$$

ตัวอย่างเช่น สาขาการเกษตรผลิตสินค้าทั้งหมดเป็นมูลค่า X_1 และถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบชั้นกลาง โดยสาขาเกษตรเท่ากับ Z_{11} และถูกสาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบชั้นกลางเท่ากับ Z_{12} และ Z_{13} ตามลำดับ ทั้งนี้ นอกจากการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบชั้นกลางแล้ว สินค้าเกษตรยังถูกนำไปใช้ในการบริโภคขั้นสุดท้าย (เช่น การบริโภคโดยครัวเรือน การบริโภคโดยรัฐบาล การลงทุน และการส่งออก) เป็นจำนวน f_1 ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์นี้สามารถแสดงได้โดยสมการ 4.4 และสามารถลดรูปเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของค่า Technical coefficient (หรือเมทริกซ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของเทคโนโลยี) ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 4.1

$$a_{ij} = \frac{Z_{ij}}{X_j} \quad (4.4)$$

$$X_1 = a_{11}X_1 + a_{12}X_2 + a_{13}X_3 + f_1 \quad (4.5)$$

$$X_2 = a_{21}X_1 + a_{22}X_2 + a_{23}X_3 + f_2 \quad (4.6)$$

$$X_3 = a_{31}X_1 + a_{32}X_2 + a_{33}X_3 + f_3 \quad (4.7)$$

โดยรูปแบบของชุดสมการที่ 4.5 - 4.7 สามารถจัดในรูปแบบของเมทริกซ์ได้ดังต่อไปนี้

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & \cdots & a_{13} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{31} & \cdots & a_{33} \end{bmatrix}, X = \begin{bmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{bmatrix}, F = \begin{bmatrix} f_1 \\ f_2 \\ f_3 \end{bmatrix}$$

$$X = AX + F \quad (4.8)$$

ความสัมพันธ์ในสมการ 4.8 สามารถนำมาจัดรูปใหม่ได้ โดยการย้ายข้างพจน์ของ AX ให้อยู่ด้านเดียวกับ X และจัดรูปสมการโดยใช้วงเล็บ ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ในสมการที่ 4.9 และ 4.10 ตามลำดับ

$$X - AX = F \quad (4.9)$$

$$(I - A)X = F \quad (4.10)$$

จากนั้นเมื่อจัดรูปสมการใหม่อีกครั้งโดยปรับให้พจน์ $(I-A)$ อยู่อีกด้านของสมการ จะได้ความสัมพันธ์ดังแสดงในสมการ 4.11

$$X = (I - A)^{-1}F \quad (4.11)$$

สมการ 4.11 นี้เป็นรูปแบบหลักของการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยใช้ตัวทวีคูณของ Leontief หรือ ค่าของเมทริกซ์ $(I-A)^{-1}$ โดยแสดงความสัมพันธ์ของการส่งผ่านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของการบริโภคขั้นสุดท้าย (เช่น การบริโภคโดยครัวเรือน การบริโภคโดยรัฐบาล การลงทุน และการส่งออก) มาสู่การผลิตของแต่ละสาขา ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะขึ้นอยู่กับค่าของตัวทวีคูณ (ในกรณีทั่วไปจะพบว่าค่าของตัวทวีคูณจะมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1.00)^{3/} จะแสดงการส่งผ่านผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของการบริโภคขั้นสุดท้ายจะทำให้อุปสงค์มากขึ้น และส่งผลไปยังการผลิตที่มากขึ้น และในลำดับต่อมาจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมและทำให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเป็นวงรอบ และผลลัพธ์จากการหมุนเวียนภายในระบบเศรษฐกิจที่แสดงโดยค่าตัวทวีคูณจะแสดงให้เห็นถึงผลรวมสุทธิจากการหมุนเวียนไปถึงวงรอบที่อนันต์ ซึ่งนัยยะในลักษณะของการหมุนเวียนจนถึงวงรอบที่อนันต์นี้สามารถแสดงในรูปแบบทางคณิตศาสตร์ได้ดังสมการที่ 4.12 ซึ่งเป็นการปรับรูปของสมการที่ 4.11 ให้อยู่ในรูปของ Power series expansion และสามารถแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นรูปแบบของผลบวกตามจำนวนวงรอบของการส่งผ่านผลกระทบ โดยผลกระทบในวงรอบแรกจะทำให้เกิดผลกระทบเท่ากับ A และผลกระทบในวงรอบที่ 2, 3 และ 4 ทำให้เกิดผลกระทบเท่ากับ A^2, A^3, A^4 ตามลำดับ และค่าของตัวทวีคูณเป็นผลบวกของผลกระทบจนกระทั่งถึงวงรอบที่อนันต์

$$(I - A)^{-1} = 1 + A + A^2 + A^3 + A^4 + \dots \quad (4.12)$$

ทั้งนี้เมทริกซ์ที่แสดงค่าของตัวทวีคูณ (หรือเมทริกซ์ Leontief) จะแสดงให้เห็นรายละเอียดของการส่งผ่านผลกระทบต่อแต่ละภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจเมื่อการบริโภคขั้นสุดท้ายหรืออุปสงค์รวม มีการเปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างในกรณีของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT)

^{3/} ทั้งนี้หากพิจารณาจากค่าของ $(I-A)^{-1}$ จะเห็นได้ว่าค่าของ A ในกรณีปกติจะมีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 1 ดังนั้นค่าของตัวทวีคูณจึงมีค่ามากกว่า 1.0 แต่อย่างไรก็ดีในบางครั้งอาจจะมีกรณีของความคลาดเคลื่อนไปจัดสร้างและทำให้ค่าในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT) และตารางบัญชีเมตริกซ์สังคม (SAM) ที่มีค่า A เป็นค่าลบ จึงทำให้ค่าของตัวทวีคูณคลาดเคลื่อนไปจากหลักทฤษฎี

แบบ 3 สาขาของประเทศไทยในรูปที่ 4.1 และ 4.2 เมื่อคำนวณค่าของตัวทวิคูณตามสมการ 4.11 จะได้ผลลัพธ์เป็นเมทริกซ์แสดงค่าของตัวทวิคูณดังนี้

$$(I - A)^{-1} = \begin{bmatrix} 1.098 & 0.093 & 0.068 \\ 0.359 & 1.658 & 0.732 \\ 0.057 & 0.091 & 1.138 \end{bmatrix} \quad (4.13)$$

เมทริกซ์ของตัวทวิคูณแสดงให้เห็นว่าหากการบริโภคขั้นสุดท้ายของสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น 1 บาท จะส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น 1.098 บาท และผลกระทบต่อสาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการมีผลผลิตเพิ่มขึ้น 0.359 บาท และ 0.057 บาท ตามลำดับ รวมเป็นผลกระทบต่อทั้งระบบเศรษฐกิจเท่ากับ 1.514 บาท ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าผลกระทบทั้งหมดเป็นมูลค่าทวิคูณซึ่งมีค่ามากกว่า 1.0 โดยเป็นผลจากการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไปถึงรอบที่อนันต์

การวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกันจะแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของบริโภคขั้นสุดท้ายของสินค้าอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น 1 บาท จะส่งผลกระทบต่อสินค้าเกษตร 0.093 บาท สาขาอุตสาหกรรม 1.658 บาท และสาขาบริการ 0.091 บาท ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบรวมเท่ากับ 1.842 บาท สำหรับกรณีของการเพิ่มขึ้นของสาขาบริการ สมการที่ 4.13 ได้แสดงให้เห็นว่าถ้าการบริโภคขั้นสุดท้ายของสาขาบริการเพิ่มขึ้น 1 บาท จะส่งผลกระทบต่อผลิตสาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการเพิ่ม 0.068 บาท, 0.732 บาท และ 1.138 บาท ตามลำดับ และทำให้เกิด ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเท่ากับ 2.138 บาท

จากคุณลักษณะของการวิเคราะห์ผลกระทบดังที่นำเสนอไปข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าตัวทวิคูณของ Leontief สามารถใช้ในการประมาณการการส่งผ่านผลกระทบภายในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การบริโภคของครัวเรือน การบริโภคของรัฐบาล การลงทุน และการส่งออก ดังนั้นการประยุกต์ใช้ค่าตัวทวิคูณ Leontief จึงสามารถทำได้ในหลายลักษณะ และครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายรูปแบบ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 1 - 4 ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ประยุกต์ใช้กับค่าตัวทวิคูณของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (IOT) ของประเทศไทย ปี ค.ศ. 2010

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3.1.1 การประกอบอาชีพของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 89.21 ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร (ร้อยละ 99.84 มีอาชีพเป็นเกษตรกร และร้อยละ 0.16 รับจ้างในภาคการเกษตร) ที่เหลือร้อยละ 10.79 ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร (ร้อยละ 51.65 เป็นข้าราชการบำนาญ/พนักงานบริษัท/ลูกจ้างส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีเงินเดือนประจำ รองลงมา ร้อยละ 37.75 ประกอบธุรกิจส่วนตัว และ ร้อยละ 10.60 รับจ้างนอกภาคเกษตร) (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ในภาคการเกษตร	88.33	91.86	77.39	90.44	89.21
1.1 เกษตรกร	100.00	99.75	100.00	100.00	99.84
1.2 รับจ้างเกษตร	-	0.25	-	-	0.16
2. นอกภาคการเกษตร	11.67	8.14	22.61	9.56	10.79
2.1 รับเงินเดือนประจำ	28.57	47.22	64.44	69.23	51.65
2.2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว	61.90	38.89	26.67	30.77	37.75
2.3 รับจ้างนอกเกษตร	9.53	13.89	8.89	-	10.60
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.1.2 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 72.51 มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี รองลงมา ร้อยละ 17.55 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป และร้อยละ 9.94 มีอายุระหว่าง 20 - 40 ปี (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. อายุ 20 - 30 ปี	4.60	1.09	1.84	3.34	1.79
2. อายุ 31 - 40 ปี	8.62	6.78	14.68	13.33	8.15
3. อายุ 41 - 50 ปี	26.44	29.29	32.11	27.78	29.04
4. อายุ 51 - 60 ปี	39.66	45.79	31.19	42.22	43.47
5. อายุ 61 ปีขึ้นไป	20.68	17.05	20.18	13.33	17.55
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.1.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 32.02 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 20.34 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และร้อยละ 16.94 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	
1. ไม่ได้ศึกษา	4.02	4.46	0.55	4.44	1.62
2. ประถมศึกษา	16.09	25.89	36.86	21.11	32.02
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	6.32	7.14	12.54	8.89	10.98
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย	6.90	9.82	21.26	1.12	16.94
5. ปวช.	21.84	12.50	6.32	23.33	10.13
6. ปวส./อนุปริญญา	8.05	8.04	6.22	13.33	7.12
7. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	34.48	29.46	15.81	27.78	20.34
8. สูงกว่าปริญญาตรี	2.30	2.69	0.44	-	0.85
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.1.4 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร

เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน โดยมีสมาชิกที่เป็นแรงงานทำการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 2 ราย ส่วนที่เหลือเป็นแรงงานนอกภาคเกษตร จำนวน 2 ราย และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 23 ปี (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร

หน่วย : ราย

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. สมาชิกในครัวเรือน	4	4	4	4	4
2. การใช้แรงงาน					
2.1 แรงงานภาคเกษตร	2	2	2	2	2
2.2 แรงงานนอกภาคเกษตร	2	2	2	2	2
3. ประสบการณ์ในการทำเกษตร (ปี)	22	25	20	19	23

ที่มา : จากการสำรวจ

3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่การเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 28.37 ไร่ และมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3.58 ไร่ โดยเกษตรกรร้อยละ 96.06 ถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง รองลงมาร้อยละ 10.99 พื้นที่ได้ทำฟรี และร้อยละ 9.86 พื้นที่เช่า สำหรับประเภทของเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.96 เป็นโฉนดที่ดิน รองลงมาร้อยละ 16.71 เป็นหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) ร้อยละ 9.48 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) ในส่วนของปัญหาสภาพดินร้อยละ 68.31 ไม่มีปัญหาของสภาพดินเพื่อทำเกษตร รองลงมาร้อยละ 11.07 ดินปนทรายจัด และร้อยละ 8.57 ดินเค็ม (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	ภาค				เฉลี่ย
		เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ขนาดพื้นที่การเกษตร						
1.1 พื้นที่การเกษตรทั้งหมด	ไร่	31.00	28.77	25.48	22.91	28.37
1.2 พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	3.66	3.56	3.66	3.49	3.58
2. การถือครองที่ดิน^{1/}						
2.1 ที่ดินตนเอง	ร้อยละ	98.88	95.27	96.61	97.80	96.06
2.2 ที่ดินได้ทำฟรี	ร้อยละ	7.22	11.94	8.47	12.09	10.99
2.3 ที่ดินเช่า	ร้อยละ	20.00	9.14	6.78	1.10	9.86
3. ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ						
3.1 โฉนดที่ดิน	ร้อยละ	72.02	73.77	65.49	75.82	72.96
3.2 ส.ป.ก. 4-0)	ร้อยละ	19.05	14.97	29.20	14.29	16.71
3.3 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3)	ร้อยละ	8.93	10.16	5.31	8.79	9.48
3.4 หนังสือรับรองอื่น ๆ	ร้อยละ	-	1.10	-	1.10	0.85
4. ปัญหาของดิน^{2/}						
4.1 ไม่มีปัญหา	ร้อยละ	73.89	68.06	61.86	68.13	68.31
4.4 ดินปนทรายจัด	ร้อยละ	13.89	11.29	7.63	7.69	11.07
4.2 ดินเค็ม	ร้อยละ	1.11	11.18	4.24	2.20	8.57
4.3 ดินขาดธาตุอาหาร	ร้อยละ	5.56	3.98	16.10	9.89	5.69
4.4 ลูกรัง/หินกรวด	ร้อยละ	5.56	4.62	7.63	5.49	5.08
4.5 ดินเปรี้ยว	ร้อยละ	1.11	4.84	6.78	7.69	4.70
4.6 พื้นที่ลาดเทสูง	ร้อยละ	1.67	0.22	0.85	2.20	0.61
4.7 ดินพรุ	ร้อยละ	-	0.11	-	2.20	0.23

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรถือครองที่ดินได้มากกว่า 1 ประเภท

^{2/} เกษตรกรประสบปัญหาของดินมากกว่า 1 ปัญหา

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายมีแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีพื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย 1.31 ไร่ ไร่ใช้เพื่อการเกษตร อุปโภคและบริโภคภายในครัวเรือน ซึ่งทุกรายได้รับน้ำจากสระน้ำของโครงการ รองลงมาร้อยละ 9.78 บ่อบาดาล และร้อยละ 7.35 บ่อขุดเอง (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	ภาค				เฉลี่ย
		เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ						
1.1 มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.2 ไม่มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	-	-	-	-	-
2. พื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย	ไร่	1.35	1.36	1.21	0.92	1.31
3. ประเภทแหล่งน้ำ ^{1/}						
3.1 สระน้ำโครงการ 1 ตำบล	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
3.2 บ่อน้ำบาดาล	ร้อยละ	4.44	12.47	3.39	1.10	9.78
3.3 บ่อขุดเอง	ร้อยละ	12.22	6.02	5.93	13.19	7.35
3.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ	ร้อยละ	6.67	2.58	0.85	1.10	2.88
3.5 แหล่งน้ำชลประทาน	ร้อยละ	12.22	0.97	3.39	3.30	2.88
3.6 บ่อขุดโดยหน่วยงานราชการ	ร้อยละ	2.22	0.54	-	2.20	0.83

หมายเหตุ: ^{1/}ประเภทแหล่งน้ำเกษตรกรมีได้มากกว่า 1 ประเภท

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4 การเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 78.77 ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบัน โดยร้อยละ 71.03 เข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) /สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด (สกต.) รองลงมาร้อยละ 24.06 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และร้อยละ 17.61 สหกรณ์ภาคการเกษตร นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 16.55 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ชูตรวจรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) สภาเกษตรกรจังหวัด และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 21.23 ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบัน (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เป็นสมาชิก	88.33	76.88	76.27	82.42	78.77
1.1 ธ.ก.ส./สกต.	81.76	70.77	46.67	80.00	71.03
1.2 กลุ่มเกษตรกร	25.79	22.24	35.56	24.00	24.06
1.3 สหกรณ์ภาคการเกษตร	20.75	14.69	32.22	21.33	17.61
1.4 วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	13.21	13.85	11.11	17.33	13.76
1.5 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	18.24	5.03	11.11	12.00	8.08
1.6 อาสาสมัครเกษตร	2.52	3.36	6.67	5.33	3.66
1.7 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	3.14	2.38	2.22	6.67	2.79
1.8 กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน	6.92	1.68	1.11	4.00	2.60
1.9 สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	1.89	0.98	2.22	4.00	1.44
1.10 เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่	0.63	0.42	2.22	6.67	1.06
1.11 สมาคม/สมาพันธ์	0.63	0.42	1.11	-	0.48
1.12 กลุ่มยุวเกษตรกร	-	-	1.11	-	0.10
1.13 อื่น ๆ	10.06	19.44	16.67	2.67	16.55
2. ไม่เป็นสมาชิก	11.67	23.12	23.73	17.58	21.23
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: เกษตรกรเข้าร่วมการเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันได้มากกว่า 1 กลุ่ม

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล หรือ ผู้รับจ้างงาน

3.5.1 เพศ อายุของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้รับจ้างงานร้อยละ 69.99 เป็นเพศชาย และร้อยละ 30.01 เป็นเพศหญิง ผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 35.68 มีอายุน้อยกว่า 20 ปี รองลงมาร้อยละ 29.30 มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ร้อยละ 24.83 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 เพศ อายุของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เพศ					
1.1 ชาย	69.89	77.58	68.42	64.06	69.99
1.2 หญิง	30.11	22.42	31.58	35.94	30.01
2. อายุ					
2.1 อายุน้อยกว่า 20 ปี	57.78	0.88	40.74	43.33	35.68
2.2 อายุ 20 - 30 ปี	22.22	38.71	29.63	26.67	29.30
2.3 อายุ 31 - 40 ปี	18.52	32.26	20.74	27.78	24.83
2.4 อายุ 41 - 50 ปี	0.74	24.34	8.89	2.22	9.05
2.5 อายุ 51 - 60 ปี	0.74	3.81	-	-	1.14
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.5.2 ระดับการศึกษาของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 38.62 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาร้อยละ 27.36 มัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 20.09 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 ระดับการศึกษาของผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. มัธยมศึกษาตอนต้น	3.70	11.40	13.33	2.22	7.66
2. มัธยมศึกษาตอนปลาย	22.96	32.75	28.15	25.56	27.36
3. ปวช.	4.45	6.73	8.15	1.11	5.11
4. ปวส./อนุปริญญา	20.74	22.22	20.74	16.67	20.09
5. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	48.15	26.32	28.89	51.11	38.62
6. สูงกว่าปริญญาตรี	-	0.58	0.74	3.33	1.16
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.5.3 การชี้แจงโครงการและสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ

เกษตรกรร้อยละ 99.08 ได้รับการชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอนการสมัครเข้าร่วมโครงการ และร้อยละ 0.92 ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจากวันนัดชี้แจงโครงการติดธุระส่วนตัวทำให้ไม่ได้เข้ารับฟัง การชี้แจง ส่วนผู้รับจ้างงานร้อยละ 98.54 ได้รับการชี้แจง และร้อยละ 1.46 ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจาก ไม่ทราบวันที่นัดหมายเพื่อชี้แจง และในช่วงแรกยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มไลน์ของผู้รับจ้างงาน (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 การชี้แจงรายละเอียดโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร	ผู้รับจ้างงาน
1. ได้รับการชี้แจง	99.08	98.54
2. ไม่ได้รับการชี้แจง	0.92	1.46
รวม	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ในด้านสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.85 รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล อาทิ เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาร้อยละ 28.37 ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ Website Facebook ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และของหน่วยงาน โทรศัพท์ วิทยุ หอกระจายข่าวของชุมชน Line ร้อยละ 6.22 สื่อกิจกรรมผ่านการประชุม และร้อยละ 0.13 ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับผู้รับจ้างงานการรับทราบข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการ และวิธีการรับสมัครเข้าร่วมโครงการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเกษตรกร คือ ร้อยละ 89.47 รับทราบผ่านสื่อ บุคคล อาทิ เจ้าหน้าที่หน่วยงาน เพื่อน รองลงมาร้อยละ 57.31 ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Facebook ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และของหน่วยงาน เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวของ หมู่บ้าน ร้อยละ 16.08 ผ่านสื่อกิจกรรม และร้อยละ 6.14 ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร	ผู้รับจ้างงาน
1. สื่อบุคคล	95.85	89.47
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	28.37	57.31
3. สื่อสิ่งพิมพ์	0.13	6.14
4. สื่อกิจกรรม	6.22	16.08

หมายเหตุ: เกษตรกรและผู้รับจ้างงานรับทราบข้อมูลจากสื่อมากกว่า 1 ชนิด

ที่มา : จากการสำรวจ

3.5.4 ภารกิจของผู้รับจ้างงาน หรือแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล ที่มีบทบาทในการดูแลเกษตรกร

ผู้รับจ้างงานที่เข้าร่วมสนับสนุนโครงการ มีภารกิจในการสนับสนุนการวางแผนการผลิตในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบล นำความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับถ่ายทอดสู่เกษตรกรที่รับผิดชอบ และติดตามสถานการณ์การแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสานเชื่อมโยงการทำงาน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมโครงการจัดทำแผน และผลการปฏิบัติงานรายเดือน รายงานผลความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ ประสานงานกับคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ โดยโครงการได้มอบหมายให้ผู้รับจ้างงาน ให้รับผิดชอบดูแลสัดส่วนเกษตรกร 2 รายตามความเหมาะสม จากการสำรวจ พบว่า ผู้รับจ้างงานทุกรายมีความเข้าใจในภารกิจของตนเองทั้งหมด โดยร้อยละ 83.92 ทราบทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.08 ทราบภารกิจบางส่วนถึงการดูแลเกษตรกรโครงการ ในส่วนของความเหมาะสมของสัดส่วนการรับผิดชอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผู้รับจ้างงานร้อยละ 99.12 เห็นว่าสัดส่วน 1 : 2 ที่โครงการกำหนดมีเหมาะสม ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.88 เห็นว่าไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติการไปด้วยความเรียบร้อย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำคู่มือโครงการให้กับเกษตรกร ผู้รับจ้างงานและหน่วยงานเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ และแนวทางในการปฏิบัติงานโครงการ (ตารางที่ 3.12)

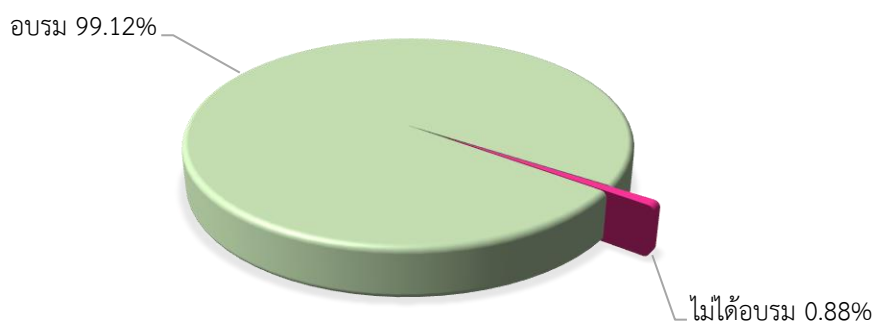
ตารางที่ 3.12 ภารกิจ สัดส่วนของผู้รับจ้างงานในการดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. การทราบภารกิจของผู้รับจ้างงาน	
1.1 ทราบ	100.00
- ทราบทั้งหมด	83.92
- ทราบบางส่วน	16.08
1.2 ไม่ทราบ	-
2. สัดส่วนการดูแลเกษตรกร	
2.1 เหมาะสม	99.12
2.2 ไม่เหมาะสม	0.88

ที่มา : จากการสำรวจ

3.5.5 การเข้าอบรมของผู้รับจ้างงาน

กิจกรรมของโครงการได้กำหนดให้มีการส่งเสริมองค์ความรู้และจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ครั้ง ได้แก่ครั้งที่ 1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาเกษตร ทฤษฎีใหม่ ครั้งที่ 2 การวิเคราะห์พื้นที่ การวางแผนการผลิต ครั้งที่ 3 การรวมกลุ่ม และครั้งที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ สำหรับ กิจกรรมการส่งเสริมความรู้และจัดฝึกอบรมของโครงการ เป็นการจัดหลักสูตรสำหรับเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการเป็นหลัก ไม่ได้จัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้รับจ้างงาน อย่างไรก็ตาม ผู้รับจ้างงานในฐานะผู้ดูแล เกษตรกร ร้อยละ 99.12 ได้เข้ารับการอบรมด้วย ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.88 ไม่ได้อบรม (ภาพที่ 3.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.1 แสดงการเข้ารับการอบรมของผู้รับจ้างงาน

3.5.6 การนำเงินเดือนค่าตอบแทนที่ได้รับไปใช้จ่าย

การจ้างแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานของโครงการ สนับสนุนการดำเนินงานโครงการ และปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญา ผู้รับจ้างจะได้รับเงินเดือน เป็นค่าตอบแทน จากการสอบถามผู้รับจ้างงาน พบว่า ผู้รับจ้างงานร้อยละ 99.48 นำไปใช้จ่ายเพื่อการ อุปโภคและบริโภค ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.52 ไม่ได้ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค ซึ่งค่าใช้จ่ายที่นำไปใช้ เพื่อการอุปโภคและบริโภคส่วนใหญ่ร้อยละ 17.82 เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รองลงมาร้อยละ 17.68 ค่าที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน เครื่องใช้ต่าง ๆ และร้อยละ 15.69 ค่าเดินทาง และการสื่อสาร ในส่วนของการใช้จ่ายในด้านที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค พบว่า ผู้รับจ้างงาน ร้อยละ 97.42 มีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค ส่วนร้อยละ 2.58 ไม่มีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการ อุปโภคบริโภค โดยค่าใช้จ่ายในด้านที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริภคร้อยละ 23.21 นำไปเก็บ เป็นเงินออม รองลงมาร้อยละ 18.32 ชำระหนี้สิน ค่าเช่า ค่างวด และร้อยละ 12.77 ลงทุนทางการเกษตร (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 การนำเงินเดือนค่าตอบแทนที่ได้รับไปใช้จ่ายของผู้รับจ้างงาน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค					
1.1 มี	100.00	100.00	98.95	100.00	99.48
1) อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	18.76	16.84	19.60	24.15	17.82
2) ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่าง ๆ	16.93	18.02	17.93	16.10	17.68
3) การเดินทาง และการสื่อสาร	15.10	15.99	14.58	16.53	15.69
4) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	15.33	13.19	14.34	13.98	13.59
5) เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า	10.76	12.13	7.89	14.83	11.60
6) เวชภัณฑ์ ค่ารักษาพยาบาล	10.07	11.36	9.56	5.93	10.59
7) การศึกษา	5.05	6.01	7.41	2.54	5.80
8) การจัดงานในโอกาสพิเศษ	2.97	2.72	3.11	2.12	2.75
9) บันทึกลงและกีฬา	2.06	2.12	1.91	1.69	2.05
10) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	2.97	1.62	2.62	2.13	1.91
1.2 ไม่มี	-	-	1.05	-	0.52
2. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภค					
2.1 มี	100.00	99.42	93.68	100.00	97.42
1) เก็บเป็นเงินออม	20.36	22.8	24.92	33.61	23.21
2) ชำระหนี้สิน ค่าเช่า ค่างวด	20.36	18.79	17.08	15.97	18.32
3) ลงทุนทางการเกษตร	11.76	11.95	16.15	18.49	12.77
4) เบี้ยประกัน	9.5	10.76	8.31	5.04	9.72
5) บริจาคเงิน	7.24	8.3	4.61	5.04	7.34
6) สลากกินแบ่งรัฐบาล/หวย/การพนันอื่น ๆ	7.24	6.66	5.54	5.04	6.38
7) ภาษี/ธรรมเนียม/ค่าปรับ	6.33	5.84	4.15	4.2	5.49
8) ส่งเงินให้บุคคลนอกครัวเรือน	4.98	4.47	4.61	4.2	4.47
9) นำเงินไปลงทุนนอกการเกษตร	5.43	4.56	2.77	2.52	4.24
10) ดอกเบี้ยต่าง ๆ	3.17	3.1	3.23	2.52	3.04
11) ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ	3.63	2.19	2.31	3.37	2.44
2.2 ไม่มี	-	0.58	6.32	-	2.58

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 4

ผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2565 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดการตามเกณฑ์ประเมินผลของ OECD - DAC ประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายหรือเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความสอดคล้อง (Relevance)

พิจารณาความสอดคล้องใน 2 มิติ คือ 1) สอดคล้องเหมาะสมกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การดำเนินการของโครงการเป็นไปตามนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศ หน่วยงาน และพื้นที่ และ 2) สอดคล้องกับสถานการณ์และเป้าหมาย ที่มีความเหมาะสม ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ตรงกลุ่มเป้าหมาย

4.1.1 ความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศ หน่วยงาน และระดับพื้นที่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ โดยจัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร มาตั้งแต่ปี 2560 ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ : ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ : เกษตรสร้างมูลค่า และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นแผนแม่บท (3) การเกษตร และประเด็นแผนย่อย 3.2 เกษตรปลอดภัย เป้าหมายของแผนย่อย สินค้าเกษตรปลอดภัย มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นแผนแม่บท (3) การเกษตร และประเด็นแผนย่อย 3.2 เกษตรปลอดภัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเป็นวงกว้างต่อทั้งการแพทย์ การท่องเที่ยว การบริการ การผลิตอุตสาหกรรมการค้า และการเกษตร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม การฟื้นฟูประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อลดผลกระทบจากการหดตัวของภาคเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงได้ออก พระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงินไม่เกิน 1,000,000 ล้านบาท โดยหนึ่งในแผนงานที่ระบุใน พ.ร.ก. ฉบับนี้ คือแผนงานที่ 3 กรอบวงเงินฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม 400,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการอัดฉีดเม็ดเงินโดยภาครัฐเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563 เห็นชอบและอนุมัติโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของ พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 โดยมีเป้าหมายรักษาแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในช่วง 2 ปี

สำหรับความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมฯ มีเป้าหมายสร้างแรงขับเคลื่อนภาคการผลิตและการบริการ ทั้งนี้อยู่ในแผนงานย่อย 3.2 แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยการส่งเสริมตลาดสำหรับผลผลิต และผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนที่เชื่อมโยง กับการท่องเที่ยว หรือภาคบริการอื่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งการสร้างการเข้าถึงช่องทางการตลาด พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานคุณภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้า และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน โดยมีเป้าหมายกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ เกิดการฟื้นฟูและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้รับจ้างงาน และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 99.87 เห็นว่าโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และร้อยละ 0.13 ไม่สอดคล้อง (ภาพที่ 4.1)

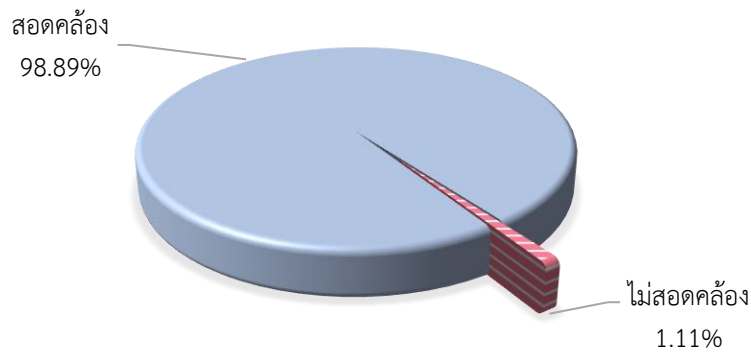

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.1 แสดงความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์

4.1.2 ความสอดคล้องกับสถานการณ์และความครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเป็นวงกว้าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และบรรเทาปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตรกรรมไปสู่ภาคอื่น ๆ ฟื้นฟูภาคเกษตรผลิตสินค้าด้านพืช สัตว์ ประมง เพื่อรองรับความขาดแคลนอาหารในอนาคต และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่นให้มีความมั่นคงในการเป็นแหล่งผลิตอาหาร และช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจไทยในระยะยาว เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน ทั้งนี้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้รับจ้างงาน และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 98.89 เห็นว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และร้อยละ 1.11 เห็นว่าไม่สอดคล้อง (ภาพที่ 4.2)

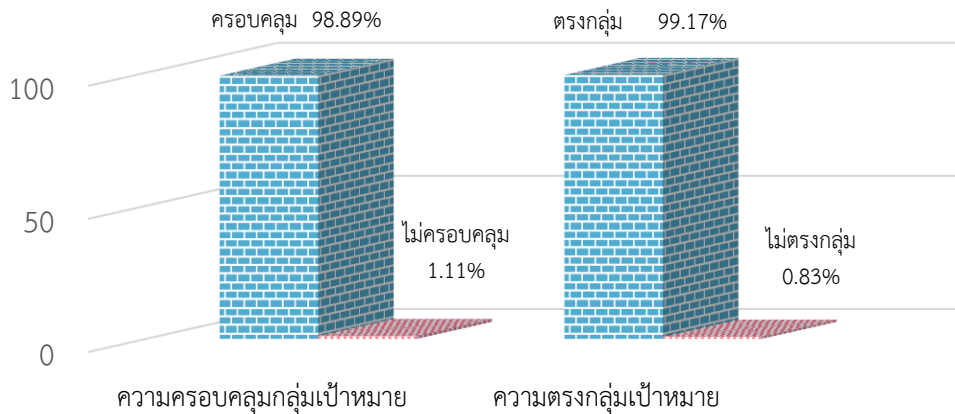

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.2 แสดงความสอดคล้องกับสถานการณ์

ในส่วนของความสอดคล้องครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย โครงการพิจารณาและกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา หรือต้องได้รับความช่วยเหลือ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งมีเกณฑ์การรับสมัคร และคัดเลือกทั้งเกษตรกร และผู้รับจ้างงาน หรือแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้รับจ้างงาน และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 98.89 เห็นว่าโครงการมีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากมีเกณฑ์การรับสมัคร และคัดเลือกเกษตรกร และผู้รับจ้างงานที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เข้าร่วมโครงการ และร้อยละ 1.11 ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย สำหรับความสอดคล้องตรงกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 99.17 เห็นว่าตรงกลุ่มเป้าหมายตามหลักเกณฑ์โครงการกำหนด เนื่องจากทั้งเกษตรกร และผู้รับจ้างงานได้รับ

ประโยชน์จากโครงการ เป็นการช่วยเหลือและฟื้นฟูภาคการเกษตร สร้างงาน สร้างอาชีพ และทำให้เกิด การหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจ โดยเกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ทั้งด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ด้านการพัฒนาที่ดินและสระเก็บกักน้ำ และผู้รับจ้างงานได้รับค่าตอบแทน ลดปัญหาการว่างงาน ในชุมชน และร้อยละ 0.83 เห็นว่ายังไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย (ภาพที่ 4.3)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.3 แสดงความสอดคล้องครอบคลุม และตรงกลุ่มเป้าหมาย

4.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

พิจารณาผลผลิต ผลลัพธ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจำกัดผลเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย หรือการบรรลุเป้าหมายของโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลผลิตกำหนดไว้กับผลผลิตที่ได้จริงจาก การดำเนินโครงการ เป้าหมาย โครงการ 1 ตำบล 1 เกษตรทฤษฎีใหม่ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 32,000 ราย และมีการจ้างงานแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล หรือผู้รับจ้างงาน 16,000 ราย ในพื้นที่ 4,009 ตำบล โดยมีการพัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลละ 2 รายขึ้นไป พื้นที่ดำเนินการ รายละ 2.50 - 5 ไร่ เป้าหมาย 125,615 ไร่ สนับสนุนสระเก็บกักน้ำ 32,000 บ่อ และเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 87.9987 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีผลจากการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.74 ของเป้าหมาย 32,000 ราย
- 2) การจ้างแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล 15,102 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.38 ของเป้าหมาย 16,000 ราย
- 3) พื้นที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น 96,218.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 76.60 ของเป้าหมาย 125,615 ไร่

4) ดำเนินการขุดสระเก็บกักน้ำ 27,117 บ่อ ครอบคลุมเป้าหมายที่ได้รับการอนุมัติ ทำให้เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 67.55 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 76.77 ของเป้าหมาย 87.9987 ล้านลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากสระเก็บกักน้ำแล้ว ร้อยละ 93.94 สำหรับการใช้จ่ายประโยชน์ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.09 ใช้เพื่อการเพาะปลูกพืช รองลงมาร้อยละ 91.53 ใช้เพื่อการทำประมง โดยการเลี้ยงปลาในสระ ในกระชัง เลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์ กุ้งฝอย กุ้งก้ามกราม หอยขม และหอยเชอร์รี่ และร้อยละ 33.70 ใช้เพื่อการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 95.41 ใช้เพื่อให้สัตว์บริโภค ร้อยละ 15.19 ใช้รดแปลงหญ้า และร้อยละ 14.18 ใช้ทำความสะอาดโรงเรือน ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 6.06 ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสระน้ำ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลดังกล่าว ปริมาณน้ำในสระยังมีน้อย และเกษตรกรบางส่วนอยู่ระหว่างรอปรับปรุงพื้นที่รอบสระให้แล้วเสร็จก่อน จึงจะใช้ประโยชน์จากสระเก็บกักน้ำในระยะต่อไป (ตารางที่ 4.1 และ 4.2)

ตารางที่ 4.1 เกษตรกร ผู้รับจ้างงาน พื้นที่เข้าร่วมโครงการ สระเก็บกักน้ำ พื้นที่เก็บกักน้ำของโครงการ

รายการ	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. เกษตรกร	ราย	32,000	27,117	84.74
2. ผู้รับจ้างงาน	ราย	16,000	15,102	94.38
3. พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	125,615	96,218.50	76.60
4. สระเก็บกักน้ำ	บ่อ	27,117	27,117	100.00
5. พื้นที่เก็บกักน้ำ	ล้านลูกบาศก์เมตร	87.9987	67.5520	76.77

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565)

ตารางที่ 4.2 การใช้จ่ายประโยชน์จากสระเก็บกักน้ำของโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ใช้ประโยชน์	96.11	98.06	99.15	82.42	93.94
1.1 ด้านการเพาะปลูกพืช	89.02	94.08	90.60	94.67	92.09
1.2 ด้านการทำประมง	91.91	95.07	99.15	80.00	91.53
1.3 ด้านการเลี้ยงปศุสัตว์	35.26	35.42	52.14	12.00	33.70
1) ให้สัตว์บริโภค	90.16	94.74	96.72	100.00	95.41
2) รดแปลงหญ้า	9.84	31.27	19.67	-	15.19
3) ทำความสะอาดโรงเรือน	29.51	22.29	4.92	-	14.18
2. ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์	3.89	1.94	0.85	17.58	6.06
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: เกษตรกรใช้ประโยชน์จากสระน้ำมากกว่า 1 ด้าน

ที่มา: จากการสำรวจ

5) การส่งเสริมองค์ความรู้และจัดฝึกอบรม ดำเนินการเฉพาะเกษตรกรรายใหม่ และไม่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) จำนวน 25,948 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.09 ของเป้าหมาย 32,000 ราย โดยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ฝึกอบรม พร้อมทั้งจัดเวทีชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งช่วงเวลาเพื่อให้มีเวลาเรียนรู้ และการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ต้อง จำนวน 4 ครั้ง ดังนี้

- กระบวนการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง การปลูกพืช 5 ระดับ และการคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักทฤษฎีใหม่ เป็นกระบวนการที่มีเกษตรกรเข้ารับการอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 93.41 ซึ่งมีเกษตรกรร้อยละ 98.46 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 71.59 นำไปใช้เพียงบางส่วน และร้อยละ 28.41 นำไปใช้ทั้งหมด

- กระบวนการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรการวิเคราะห์พื้นที่การวางแผนการผลิต เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำ (Water Resource Management) ในไร่นาควบคู่กับการจัดการพื้นที่การผลิต ทางเกษตร การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ แผนการผลิต และปฏิทินการเพาะปลูกพืช มีเกษตรกรเข้ารับการอบรม ร้อยละ 88.82 ซึ่งมีเกษตรกรร้อยละ 98.79 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 73.01 นำไปใช้เพียงบางส่วน และร้อยละ 26.99 นำไปใช้ทั้งหมด

- กระบวนการเรียนรู้ ครั้งที่ 3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรการรวมกลุ่ม พัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีองค์ความรู้ด้านการเกษตรอย่างถ่องแท้ สามารถพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการ เพื่อดำเนินธุรกิจการเกษตรอย่างทันยุคทันสมัย มีเกษตรกรเข้ารับการอบรม ร้อยละ 88.83 ซึ่งมีเกษตรกรร้อยละ 91.54 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 71.61 นำไปใช้เพียงบางส่วน และร้อยละ 28.39 นำไปใช้ทั้งหมด

- กระบวนการเรียนรู้ ครั้งที่ 4 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยการศึกษาดูงานเป็นการเปิดประสบการณ์ให้กับเกษตรกร ได้เห็นการทำงานของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จแล้ว มีวิธีการปฏิบัติงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จ สามารถนำมาชมมองที่ได้มาปรับใช้ในแปลงตนเองได้ มีเกษตรกรเข้ารับการอบรม คือ ร้อยละ 55.68 ในจำนวนนี้เกษตรกรร้อยละ 98.53 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 77.56 ใช้เพียงบางส่วน และร้อยละ 22.44 นำไปใช้ทั้งหมด

ในช่วงแรกของการอบรมกระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 1 - 2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังไม่รุนแรงมากนัก สามารถจัดการอบรมได้แบบปกติ ในช่วงเดือนเมษายน 2564 เกิดการระบาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้หน่วยงานไม่สามารถรวมตัวในการจัดกิจกรรมได้ ส่งผลให้การอบรมล่าช้ากว่าแผนที่วางไว้ จึงปรับเปลี่ยนวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ และฝึกอบรม 2 รูปแบบ คือ รูปแบบปกติ และแบบออนไลน์ และในกระบวนการเรียนรู้ที่ 4 ไม่สามารถนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในสถานที่จริงได้ จึงมีการปรับรูปแบบโดยศึกษาดูงานผ่านแอปพลิเคชันซูม หรือไลน์แทน (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 การส่งเสริมความรู้ การฝึกอบรม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 1					
1.1 ได้รับการอบรม	83.33	96.13	97.46	96.70	93.41
1.2 ไม่ได้รับการอบรม	16.67	3.87	2.54	3.30	6.59
1.3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
1.3.1 ใช้	96.67	99.78	97.39	100.00	98.46
- ใช้ทั้งหมด	33.79	14.35	22.32	43.18	28.41
- ใช้บางส่วน	66.21	85.65	77.68	56.82	71.59
1.3.2 ไม่ใช้	3.33	0.22	2.61	-	1.54
2. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 2					
2.1 ได้รับการอบรม	69.44	96.52	91.53	97.80	88.82
2.2 ไม่ได้รับการอบรม	30.56	3.48	8.47	2.20	11.18
2.3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
2.3.1 ใช้	98.40	99.55	97.22	100.00	98.79
- ใช้ทั้งหมด	40.65	14.37	18.10	34.83	26.99
- ใช้บางส่วน	59.35	85.63	81.90	65.17	73.01
2.3.2 ไม่ใช้	1.60	0.45	2.78	-	1.21
3. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 3					
3.1 ได้รับการอบรม	67.22	93.44	95.76	98.90	88.83
3.2 ไม่ได้รับการอบรม	32.78	6.56	4.24	1.10	11.17
3.3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
3.3.1 ใช้	90.08	98.04	94.69	83.33	91.54
- ใช้ทั้งหมด	38.53	12.21	30.84	32.00	28.39
- ใช้บางส่วน	61.47	87.79	69.16	68.00	71.61
3.3.2 ไม่ใช้	9.92	1.96	5.31	16.67	8.46
4. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 4					
4.1 ได้รับการอบรม	32.78	71.08	47.46	71.43	55.68
4.2 ไม่ได้รับการอบรม	67.22	28.92	52.54	28.57	44.32
4.3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
4.3.1 ใช้	98.31	99.39	96.43	100.00	98.53
- ใช้ทั้งหมด	43.10	11.87	5.56	29.23	22.44
- ใช้บางส่วน	56.90	88.13	94.44	70.77	77.56
4.3.2 ไม่ใช้	1.69	0.61	3.57	-	1.47

ที่มา : จากการสำรวจ

ทั้งนี้ จากการสำรวจด้วยการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ภาคผนวกที่ 3) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 โดยเกษตรกรร้อยละ 52.89 มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.39 ระดับปานกลาง และร้อยละ 21.09 ระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.4) ซึ่งคำถามที่เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.53 สามารถตอบคำถามได้มากที่สุด คือ ข้อ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการทำเกษตรโดยยึดหลักพึ่งพาตนเอง และคำถามที่เกษตรกรร้อยละ 75.63 ไม่สามารถตอบได้ คือ ข้อ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 3 ขั้นตอน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลการทดสอบการวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

ภาค	ระดับความรู้ความเข้าใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนน	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. เหนือ	-	1.11	17.78	43.89	37.22	4.17	มาก
2. ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	0.65	28.11	54.38	16.86	3.87	มาก
3. กลาง	-	-	21.43	59.52	19.05	3.98	มาก
4. ใต้	-	-	16.48	49.45	34.07	4.18	มาก
รวม	-	0.63	25.39	52.89	21.09	3.94	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

6) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร สำหรับเป้าหมายสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 25,948 ราย ไม่รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ซึ่งจะดำเนินการภายหลังการชุดสระเก็บกักน้ำแล้วเสร็จ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565) ดังนี้

6.1) กรมพัฒนาที่ดิน สนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน (น้ำหมักชีวภาพ ปิซิปุยสด ฯลฯ) ให้เกษตรกร 23,183 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.36 ของเป้าหมาย

6.2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์พืช (ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก สมุนไพร ฯลฯ) ให้เกษตรกร 22,338 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.08 ของเป้าหมาย

6.3) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ (ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง ฯลฯ) แก่เกษตรกร 23,652 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.15 ของเป้าหมาย

6.4) กรมประมง สนับสนุนพันธุ์ปลากินพืช และอาหารสัตว์น้ำแก่เกษตรกร 24,241 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.42 ของเป้าหมาย

ทั้งนี้จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.74 ที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตแล้ว มีความพึงพอใจต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 (คะแนนเต็ม 5) โดยเกษตรกรเห็นว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับตรงตามความต้องการ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการทำแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเฉพาะสนับสนุนสระเก็บกักน้ำ และวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน อาทิ หญ้าแฝก น้ำหมักชีวภาพ และพืชปุ๋ยสด ของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 และ 4.35 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ

หน่วย : คะแนน

รายการ	ภาค				เฉลี่ย	แปลผล
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้		
1. ด้านพืช	4.06	4.06	4.06	3.79	3.99	มาก
2. ด้านปศุสัตว์	3.46	4.30	4.13	3.99	4.19	มาก
3. ด้านประมง	4.07	3.91	4.45	3.83	4.06	มาก
4. สระเก็บกักน้ำ	4.47	4.45	4.68	4.12	4.43	มากที่สุด
5. ด้านวัสดุปรับปรุงดิน	4.31	4.43	4.41	4.23	4.35	มากที่สุด
6. ด้านอื่น ๆ (กล้าพันธุ์ไม้)	4.36	4.27	3.75	4.11	4.12	มาก
รวมเฉลี่ย	4.27	4.24	4.25	4.01	4.19	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

7) การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลง เกษตรกรมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 3.58 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมเป็น 4 ส่วน โดยสัดส่วนพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คือ พื้นที่แหล่งน้ำ 1.14 ไร่ และพื้นที่ว่างเปล่า 0.01 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรอยู่ระหว่างการปรับพื้นที่ และปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ก่อน (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	การเปลี่ยนแปลง (เพิ่ม/ลด)
พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	3.58	3.58	
1. แหล่งน้ำ	ไร่	0.20	1.34	1.14
1.1 ความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการเกษตร				
1) มีน้ำเพียงพอทั้งปี	ร้อยละ	47.07	89.25	42.18
2) มีน้ำไม่เพียงพอ	ร้อยละ	52.93	10.75	-42.18
1.2 กรณีไม่เพียงพอ ระยะเวลาที่ใช้ได้	เดือน	5	6	1
2. นาข้าว	ไร่	1.74	1.16	-0.58
3. ปลูกพืช	ไร่	1.29	0.92	-0.37
- จำนวนชนิดพืชที่ปลูก	ชนิด	1	2	1.00
4. ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์	ไร่	0.35	0.16	-0.19
4.1 พื้นที่อยู่อาศัย/ที่พัก	ไร่	0.20	0.08	-0.12
4.2 พื้นที่เลี้ยงสัตว์	ไร่	0.10	0.02	-0.08
4.3 ที่ว่างเปล่า	ไร่	0.05	0.06	0.01

ที่มา: จากการสำรวจ

7.1) พื้นที่แหล่งน้ำ เกษตรกรมีพื้นที่แหล่งน้ำหลังเข้าร่วมโครงการ 1.34 ไร่ โดยเพิ่มขึ้น 1.14 ไร่ ทำให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตรในพื้นที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.18 เนื่องจากมีแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ โดยเก็บกักน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกจากดิน

7.2) พื้นที่ปลูกข้าว เกษตรกรมีการใช้พื้นที่ในการปลูกข้าว หลังเข้าร่วมโครงการ 1.16 ไร่ ลดลง 0.58 ไร่ จากก่อนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งข้าวในพื้นที่โครงการเน้นเพื่อการบริโภคในครัวเรือน อย่างไรก็ตามบางพื้นที่ไม่เหมาะแก่การปลูกข้าว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับลักษณะของดินในพื้นที่ทำการเกษตรแต่ละภูมิภาค ตลอดจนการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

7.3) พื้นที่ปลูกพืช เกษตรกรมีการใช้พื้นที่เพื่อการปลูกพืช หลังเข้าร่วมโครงการ 0.92 ไร่ จำนวนชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูก เฉลี่ย 2 ชนิด เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ 1 ชนิด ซึ่งลักษณะการปลูกพืชในพื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว หลังเข้าร่วมโครงการได้ปรับเปลี่ยนเป็นปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกจะประกอบด้วย ไม้ผล เช่น กล้วย มะขาม ฝรั่ง พืชผัก เช่น พริก มะเขือ ตะไคร้ พืชสมุนไพร เช่น มะขามป้อม มะกรูด และไม้ใช้สอย เช่น สัก พะยุง สะเดา

7.4) พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีพื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์หลังเข้าร่วมโครงการ 0.16 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่อยู่อาศัยขนาดพื้นที่เฉลี่ย 0.08 ไร่ และพื้นที่เลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 0.02 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ว่างเปล่า เฉลี่ย 0.06 ไร่

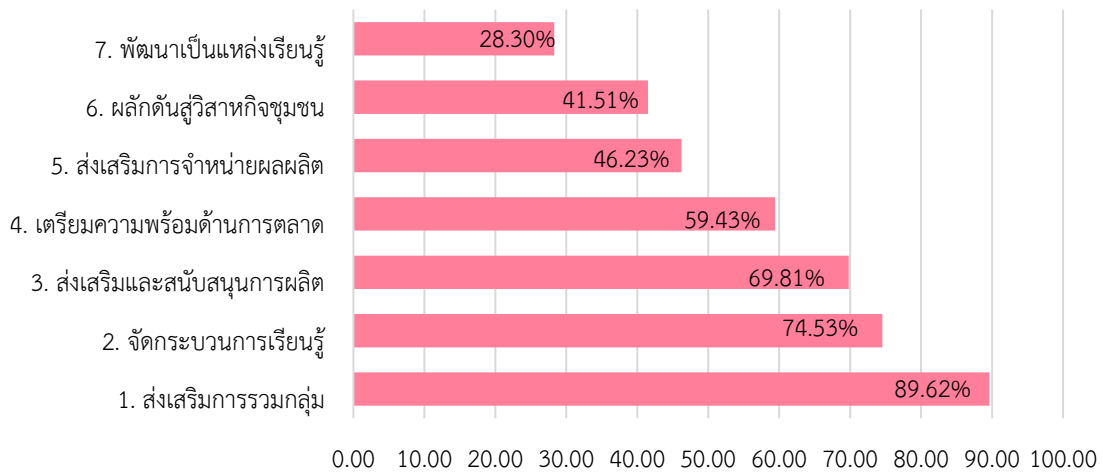
8) สัดส่วนการใช้พื้นที่ในแปลงทำการเกษตร เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจัดสรรพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ของเกษตรกร ในสัดส่วนของ แหล่งน้ำ : ปลูกข้าว : ปลูกพืช : ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ (30 : 30 : 30 : 10) ตาม 4 องค์ประกอบของการแบ่งพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีสัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรม 5.72 : 48.49 : 35.89 : 9.90 โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด ร้อยละ 48.49 ส่วนแหล่งน้ำมีการใช้ประโยชน์พื้นที่น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.72 หากพิจารณา ก่อนเข้าร่วมโครงการมีสัดส่วนของแหล่งน้ำไม่ถึง ร้อยละ 30.00 มีเพียงพื้นที่ปลูกพืชและที่อยู่ออาศัยและเลี้ยงสัตว์เท่านั้นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงสัดส่วนพื้นที่ตามองค์ประกอบ ร้อยละ 30.00 และร้อยละ 10.00 ซึ่งหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมจากเดิม เป็น 37.42 : 32.40 : 25.69 : 4.49 โดยได้ปรับลดพื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกพืช และพื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ และเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำมาทดแทน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	การเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/- ลด)
1. พื้นที่แหล่งน้ำ	ไร่	0.20	1.34	1.14
	ร้อยละ	5.72	37.42	31.70
2. พื้นที่นาข้าว	ไร่	1.74	1.16	-0.58
	ร้อยละ	48.49	32.40	-16.09
3. พื้นที่ปลูกพืช	ไร่	1.29	0.92	-0.37
	ร้อยละ	35.89	25.69	-10.20
4. พื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์	ไร่	0.35	0.16	-0.19
	ร้อยละ	9.90	4.49	-5.41
พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	3.58	3.58	
	ร้อยละ	100.00	100.00	

ที่มา: จากการสำรวจ

9) การเชื่อมโยงตลาด การส่งเสริมด้านการตลาดให้เกษตรกร ในช่วงแรกของการดำเนินโครงการ ยังไม่มีการดำเนินการด้านตลาด หรือการจำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน แต่เมื่อเกษตรกรสามารถทำการผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภค และมีปริมาณผลผลิตมากพอที่จะจำหน่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เริ่มมีการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาดของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อการผลิตและการตลาดอย่างยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรสำหรับการขยายผลต่อไป โดยดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพ และการตลาดกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 106 กลุ่ม พบว่า กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 89.62 ได้รับการส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ จัดทำแผนพัฒนา และเพิ่มศักยภาพกลุ่มแล้ว รองลงมาร้อยละ 74.53 จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตและการตลาด ร้อยละ 69.81 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตตามแผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ (ภาพที่ 4.4)

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (ข้อมูลวันที่ 31 ธันวาคม 2564)

ภาพที่ 4.4 แสดงการเชื่อมโยงตลาดโดยการเตรียมความพร้อมด้านตลาดเพื่อรองรับผลผลิต

ทั้งนี้ ในส่วนของการส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มมีการดำเนินการแล้วร้อยละ 46.23 ส่งผลให้มีรายได้เข้ากลุ่มแล้วเฉลี่ยกลุ่มละ 23,875.16 บาท และจากการสอบถามเกษตรกรถึงการจำหน่ายผลผลิตภายในแปลง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.94 มีการจำหน่ายผลผลิตแล้ว โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 82.82 จำหน่ายในตลาดท้องถิ่นในชุมชนก่อนเป็นอันดับแรก รองลงมาร้อยละ 15.14 พ่อค้ามารับซื้อที่แปลง และร้อยละ 7.36 ขายผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น LINE /Facebook ส่วนเกษตรกรร้อยละ 47.06 ยังไม่ได้จำหน่ายผลผลิต เนื่องจากนำผลผลิตบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. จำหน่ายแล้ว	57.78	73.76	59.32	20.88	52.94
1.1 ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน/ตลาดนัด	80.77	93.44	72.86	84.21	82.82
1.2 พ่อค้ามารับซื้อที่แปลง	16.35	8.89	14.29	21.05	15.14
1.3 ขายผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น LINE / Facebook	5.77	2.19	5.71	15.79	7.36
1.4 ร้านของตนเอง	5.77	3.79	15.71	-	6.32
1.5 กลุ่มเกษตรกร	1.92	0.87	2.86	-	1.41
1.6 สหกรณ์	1.92	0.44	0.00	-	0.59
1.7 ตลาดประชารัฐ	1.92	0.29	0.00	-	0.55
1.8 การจัดงานออกบูทของหน่วยงาน	0.00	0.15	1.43	-	0.39
2. ยังไม่จำหน่าย	42.22	26.24	40.68	79.12	47.06
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตมากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา: จากการสำรวจ

10) ความพึงพอใจของเกษตรกร ผู้รับจ้างงาน และเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ (คะแนนเต็ม 5) พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.10 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.33 โดยเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี เนื่องจากได้รับการชี้แจง และการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่าง ๆ มีการติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร ส่วนผู้รับจ้างงานมีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 โดยเห็นว่าโครงการช่วยให้ผู้รับจ้างงานมีงานทำ มีรายได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งได้ทำงานในพื้นที่ไม่ต้องไปทำงานในเมือง ซึ่งมีค่าครองชีพสูง และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้รับจ้างงานของโครงการ เป็นต้น ในส่วนของเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 โดยเห็นว่าโครงการจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรในช่วงที่เกิดวิกฤติ ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ผลิตและบริโภคของที่เกิดจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจของเกษตรกร ผู้รับจ้างงาน และเจ้าหน้าที่ ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนน	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. เกษตรกร	0.79	2.31	11.84	33.62	51.44	4.33	มากที่สุด
2. ผู้รับจ้างงาน	5.78	6.73	17.66	28.09	41.74	3.93	มาก
3. เจ้าหน้าที่	0.31	2.93	20.21	44.28	32.27	4.05	มาก
รวม	1.89	3.75	17.13	36.94	40.28	4.10	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 ประสิทธิภาพ (Efficiency)

การพิจารณาประสิทธิภาพ เป็นการพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณ และความคุ้มค่าจากการดำเนินงาน ซึ่งโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563 วงเงิน 9,805.7075 ล้านบาท และต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขอทบทุนโครงการฯ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกั่นกรอง การใช้จ่ายเงินกู้ เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 อนุมัติการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการฯ ดังกล่าว โดยมีวงเงิน 3,550.9175 ล้านบาท โดยพิจารณาความคุ้มค่าในแต่ละประเด็น ดังนี้

4.3.1 ด้านงบประมาณ

ในภาพรวมโครงการ พบว่า งบประมาณเบิกจ่ายรวม 2,610.8805 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 73.53 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 3,550.9175 ล้านบาท สำหรับความทันเวลาของงบประมาณจากการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ร้อยละ 81.00 เห็นว่างบประมาณมีความทันเวลา สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่วางไว้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.00 คิดว่าการใช้งบประมาณยังไม่ทันเวลา ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน เมื่อพิจารณาผลการเบิกจ่ายงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

1) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 1,129.8554 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 1,412.3999 ล้านบาท

2) กรมพัฒนาที่ดิน เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 1,377.6421 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.84 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 2,030.6149 ล้านบาท

3) กรมส่งเสริมการเกษตร เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 32,367.3130 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 90.83 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 35.6343 ล้านบาท

4) กรมปศุสัตว์ เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 35.5858 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.86 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 35.6343 ล้านบาท

5) กรมประมง เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 34.5728 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.02 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 35.6343 ล้านบาท

6) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 0.8571 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 85.71 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรร 1.0000 ล้านบาท

ตารางที่ 4.10 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

รายการ	งบประมาณ (ล้านบาท)		
	ได้รับ	เบิกจ่าย	ร้อยละ
1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,412.3999	1,129.8554	80.00
2. กรมพัฒนาที่ดิน	2,030.6149	1,377.6421	67.84
3. กรมส่งเสริมการเกษตร	35.6343	32.3673	90.83
4. กรมปศุสัตว์	35.6343	35.5858	99.86
5. กรมประมง	35.6343	34.5728	97.02
6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	1.0000	0.8571	85.71
รวม	3,550.9175	2,610.8805	95.19

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565)

4.3.2 ด้านระยะเวลา

ในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการเทียบกับแผนของโครงการ พบว่าร้อยละ 96.97 สามารถดำเนินการตามระยะเวลาที่โครงการกำหนด ประกอบด้วย 13 กิจกรรมรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.11)

1) กิจกรรมที่ 1 การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ และมีการบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับนโยบาย คณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ให้แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม 2563 ซึ่งสามารถดำเนินการจัดตั้งแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2563 ตามเป้าหมาย โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

1.1) ส่วนกลาง ได้มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 895/2563 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และได้มีคำสั่งคณะกรรมการบริหารงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ที่ 001/2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2564 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาอาชีพและการตลาด ด้านการขับเคลื่อนในพื้นที่ และด้านการติดตามประเมินผล (ภาคผนวกที่ 2)

1.2) ส่วนภูมิภาค แต่งตั้งคณะทำงาน จำนวน 2 คณะ ได้แก่ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับอำเภอ

2) กิจกรรมที่ 2 กำหนดคุณสมบัติเกษตรกร และแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล ในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการได้มีการปรับลดจำนวนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายจากเดิม 64,114 ราย เป็น 32,000 ราย (รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่สวน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)) โดยปรับจากไม่เกิน 16 รายต่อตำบล เป็นตั้งแต่ 2 รายต่อตำบล ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 50 รายต่อตำบล ในส่วนของแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล มีการปรับลดจำนวนการจ้างงานจากเดิม 32,072 ราย เป็น 16,000 ราย และปรับจากการจ้างงาน 8 รายต่อตำบล เป็นตั้งแต่ 1 รายต่อตำบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 25 รายต่อตำบล เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของเกษตรกร และการจ้างงานระดับตำบล โดยดำเนินการกำหนดคุณสมบัติเกษตรกรและแรงงานทฤษฎีใหม่ระดับตำบลให้แล้วเสร็จภายในเดือน สิงหาคม 2563 ซึ่งสามารถดำเนินการจัดตั้งแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2563 ตามเป้าหมายการพิจารณาคุณสมบัติของเกษตรกร พิจารณาจากเกษตรกรที่มีความพร้อมและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่สวน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ซึ่งขาดแหล่งน้ำ หรือมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแหล่งน้ำ สามารถพัฒนาศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และเกิดเป็นจุดเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป ส่วนแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล (ผู้รับจ้างงาน) การพิจารณาคูณสมบัติมีความเคร่งครัด และบางข้อมีข้อจำกัด จึงทำให้มีเกษตรกรและผู้รับจ้างงานที่มีคุณสมบัติครบตามเงื่อนไข ไม่ครบตามเป้าหมาย ทั้งนี้ ในระหว่างดำเนินงานโครงการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการปรับลดคุณสมบัติบางประการที่เป็นข้อจำกัด โดยไม่ขัดกับมติคณะรัฐมนตรี (ภาคผนวกที่ 5)

3) กิจกรรมที่ 3 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การดำเนินโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดโครงการอยู่บ่อยครั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงได้ดำเนินการจัดทำคู่มือที่สอดคล้องกับมติของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันโดยมีเป้าหมายจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน จำนวน 50,000 เล่ม ซึ่งดำเนินงานแล้วเสร็จตามเป้าหมาย โดยจัดพิมพ์คู่มือการปฏิบัติงาน และส่งให้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดในเดือน มีนาคม 2564

4) กิจกรรมที่ 4 รับสมัครเกษตรกร ดำเนินการหลังจากกำหนดคุณสมบัติเกษตรกรเรียบร้อยแล้ว และจัดทำเอกสารเผยแพร่ ทำความเข้าใจกับเกษตรกร พร้อมดำเนินการรับสมัครโดยคณะทำงานฯ ระดับจังหวัด/อำเภอ บูรณาการลงพื้นที่รับสมัครในเชิงรุก หรือให้เกษตรกรยื่นใบสมัครกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่ง ระยะเวลาการเปิดรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการค่อนข้างจำกัด โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2563 - เมษายน 2564 ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ดำเนินการไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด เกษตรกรและผู้รับจ้างงาน

ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการขยายระยะเวลาการรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกรใหม่ เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายโครงการที่กำหนดไว้ โดยขยายการรับสมัคร รวมทั้งสิ้น เป็น 5 ระยะ (ระยะที่ 1 วันที่ 27 สิงหาคม 2563 - 9 กันยายน 2563 จนถึง ระยะที่ 5 วันที่ 1 - 16 เมษายน 2564) ทำให้กระบวนการรับสมัครเกษตรกรของโครงการล่าช้าออกไปตามลำดับ ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการต่อกิจกรรมดังกล่าว อาทิ การฝึกอบรม การชุดสระเก็บกักน้ำ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยมีเกษตรกรผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.74 ของเป้าหมาย 32,000 ราย ในพื้นที่ 70 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ 16 จังหวัด ภาคใต้ 14 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด และภาคกลาง 22 จังหวัด เมื่อจำแนกตามขนาดพื้นที่ พบว่าส่วนใหญ่เป็นขนาดพื้นที่ 3 ไร่ ร้อยละ 50.33 รองลงมา ขนาดพื้นที่ 5 ไร่ ร้อยละ 27.78 ขนาดพื้นที่ 2.5 ไร่ ร้อยละ 14.71 และขนาดพื้นที่ 4 ไร่ ร้อยละ 7.18

5) กิจกรรมที่ 5 ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร ดำเนินการเข้าพื้นที่ เพื่อจัดทำระบบตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2563 คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเป้าหมาย (เดือนพฤศจิกายน 2563 - กันยายน 2564)

6) กิจกรรมที่ 6 ฝึกอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การฝึกอบรมเกษตรกรดำเนินการเฉพาะเกษตรกรรายใหม่ และไม่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่สวน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายเป็นหลวง) โดยดำเนินการฝึกอบรมพร้อมทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วงกรอบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้มีเวลาเรียนรู้และปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง รวมถึงจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ต้อง หรือวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยเกษตรกรแต่ละรายจะต้องเข้ารับการอบรมในกระบวนการเรียนรู้ 4 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 หลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่
- ครั้งที่ 2 หลักสูตรการวิเคราะห์พื้นที่และวางแผนการผลิต ทั้งนี้ช่วงแรกกระบวนการเรียนรู้

- ครั้งที่ 3 หลักสูตรการรวมกลุ่ม

- ครั้งที่ 4 หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ในการฝึกอบรมดังกล่าวได้วางเป้าหมายให้ดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2564 แต่มีเนื่องจากการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการล่าช้า ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง และมาตรการทางสาธารณสุขไม่ให้เกิดการรวมตัวในการทำกิจกรรม ทำให้การฝึกอบรมเกษตรกรล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด ทั้งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนการอบรมจากแบบปกติเพียงอย่างเดียว มาเป็นการอบรมแบบออนไลน์ ควบคู่กับการอบรมแบบปกติ ทำให้ต้องขยายระยะเวลาในการอบรมมาสิ้นสุดในเดือนมิถุนายน 2564 โดยมีเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมทั้งสิ้น 25,948 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.09 ในพื้นที่ 70 จังหวัด ในเดือนกันยายน 2564

7) กิจกรรมที่ 7 ขุดสระเก็บกักน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ปรับปรุงแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการขุดสระเก็บกักน้ำ ใช้รูปแบบมาตรฐานของกรมพัฒนาที่ดิน และมีรูปทรงเรขาคณิตอื่นที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรซึ่งสามารถตรวจนับปริมาณดินขุดได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และดำเนินการขุดแหล่งเก็บกักน้ำในพื้นที่เอกชน (เกษตรกร) โดยความยินยอมของเกษตรกร เมื่อดำเนินการขุดเสร็จจะส่งมอบให้เกษตรกรใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง (พื้นที่ ขนาด 2.5 ไร่ พื้นที่ขนาด 3 ไร่ พื้นที่ขนาด 4 ไร่ และ พื้นที่ขนาด 5 ไร่) มีเป้าหมาย 32,000 ราย ดำเนินการในเดือนมีนาคม - ธันวาคม 2564

ในการดำเนินกิจกรรมการขุดสระเก็บกักน้ำ ประสบปัญหาระหว่างการดำเนินการมาเป็นระยะ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการในช่วงแรก เนื่องจากมีผลกระทบมาจากการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไม่เป็นตามเกณฑ์และคุณสมบัติที่กำหนด ทำให้เป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่เป็นไปตามแผนการอนุมัติ และเกษตรกรที่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการซึ่งผ่านการพิจารณาคัดเลือกของคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอมีความประสงค์ลาออก เนื่องจากต้องการทำการผลิตในฤดูกาลไม่รอการขุดสระเก็บกักน้ำของหน่วยงาน ทำให้คณะทำงานระดับอำเภอจำเป็นต้องดำเนินการเปิดรับสมัครเกษตรกรทดแทนเกษตรกรรายเดิมที่ลาออก และต้องดำเนินการบริหารสัญญาเกษตรกรรายใหม่ทดแทนรายเดิม ประกอบกับปัญหาความล่าช้าของการดำเนินงาน และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรงต่อเนื่อง และปัญหาอุทกภัย แปลงเกษตรถูกน้ำท่วมขัง ไม่สามารถเข้าพื้นที่ไปดำเนินการขุดได้ เมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า กรมพัฒนาที่ดินได้อนุมัติการขุดสระเก็บกักน้ำจำนวน 27,117 ราย ครบตามเป้าหมายที่ได้รับการอนุมัติ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565)

8) กิจกรรมที่ 8 ส่งเสริมองค์ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ด้านการปรับปรุงดิน ด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง) (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2564) ดำเนินการพัฒนาเกษตรกร โดยการฝึกอบรม การบรรยาย การสาธิต การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มเติมน้องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และการให้ความรู้ไปสู่การพัฒนาการรวมกลุ่ม รวมทั้งพัฒนาการผลิต พัฒนาพื้นที่ปรับปรุงแปลง ตามรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์พื้นที่ ตลอดจนกระบวนการพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด โดยส่งเสริมองค์ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) จำนวน 25,948 ราย ภายหลังการขุดสระเก็บกักน้ำแล้วเสร็จ ซึ่งได้ดำเนินการขุดสระเก็บกักน้ำแล้วเสร็จตามเป้าหมาย ทำให้การมอบปัจจัยการผลิตสามารถดำเนินการได้ จำนวน 25,948 ราย ครบตามเป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) จำแนกผลการดำเนินงานตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

8.1) กรมพัฒนาที่ดิน สนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดินให้แก่เกษตรกรแล้ว 23,183 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.34 ทั้งนี้ได้ดำเนินการคืบงบประมาณ จำนวน 1.9283 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.41 ของงบประมาณที่ได้รับ

8.2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์พืชแก่เกษตรกรแล้ว (ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก สมุนไพร ฯลฯ) 22,338 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.08 ดำเนินการคืบงบประมาณ จำนวน 3.2670 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.17 ของงบประมาณที่ได้รับ

8.3) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ (ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง ฯลฯ) และอาหารสัตว์แก่เกษตรกรแล้ว 23,652 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.15 ดำเนินการคืบงบประมาณ จำนวน 1.0614 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.98 ของงบประมาณที่ได้รับ

8.4) กรมประมง สนับสนุนพันธุ์ปลากินพืช (ปลานิล ปลาดุกเพี้ยน ฯลฯ) และอาหารสัตว์น้ำแก่เกษตรกรแล้ว 24,241 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.42 ดำเนินการคืบงบประมาณ จำนวน 0.0485 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของงบประมาณที่ได้รับ

9) กิจกรรมที่ 9 ส่งเสริมการตลาด การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกิดความยั่งยืน โดยในช่วงแรกของการเริ่มดำเนินโครงการอาจยังไม่มีผลการดำเนินการด้านตลาดหรือการจำหน่ายสินค้าที่เป็นผลผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ชัดเจน แต่เมื่อเกษตรกรสามารถทำการผลิตเพียงพอต่อการบริโภคผลผลิตปริมาณมากพอที่จะจำหน่าย ต้องมีการดำเนินการด้านการตลาดมารองรับ โดยในระยะเริ่มต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมด้านการตลาดเพื่อเตรียมสนับสนุนการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรผ่านช่องทางต่าง ๆ ระยะเวลาต่อไปจะเป็นการส่งเสริมด้านการตลาดที่สอดคล้องกับปริมาณการผลิตของผลผลิตและผลักดันไปสู่การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง โดยมีเป้าหมายส่งเสริมการตลาดให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในช่วงเดือนมีนาคม - ธันวาคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการบริหารโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการพัฒนาอาชีพและการตลาด เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมกลุ่มการผลิต รวมทั้งพัฒนาอาชีพและส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน และพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

9.1) กำหนดแนวทางการจัดตั้งกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ตำบล ในพื้นที่ 70 จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่ร่วมโครงการเป็นหลักและให้ยึดกลุ่มเป้าหมายที่ทำกิจกรรมทางการเกษตรประเภทเดียวกัน (พืชชนิดเดียวกัน) รวมกลุ่มกัน มุ่งเน้นการผลักดันไปสู่วิสาหกิจ ชุมชนที่พึ่งตนเองได้ โดยมีเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรในตำบลต้นแบบ 106 กลุ่ม และเกษตรกร 1,465 ราย ในพื้นที่ประมาณ 5,387.78 ไร่ ทั้งนี้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบในแต่ละภูมิภาค ดำเนินการตามรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการตลาดแก่กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ต้นแบบ 70 จังหวัด ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์รับผิดชอบภาคเหนือ 16 จังหวัด

กรมปศุสัตว์รับผิดชอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบภาคกลาง 22 จังหวัด และกรมประมงรับผิดชอบภาคใต้ 14 จังหวัด

9.2) พัฒนาอาชีพและการตลาด ดำเนินการคัดเลือกและประเมินศักยภาพเกษตรกร 1,457 ราย ร้อยละ 99.66 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ จัดทำแผนพัฒนา และเพิ่มศักยภาพกลุ่ม 95 กลุ่ม ร้อยละ 89.62 จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตและการตลาด 79 กลุ่ม ร้อยละ 74.53 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต 74 กลุ่ม ร้อยละ 69.81 เตรียมความพร้อมด้านตลาด 63 กลุ่ม ร้อยละ 59.43 ส่งเสริมจำหน่ายผลผลิต 49 กลุ่ม ร้อยละ 46.23 ผลักดันสู่วิสาหกิจชุมชน 44 กลุ่ม ร้อยละ 41.51 พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ 30 กลุ่ม ร้อยละ 28.30

10) กิจกรรมที่ 10 เพิ่มช่องทางการสื่อสารในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการเปิดช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ในเดือนตุลาคม 2563 - ธันวาคม 2564 ซึ่งดำเนินการได้ตามเป้าหมาย โดยดำเนินการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook YouTube และ Twitter รวมทั้งเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ เช่น Call Center, Line official และ Website

11) กิจกรรมที่ 11 ให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้ และสรรหาช่องทางการสื่อสารที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้เพื่อเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่เกษตรกร ในเดือนมีนาคม - กันยายน 2564 ซึ่งดำเนินการได้ตามเป้าหมาย โดยให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนี้

11.1) สื่อโทรทัศน์ การเผยแพร่ภาพยนตร์สั้นด้านการเกษตร 2 นาที จำนวน 2 เรื่อง ออกอากาศไม่น้อยกว่า 6 ครั้ง ผ่านไทยรัฐทีวีช่อง 32 รายการห้องข่าวหัวเขียว เรื่องละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ออกอากาศวันที่ 21 - 22, 24 - 25, 28 - 29 มิถุนายน 2564 เวลา 6.00 - 6.30 น. มีผู้เข้าถึงจากการวัดเรตติ้งประมาณ 5,634,480 ราย

11.2) สื่อวิทยุ ความยาวไม่น้อยกว่า 2 นาที จำนวน 15 ครั้ง สถานีเครือข่ายทั่วประเทศ ออกอากาศทาง FM 96.5 คลื่นความคิด รายการ Thinking Network เวลา 12.30 - 13.00 น. ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ ออกอากาศ 14 - 18, 21 - 25, 28 - 30 มิถุนายน และ 1 - 2 กรกฎาคม 2564 ผู้เข้าถึงข้อมูลจากสถานี 2,700,000 ราย

11.3) สื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำสื่อบทความไม่น้อยกว่า 40 คอลัมน์นี้ว ไม่น้อยกว่า 4 บทความ ยอดพิมพ์ของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และข่าวสด 900,000 ฉบับต่อวัน ตีพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับรวม 8 ครั้ง เผยแพร่วันที่ 18, 22, 25, 27 มิถุนายน 2564

11.4) จัดทำ Press Tour 2 วัน 1 คืน ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง รวมจำนวนสื่อมวลชน ไม่น้อยกว่า 15 ราย ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่น้อยกว่า 5 ราย มีผลงานเผยแพร่สื่อทุกแขนงไม่น้อยกว่า 20 ชิ้นงาน ดำเนินการเมื่อ วันที่ 15 - 16 กันยายน 2564

11.5) จัดกิจกรรมแถลงข่าว ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง โดยมีสื่อมวลชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 20 ราย ผลงานเผยแพร่สื่อทุกแขนงไม่น้อยกว่า 20 ชิ้นงาน ดำเนินการเมื่อ วันที่ 8 ตุลาคม 2564

12) กิจกรรมที่ 12 จ้างแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล ดำเนินการจ้างแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ 16,000 ราย ค่าตอบแทนรายละ 9,000 บาทต่อเดือน เพื่อจัดเก็บข้อมูลรายแปลงและประสานเชื่อมโยงการทำงานโครงการ กลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรทั่วไป หรือทายาทเกษตรกรหรือแรงงานคืนถิ่น หรืออาสาสมัครเกษตรกรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะเวลาจ้างงานเดือนธันวาคม 2563 - กันยายน 2564 มีแรงงานที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ 15,102 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.38 ของเป้าหมาย 16,000 ราย

13) กิจกรรมที่ 13 การติดตามและประเมินผล แบ่งเป็น 2 กิจกรรม ได้แก่

13.1) การติดตามผลการดำเนินงานรายแปลง โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ดำเนินการลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานรายแปลงแล้วเสร็จตามเป้าหมาย ในเดือนธันวาคม 2563 - ธันวาคม 2564

13.2) การประเมินผล โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดำเนินการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2564 (ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในเดือนพฤษภาคม 2564) และครั้งที่ 2 ช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน 2564 (ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2564) โดยสรุปผลการประเมินครั้งที่ 1 เสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว เมื่อเดือนพฤษภาคม 2564 และสรุปผลการประเมินครั้งที่ 2 เสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในเดือนธันวาคม 2564

ตารางที่ 4.11 กิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรม	เป้าหมาย/ระยะเวลา	ผล
1. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ	สิงหาคม 2563	ดำเนินการแล้วเสร็จ สิงหาคม 2563
2. กำหนดคุณสมบัติเกษตรกร	สิงหาคม 2563	ดำเนินการแล้วเสร็จ สิงหาคม 2563
3. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	50,000 เล่ม	จัดส่งคู่มือให้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ในเดือนมีนาคม 2564
4. รับสมัครเกษตรกร	32,000 ราย / ตุลาคม 2563 - เมษายน 2564	เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย ร้อยละ 84.74
5. ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร	จัดทำระบบตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ / พฤศจิกายน 2563 - กันยายน 2564	ดำเนินการเข้าใช้พื้นที่การดำเนินการระบบสารสนเทศ และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. ฝึกอบรมเกษตรกร	32,000 ราย / กุมภาพันธ์ - กันยายน 2564	ฝึกอบรมเกษตรกร 25,948 ราย ร้อยละ 81.09
7. การขุดสระเก็บกักน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	27,117 ราย / มีนาคม - ธันวาคม 2564	ขุดสระแล้วเสร็จ 27,117 ราย

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย/ระยะเวลา	ผล
8. ส่งเสริมองค์ความรู้และ สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ด้านการปรับปรุงดิน ด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง)	- 25,948 ราย หมายเหตุ: ตามการจัดสรร งบประมาณ เฉพาะเกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการ ไม่รวมเกษตรกร 5 ประสานฯ	- สนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดินแก่ เกษตรกรแล้ว 23,183 ราย ร้อยละ 89.34 - สนับสนุนพันธุ์พืชแก่เกษตรกรแล้ว 22,338 ราย ร้อยละ 86.08 - สนับสนุนพันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์แก่ เกษตรกรแล้ว 23,652 ราย ร้อยละ 91.15 - สนับสนุนพันธุ์ปลากินพืช และอาหาร สัตว์น้ำแก่เกษตรกรแล้ว 24,241 ราย ร้อยละ 93.42
9. ส่งเสริมการตลาด	- กลุ่มเกษตรกรในตำบลต้นแบบ อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ตำบล ใน พื้นที่ 70 จังหวัด เป้าหมาย เกษตรกร 1,462 ราย ในพื้นที่ ประมาณ 5,327.78 ไร่ /มีนาคม - ธันวาคม 2564	- กลุ่มเกษตรกรในตำบลต้นแบบ 106 กลุ่ม ร้อยละ 151.43 ผลการพัฒนาอาชีพและ การตลาด ดังนี้ 1) คัดเลือกและประเมินศักยภาพ เกษตรกร 1,457 ราย ร้อยละ 99.66 2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรทฤษฎี ใหม่ตำบลต้นแบบ จัดทำแผนพัฒนา และ เพิ่มศักยภาพกลุ่ม 95 กลุ่ม ร้อยละ 89.62 3) จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิต และการตลาด 79 กลุ่ม ร้อยละ 74.53 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต 74 กลุ่ม ร้อยละ 69.8) 5) เตรียมความพร้อมด้านตลาด 63 กลุ่ม ร้อยละ 59.43 6) ส่งเสริมจำหน่ายผลผลิต 49 กลุ่ม ร้อยละ 46.23 7) ผลักดันสู่วิสาหกิจชุมชน 44 กลุ่ม ร้อยละ 41.51 8) พัฒนาเป็นเป็นแหล่งเรียนรู้ 30 กลุ่ม ร้อยละ 28.30
10. เพิ่มช่องทางการสื่อสารในการ ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	เปิดช่องทางในการสื่อสารกับ ประชาชนเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามช่องทางต่าง ๆ/ ตุลาคม 2563 - ธันวาคม 2564	ดำเนินการเผยแพร่วิดีโอจำนวน 16 ตอน 11 เนื้อหา และวิดีโอคู่มือการทำงาน ภายใต้โครงการฯ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook YouTube Twitter Call Center, Line official และ Website

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย/ระยะเวลา	ผล
11. การให้ความรู้แก่เกษตรกร อย่างต่อเนื่อง	- รวบรวมองค์ความรู้ และหา ช่องทางการสื่อสารที่เกษตรกร สามารถเข้าถึงได้เพื่อเป็นสื่อในการ ให้ความรู้แก่เกษตรกร/มีนาคม - กันยายน 2564	1) ทางโทรทัศน์ เช่น ภาพยนตร์สั้นด้าน การเกษตร ออกอากาศทางไทยรัฐทีวี ในเดือนมิถุนายน 2564 จำนวน 6 ครั้ง ผู้เข้าถึง 5,634,480 ราย 2) ทางวิทยุ ออกอากาศทาง คลื่น FM 96.5 ในเดือนมิถุนายน 15 ครั้ง ผู้เข้าถึง ข้อมูลจากสถานี 2,700,000 ราย 3) ทางสื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำสื่อบทความ ไม่น้อยกว่า 40 คอลัมน์นี้ว ไม่น้อยกว่า 4 บทความ ยอดพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ และข่าวสด 900,000 ฉบับต่อวัน ตีพิมพ์ ทั้ง 2 ฉบับ รวม 8 ครั้ง เผยแพร่ ในเดือนมิถุนายน 2564 4) จัดทำ Press Tour 2 วัน 1 คืน ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ดำเนินการเมื่อวันที่ 15 - 16 กันยายน 2564 5) แลงข่าวแก่สื่อมวลชน ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ดำเนินการเมื่อ วันที่ 8 ตุลาคม 2564
12. การจ้างแรงงานเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ระดับตำบล	16,000 ราย/ธันวาคม 2563 - กันยายน 2564	ผู้รับจ้างงาน 15,102 ราย ร้อยละ 94.38
13. การติดตามและประเมินผล	- ติดตามการดำเนินงานรายแปลง (สป.กษ.) /มีนาคม - ธันวาคม 2564 - การประเมินผล (สศก.) ครั้งที่ 1 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2564) - รายงานผล (พฤษภาคม 2564) ครั้งที่ 2 (สิงหาคม - กันยายน 2564) รายงานผล (พฤศจิกายน 2564)	- ดำเนินการแล้วเสร็จ - รายงานผลการประเมินผลครั้งที่ 1 ให้ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทราบแล้ว (พฤษภาคม 2564) - รายงานผลการประเมินผลครั้งที่ 2 ทราบให้ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์แล้ว (ธันวาคม 2564)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565)

4.4 ผลกระทบ (Impact)

4.4.1 ด้านเศรษฐกิจ

1) มูลค่าผลผลิต เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 53.98 มีมูลค่าผลผลิต หรือรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 18,002.88 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ โดยเพิ่มขึ้น 8,242.66 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.45 ทั้งนี้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตด้านพืช เช่น มะม่วง กล้วย มะละกอ พริก มะเขือ ตะไคร้ ด้านปศุสัตว์ เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด และด้านประมง เช่น ปลานิล ปลาตะเพียน เฉลี่ย 10,986.40 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4,145.25 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 60.59 จากก่อนเข้าร่วมโครงการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร (พันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ สารเคมี อาหารสัตว์ แร่ธาตุ น้ำมัน และไฟฟ้า) พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร 9,842.22 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นต้นทุนที่ได้มาจากการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก 5,854.37 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และการใช้ต้นทุนของตนเอง 3,987.85 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น 5,444.77 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เนื่องจากเกษตรกรมีการลงทุนปัจจัยการผลิตในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาที่เป็นบวกเพิ่มขึ้น เช่น ค่าพันธุ์พืช ค่าพันธุ์สัตว์ ค่าปุ๋ย/ยา/อาหารสัตว์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าน้ำมัน/ไฟฟ้าในการทำเกษตร อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรร้อยละ 20.32 สามารถลดค่าใช้จ่ายการผลิตลงได้ (ตารางที่ 4.12)

2) ผลตอบแทนการทำกิจกรรมการเกษตรในแปลง หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิ 8,160.66 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยเพิ่มขึ้น 2,797.89 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.17 ซึ่งในช่วงเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกษตรกรนำผลผลิตที่ได้ในแปลงจำหน่ายที่ตลาดท้องถิ่น/ตลาดชุมชน เพราะในช่วงที่เกิดสถานการณ์ดังกล่าวได้มีมาตรการห้ามการเดินทางระหว่างจังหวัด เกษตรกรที่ทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง และคนในชุมชนใกล้เคียง สามารถเข้าถึงแหล่งอาหาร และพึ่งพาตนเองจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ช่วยให้รอดพ้นจากวิกฤตดังกล่าวได้ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 รายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : บาทต่อครัวเรือนต่อปี

รายการ	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	การเปลี่ยนแปลง	
			+เพิ่ม/- ลด	ร้อยละ
1. มูลค่าผลผลิต	9,760.22	18,002.88	8,242.66	84.45
1.1 การจำหน่าย/รายได้	6,841.15	10,986.40	4,145.25	60.59
1.2 การบริโภค	1,144.88	2,617.44	1,472.56	128.62
1.3 แบ่งปัน (แจกจ่าย/ให้ฟรี)	226.62	160.58	-66.04	-29.14
1.4 เก็บไว้ทำพันธุ์	1,547.57	4,238.46	2,690.89	173.88
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	4,397.45	9,842.22	5,444.77	123.82
2.1 จัดซื้อ/จ้างจากภายนอก	3,454.45	5,854.37	2,399.92	69.47
2.2 ใช้ของตนเอง	943.00	3,987.85	3,044.85	322.89
3. ผลตอบแทนสุทธิ (1 - 2)	5,362.77	8,160.66	2,797.89	52.17

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลจากการทำกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดผลตอบแทนจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งคำนวณจากรายได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือนต่อปี) × จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย) = $2,797.89 \times 27,117 = 75,870,383.13$ บาท

3) หนี้สินของครัวเรือน หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 81.56 มีหนี้สินเฉลี่ย 711,580.65 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นหนี้สินทางการเกษตร 371,496.65 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และหนี้สินนอการเกษตร 340,084.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหนี้สินระยะยาวที่เกษตรกรกู้ยืมเพื่อลงทุนทำการเกษตร และซื้อปัจจัยการผลิต ถึงแม้ว่าหลังเข้าร่วมโครงการ ครัวเรือนเกษตรกรมีหนี้สินลดลงร้อยละ 1.25 ซึ่งเป็นหนี้สินนอกภาคการเกษตรลดลง 36,679.18 บาทต่อครัวเรือนต่อปี แต่หนี้สินในภาคเกษตรยังคงค่อนข้างสูงและเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.05 ซึ่งการชำระหนี้ส่วนใหญ่จะชำระเพียงบางส่วน หรือชำระเฉพาะดอกเบี้ย และกู้ยืมต่อเพื่อลงทุนทำการเกษตรในแปลงทฤษฎีใหม่ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	การเปลี่ยนแปลง	
			+เพิ่ม/- ลด	ร้อยละ
1. ครัวเรือนเกษตรกร (ร้อยละ)	100.00	100.00	-	
1.1 ไม่มีหนี้สิน	17.79	18.44	0.65	-
1.2 มีหนี้สิน	82.21	81.56	-0.65	-
2. หนี้สินของครัวเรือน (บาทต่อครัวเรือน)	720,574.45	711,580.65	-8,993.81	-1.25
2.1 หนี้สินในภาคการเกษตร	343,811.28	371,496.65	27,685.37	8.05
2.2 หนี้สินนอกการเกษตร	376,763.17	340,084.00	-36,679.17	-9.74

ที่มา: จากการสำรวจ

4) เงินออมของครัวเรือน หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 61.26 มีเงินออมเฉลี่ย 88,617.89 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ลดลงจากก่อนเข้าร่วมโครงการ 75,156.78 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือลดลงร้อยละ 45.89 เนื่องจากนำเงินมาลงทุนในการเกษตร และนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	การเปลี่ยนแปลง	
			+เพิ่ม/- ลด	ร้อยละ
1. ครัวเรือนเกษตรกร (ร้อยละ)	100.00	100.00	-	
1.1 มีเงินออม	62.69	61.26	-1.43	-
1.2 ไม่มีเงินออม	37.31	38.74	1.43	-
2. เงินออมของครัวเรือน (บาท)	163,774.67	88,617.89	-75,156.78	-45.89

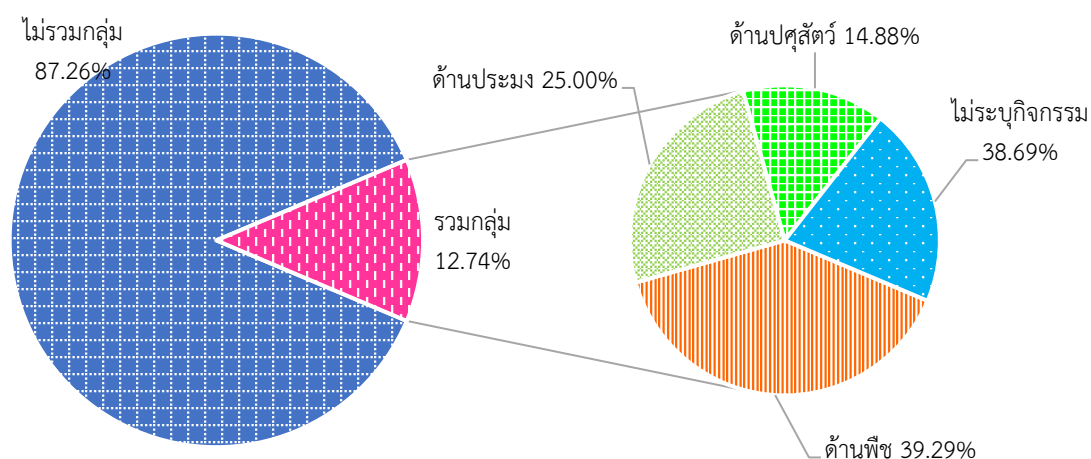
ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.2 ด้านสังคม

1) การรวมกลุ่มของเกษตรกร การดำเนินกิจกรรมตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในขั้นต้นเป็นการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน โดยให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณร้อยละ 30.00 ให้ขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ พื้นที่ส่วนที่สองประมาณร้อยละ 30.00 ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อลดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณร้อยละ 30.00 ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากการบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณร้อยละ 10.00 เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนอื่น ๆ และในขั้นต่อไปเป็นทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้าเมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการ และได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจน

ได้ผลแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่ต้องดำเนินการ คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านการผลิต การตลาด การจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น

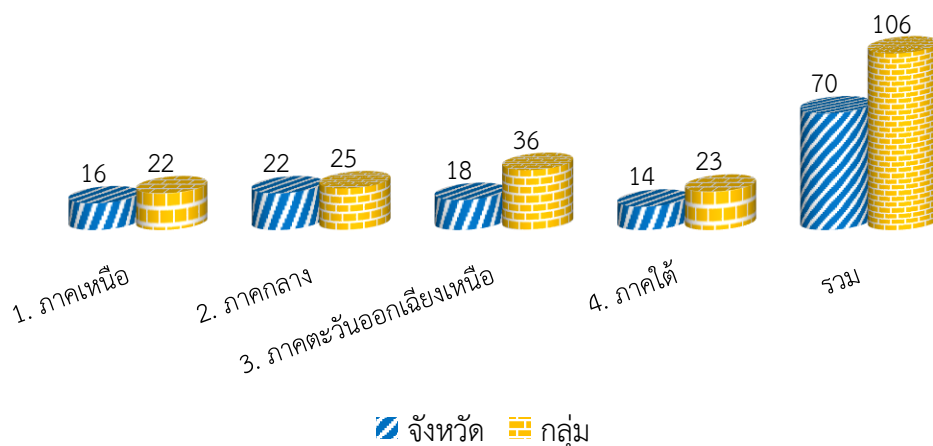
จากการสำรวจ หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกร ร้อยละ 12.74 มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมในตำบล ในจำนวนนี้เกษตรกร 39.29 รวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านพืช รองลงมา ร้อยละ 38.69 ยังไม่ระบุกิจกรรม ร้อยละ 25.00 ดำเนินกิจกรรมด้านประมง ร้อยละ 14.88 ด้านปศุสัตว์ (ภาพที่ 4.5)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.5 แสดงการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมของเกษตรกร

ทั้งนี้เนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้กิจกรรมการรวมกลุ่ม และการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านต่างๆ ดำเนินการได้ล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด อย่างไรก็ตามโครงการได้มีแนวทางการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาดของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้ที่เพียงพอและมั่นคง สามารถรวมกลุ่มกันเพื่อการผลิตและการตลาดที่ยั่งยืนรวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่สำหรับการขยายผลต่อไป จึงได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบอย่างน้อยจังหวัดละ 1 ตำบล ในพื้นที่ 70 จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่ร่วมโครงการเป็นหลัก และให้ยึดกลุ่มเป้าหมายที่ทำกิจกรรมทางการเกษตรประเภทเดียวกัน (พืชชนิดเดียวกัน) รวมกลุ่มกัน เป้าหมาย 106 กลุ่ม (ภาพที่ 4.6) และผลักดันให้มีผู้ประกอบการที่เตรียมความพร้อมเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน 44 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 41.51 ของเป้าหมาย และมีชุมชนที่พึ่งพาตนเองด้านการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิต พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ 30 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.30 ของเป้าหมาย

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ 4.6 แสดงกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบ

2) การเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าหลังจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครัวเรือนเกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเคลื่อนย้ายแรงงานกลับภูมิลำเนาเดิมเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 5.61 เฉลี่ยครัวเรือนละ 1 ราย โดยมีแรงงานทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 10.00 เคลื่อนย้ายกลับภูมิลำเนามากที่สุด ถึงแม้ว่าจะมีแรงงานคืนถิ่นไม่มากนัก แต่แรงงานในพื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.39 ยังอยู่ในพื้นที่ไม่ได้เคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ เกิดการจ้างแรงงานในพื้นที่ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ทั้งนี้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการจัดสรรพื้นที่ทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายและมีรายได้ตลอดทั้งปี ทำให้สมาชิกในครัวเรือนได้ย้ายกลับเข้ามาทำงานในพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ประกอบกับสมาชิกในครัวเรือนบางส่วนเข้าสู่วัยแรงงาน จึงมีแรงงานทำการเกษตรในพื้นที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 แรงงานคืนถิ่นของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. มีแรงงานคืนถิ่น	4.24	10.00	3.30	5.16	5.61
จำนวน (ราย)	1	1	1	1	1
2. ไม่มีแรงงานคืนถิ่น	95.76	90.00	96.70	94.84	94.39
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การพึ่งพาตนเอง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรลดรายจ่ายในครัวเรือนโดยการพึ่งพาตนเอง (ตารางที่ 4.16) ดังนี้

3.1) การลดรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือน โดยการบริโภคผลผลิตทางการเกษตร ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ บริโภคผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเดิมบริโภคร้อยละ 11.73 เป็นร้อยละ 14.54 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.81 ทั้งนี้มูลค่า การบริโภคเพิ่มขึ้น 1,472.56 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

3.2) การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองในการทำการเกษตร ปัจจัยการผลิตของ เกษตรกรมีแหล่งที่มาจาก 2 แหล่ง คือ ปัจจัยการผลิตที่จัดหาหรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก และปัจจัย การผลิตที่เกษตรกรผลิตเองหรือใช้ของตนเอง ทั้งนี้เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองหลัง เข้าร่วมโครงการ 3,987.85 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.07 การใช้ปัจจัยการผลิตของ ตนเอง อาทิ นำมูลสัตว์มาทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และมีการเก็บพันธุ์พืชไว้ใช้ในฤดูกาลผลิตต่อไป การผลิตอาหารสัตว์ไว้ใช้เองแทนการซื้อจากภายนอก รวมถึงมีการใช้แรงงานของตนเองแทนการจ้าง แรงงาน ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีสัดส่วนระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหาหรือจัดซื้อ/จ้าง จากภายนอกต่อปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรผลิตเองหรือใช้ของตนเอง คิดเป็น 78.56 : 21.44 และ หลังเข้าร่วมโครงการสัดส่วนเปลี่ยนเป็น 59.48 : 40.52 ซึ่งจะเห็นว่าสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิต ที่จัดหา หรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกลดลง

ตารางที่ 4.16 สัดส่วนรายได้ ค่าใช้จ่าย ของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	หน่วย: ร้อยละ
			การเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/- ลด)
1. มูลค่าผลผลิต	100.00	100.00	-
1.1 การจำหน่าย/รายได้	70.09	61.03	-9.07
1.2 การบริโภค	11.73	14.54	2.81
1.3 แบ่งปัน (แจกจ่าย/ให้ฟรี)	2.32	0.89	-1.43
1.4 เก็บไว้ทำพันธุ์	15.86	23.54	7.69
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	100.00	100.00	-
2.1 จัดซื้อ/จ้างจากภายนอก	78.56	59.48	-19.07
2.2 ใช้ของตนเอง	21.44	40.52	19.07

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3) การลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน หลังเข้าร่วมโครงการ ครัวเรือนเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือนเฉลี่ย 25,068.84 บาทต่อปี ลดลงเฉลี่ย 8,423.40 บาทต่อปี หรือลดลงร้อยละ 25.15 ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยลดลงทุกด้าน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการบันเทิง มหรสพต่าง ๆ ลดลง 4,846.08 บาทต่อปี และค่ายาสูบ (บุหรี่ยาเส้น) ลดลง 692.04 บาทต่อปี เนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ในจังหวัดมีมาตรการที่เข้มงวดเพื่อลดการติดเชื้อ งดการเดินทางข้ามจังหวัด งดการรวมกลุ่ม เป็นเหตุผลที่ทำให้ครัวเรือนเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน มีเพียงค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 55.08 เนื่องจากในครัวเรือนมีทั้งวัยแรงงานและไม่ใช่วัยแรงงานที่ยังต้องใช้การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ และใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตติดต่อกับสมาชิกในครัวเรือนและบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกในครัวเรือนที่ยังอยู่ในวัยเรียนที่ต้องมีการเรียนแบบออนไลน์ จึงมีค่าใช้จ่ายส่วนนี้เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มขึ้น แต่ทำให้เกษตรกรบางส่วนและสมาชิกในครัวเรือนมีการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เกิดการเรียนรู้การสื่อสารช่องทางต่าง ๆ และเข้าใจเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายการ	ก่อนโครงการ	หลังโครงการ	การเปลี่ยนแปลง	
			+เพิ่ม	ลด
1 ค่าใช้จ่ายในการบันเทิง มหรสพต่าง ๆ	6,507.36	1,661.28	-4,846.08	-74.47
2 ค่ายาสูบ (บุหรี่ยาเส้น หมาก พลุ)	2,060.04	1,368	-692.04	-33.59
3 ค่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ไวน์)	6,559.08	4,993.8	-1,565.28	-23.86
4 ค่าเครื่องดื่ม (น้ำอัดลม ชา กาแฟ)	8,247.00	6,373.68	-1,873.32	-22.72
5 ค่าเสียงโซค (ลอตเตอรี่ หวย การพนัน)	7,287.48	6,281.4	-1,006.08	-13.81
6. อื่น ๆ ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต	2,831.28	4,390.68	1,559.40	55.08
รวม	33,492.24	25,068.84	-8,423.40	-25.15

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นการพิจารณาในประเด็นการลดการใช้สารเคมี และการทำกิจกรรมที่เกื้อกูลกัน โดยทั่วไปจะเน้นที่การผลิตอาหาร ไม่ว่าจะเป็นพืช ปศุสัตว์ หรือประมงที่ไม่ใช้สารเคมีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต อาทิ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ฮอร์โมนสังเคราะห์ ยาปฏิชีวนะ หรือสารเร่งการเจริญเติบโต เน้นปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ตามฤดูกาล และปลูกให้หลากหลายชนิดเพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ซึ่งวิธีการผลิตที่เป็นหัวใจหลักก็จะมีระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือเกษตรอินทรีย์ จากการสอบถามเกษตรกรที่ร่วมโครงการ พบว่า การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่หลังเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรร้อยละ 16.21 มีลักษณะการทำเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งเน้นการฟื้นฟูบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มาจากซากพืช ใบไม้ มูลสัตว์ เศษอาหาร นำมาหมักย่อยสลายจนเกิดสารอาหารที่พืชต้องการ ทำให้ลดต้นทุนจากการทำเกษตรได้ นอกจากนี้การทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีจะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพได้ เนื่องจากไม่เปื้อนเปื้อน สร้างมลภาวะกับสภาพแวดล้อม โดยปล่อยให้ไปตามสมดุลของธรรมชาติ เกิดความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศน์ ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 45.05 มีลักษณะการทำเกษตรปลอดภัย โดยเกษตรกรจะใช้มีการเลือกปลูกพืชตามฤดูกาล การดูแลรักษาเป็นไปตามคำแนะนำ ใส่ปุ๋ยถูกต้องตามอัตราและจำนวนที่เหมาะสม ใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม ทั้งนี้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่หลังเข้าร่วมโครงการ ทำให้เกษตรกรร้อยละ 61.26 ลดการใช้สารเคมีลง และยังมีเกษตรกรร้อยละ 38.74 มีลักษณะการทำเกษตรแบบทั่วไปโดยใช้สารเคมีในการทำเกษตร เนื่องจากเกษตรกรปลูกพืชไร่เป็นหลักและทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวมาก่อนเป็นเวลานาน ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยน (ตารางที่ 4.18)

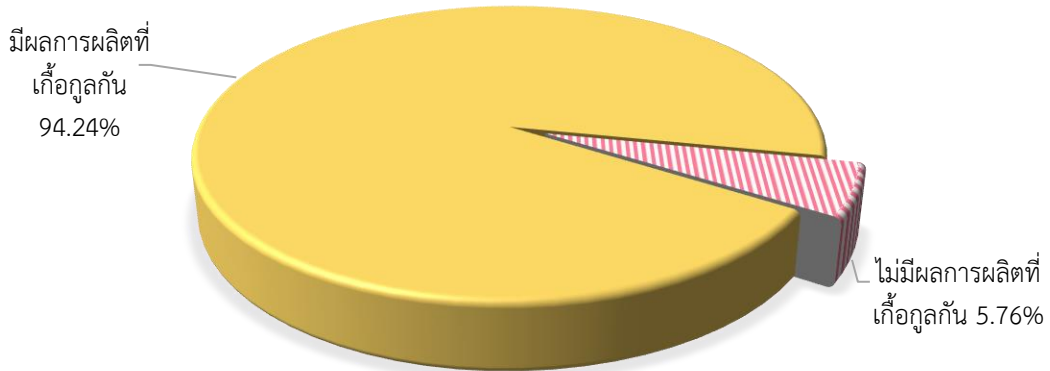
ตารางที่ 4.18 ลักษณะการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	การเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/-ลด)
1. เกษตรแบบทั่วไป	57.79	38.74	-19.05
2. เกษตรปลอดภัย	31.68	45.05	13.37
3. เกษตรอินทรีย์	10.53	16.21	5.68
รวม	100.00	100.00	

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมภายในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นระบบการเกษตรที่มีการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ อยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้การเกี่ยวคู่ประโยชน์ต่อกันและกัน อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การอยู่รวมกัน อาจจะอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืชกับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรม แต่ละชนิดอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่ง มาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งกับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดภายในแปลง ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.24 มีการผลิตที่เกี่ยวคู่กันของกิจกรรม ภายในแปลง อาทิ การนำฟาง หรือเศษวัชพืชคลุมโคนต้นไม้ การนำมูลสัตว์มาหมักทำปุ๋ยใส่ต้นไม้ การหมักฟางในสระน้ำเพื่อเป็นแหล่งอาหารของปลา ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 5.76 ยังไม่มีการผลิตที่เกี่ยวคู่กันของกิจกรรม เนื่องจากเพิ่งดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ ยังทำกิจกรรมไม่หลากหลายมากนัก (ภาพที่ 4.7)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.7 แสดงการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรม

ในส่วนของแปลงที่มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมมีการเพาะปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์ ทำประมง หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยอาศัยการเกี่ยวคู่ประโยชน์ต่อกัน ซึ่งมีการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช ปศุสัตว์ ประมง โดยมีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมในแปลง ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 79.73 มีการเกี่ยวคู่ 2 กิจกรรม โดยเกษตรกรร้อยละ 77.40 มีการเกี่ยวคู่ด้านพืชและสัตว์น้ำ เป็นการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเกษตรกรใช้ฟางข้าวลงไปหมักในสระน้ำ เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อาหารสัตว์น้ำ นำเศษพืชผักในแปลงเป็นอาหารสัตว์น้ำ ร้อยละ 66.80 มีการเกี่ยวคู่ด้านพืชและด้านปศุสัตว์ โดยนำมูลโค กระบือ มาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยสด เพื่อใส่ในนาข้าว แปลงไม้ผล และพืชผัก ใช้ฟางข้าว ข้าวเปลือกเป็นอาหารสัตว์ และร้อยละ 43.79 มีการเกี่ยวคู่ระหว่างด้านพืช 2 ชนิด ได้แก่ การปลูกข้าวและปลูกพืชผัก การปลูกข้าวและปลูกไม้ผล และปลูกไม้ผลกับไม้ยืนต้น มีการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมโดยใช้ประโยชน์จาก

ฟางข้าวคลุมแปลงผัก ไม้ผล ฟางข้าวมาคลุมหน้าดินจะช่วยรักษาความชื้นของดิน ทำให้ดินมีปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินมากขึ้น ส่งผลให้ระบบนิเวศน์สมบูรณ์

นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 20.27 มีการเกื้อกูลกันของกิจกรรมภายในแปลง 3 กิจกรรม โดยมีการเกื้อกูลแบบผสมผสาน ในด้านพืช ปศุสัตว์ และ ประมง โดยการเลี้ยงโค/กระบือ สุกร ร่วมกันกับการปลูกข้าว/ปลูกผัก และเลี้ยงปลา จะเกิดการเกื้อกูลกันโดยนำมูลโค/กระบือ สุกร มาทำปุ๋ยเพื่อใส่ในนาข้าว ไม้ผล และพืชผัก และเมื่อแปลงข้าว/แปลงผักได้ผลผลิตจะใช้เป็นอาหารไก่ และสุกร และนำมูลไก่และสุกรเป็นอาหารปลา (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ลักษณะการเกื้อกูลกันของกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. การเกื้อกูลกัน 2 กิจกรรม	58.26	79.49	91.04	81.66	79.73
1.1 ด้านพืชและสัตว์น้ำ	74.63	63.71	24.59	84.30	77.40
1.2 ด้านพืชและปศุสัตว์	34.33	39.52	44.26	76.18	66.80
1.3 เฉพาะด้านพืช 2 ชนิด	19.40	53.23	73.77	41.95	43.79
1.4 ด้านปศุสัตว์และสัตว์น้ำ	5.97	4.84	3.28	27.88	22.00
2. การเกื้อกูลกัน 3 กิจกรรม					
- ด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ	41.74	20.51	8.96	18.34	20.27
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

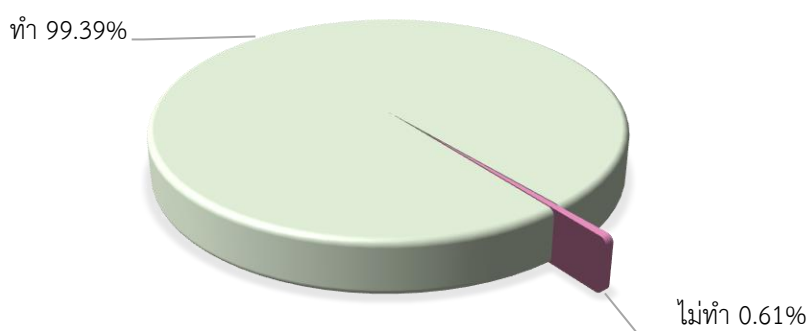
หมายเหตุ : เกษตรกรมีการเกื้อกูล 2 กิจกรรมมากกว่า 1 รายการ

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5 ความยั่งยืน (Sustainability)

4.5.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการขยายผล

หลังจากสิ้นสุดโครงการเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.39 มีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่อง มีเพียงบางส่วนร้อยละ 0.61 ที่ไม่ทำต่อ เนื่องจากมีอายุมาก ไม่มีเรี่ยวแรงในการทำเกษตร (ภาพที่ 4.8) โดยเกษตรกรที่ยังคงทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไปร้อยละ 58.66 จะทำต่อในรูปแบบเกษตรผสมผสาน โดยการปลูกพืชหลากหลายชนิด การปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ให้มีการเกื้อกูลกันของกิจกรรมภายในแปลง เนื่องจากมีพื้นที่ทำการเกษตรจำกัด บางพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว หรือไม่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงทำในรูปแบบเกษตรผสมผสาน ส่วนที่เหลือร้อยละ 41.34 จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ครบทั้ง 4 ส่วน ตามองค์ประกอบ ได้แก่ พื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืชผักสวนครัว พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 4.20)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.8 แสดงการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไปหลังสิ้นสุดโครงการ

ตารางที่ 4.20 การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเกษตรกรหลังสิ้นสุดโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	21.19	32.20	32.97	46.49	41.34
2. ทำเกษตรผสมผสาน	78.81	67.80	67.03	53.51	58.66
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับการขยายผล และเผยแพร่องค์ความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 67.40 นำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ ขยายผลต่อให้เกษตรกรรายอื่น ได้แก่ ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ฯลฯ โดยเกษตรกร 1 ราย มีการเผยแพร่องค์ความรู้ให้บุคคลอื่นแล้วจำนวน 12 ราย และในจำนวนนี้มีเกษตรกร 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.67 ได้นำคำแนะนำ และองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองแล้ว ทั้งนี้เกษตรกรมีการเผยแพร่ขยายผลเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงสามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นได้ และร้อยละ 32.60 ยังไม่ได้นำไปเผยแพร่ เนื่องจากเพิ่งเข้าร่วมโครงการ และคิดว่าต้องสะสมความรู้ และประสบการณ์ให้มากกว่านี้ แล้วจึงจะสามารถเผยแพร่ ขยายผลให้กับผู้อื่นได้ ทั้งนี้เกษตรกรในกลุ่มที่ยังไม่ได้นำไปเผยแพร่ หน่วยงานต้องเข้าไปติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาให้ดำเนินโครงการต่อไปได้ (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 การเผยแพร่ และขยายผลองค์ความรู้ของเกษตรกร

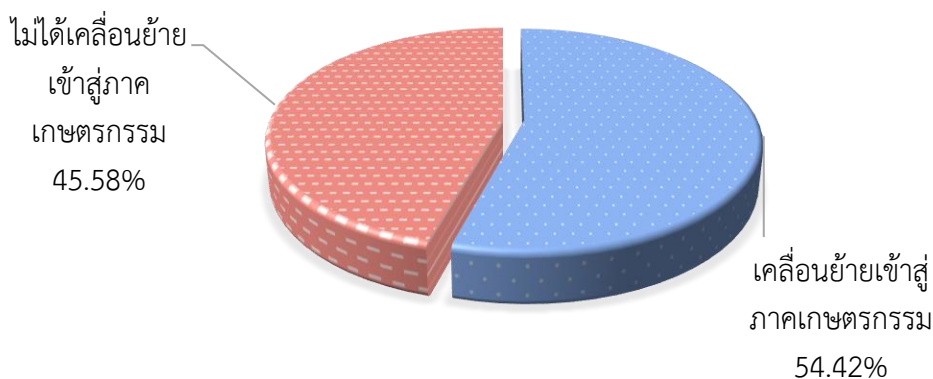
หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ภาค				เฉลี่ย
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เผยแพร่ต่อ	58.47	52.22	50.55	73.12	67.40
- จำนวนเฉลี่ย (ราย)	7	11	17	13	12
- ดำเนินการตามคำแนะนำเฉลี่ย (ราย)	3	6	4	7	5
2. ไม่ได้นำไปเผยแพร่	41.53	47.78	49.45	26.88	32.60
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.2 การเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมของผู้รับจ้างงานในโครงการหลังสิ้นสุดโครงการ

ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อแรงงานที่ทำงานในเมืองเคลื่อนย้ายกลับภูมิลำเนาจำนวนมาก และไม่มีงานทำ ขาดรายได้เพื่อการดำรงชีพ จึงเกิดการจ้างงานเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานแก่แรงงานที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งนอกจากจะเป็นแรงงานที่เป็นแรงงานคืนถิ่นแล้ว ยังรวมถึงเกษตรกรทั่วไป หรือทายาทเกษตรกร หรืออาสาสมัครในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย เมื่อสิ้นสุดโครงการแรงงานเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยที่สนใจเข้าสู่ภาคเกษตรกรรม ซึ่งจากการสอบถามการประกอบอาชีพหลังสิ้นสุดการจ้างงาน พบว่า แรงงานจ้างในโครงการร้อยละ 54.42 ได้เคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมโดยประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร และร้อยละ 45.58 ไม่ได้เคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมโดยประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัท ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 22.99 10.78 5.06 2.72 และ 0.65 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังคงมีแรงงานอีกร้อยละ 3.38 ที่ว่างงานหลังจากหมดสัญญาจ้างในโครงการแล้ว และรอสถานที่ทำงานใหม่เรียกเข้าทำงาน (ภาพที่ 4.9)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.9 แสดงการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมของผู้รับจ้างงานหลังสิ้นสุดโครงการ

4.6 สรุปผลการประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

จากผลการประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี 2564 โดยพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประเมินผลของ OECD – DAC ประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) สรุปได้ดังนี้

4.6.1 ความสอดคล้อง (Relevance) พิจารณาใน 2 ด้าน คือ ความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ กับความสอดคล้องกับสถานการณ์ และกลุ่มเป้าหมาย ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 9.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10.00 คะแนน

4.6.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness) พิจารณาใน 2 ด้าน คือ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายกับการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 22.29 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25.00 คะแนน

4.6.3 ประสิทธิภาพ (Efficiency) พิจารณาจากความคุ้มค่าของงบประมาณ และความคุ้มค่าของระยะเวลา ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 13.08 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15.00 คะแนน

4.6.4 ผลกระทบ (Impact) พิจารณา 3 มิติ ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 25.00 คะแนนเต็ม

4.6.5 ความยั่งยืน (Sustainability) ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 25.00 คะแนนเต็ม ทั้งนี้การวัดความยั่งยืนของโครงการในครั้งนี้วัดจากการดำเนินโครงการต่อเนื่อง และการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่น

สรุปผลการประเมิน โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินรวมทั้งสิ้น 95.32 ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับดีมาก (เกรด A) จำแนกเป็น ด้านที่ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ด้านผลกระทบ และด้านความยั่งยืน ในส่วนที่มีคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด คือ ด้านความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 สรุปผลการประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ประเมินผล	น้ำหนัก	ผลการประเมินผล	
				ประเมิน (ร้อยละ)	ผลคะแนน
1. ความสอดคล้อง (Relevance)			10.00		9.95
1.1 ความสอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์			5.00		5.00
- ความสอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ	สอดคล้อง	2.00	100.00	2.00
- ความสอดคล้องกับนโยบายระดับหน่วยงาน	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบายระดับหน่วยงาน	สอดคล้อง	1.50	99.87	1.50
- ความสอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่	- ระดับความสอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่	สอดคล้อง	1.50	99.87	1.50
1.2 ความสอดคล้องกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย			5.00		4.95
- ความสอดคล้องกับสถานการณ์	- ระดับความสอดคล้องกับสถานการณ์	สอดคล้อง	2.00	98.89	1.98
- ความสอดคล้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	สอดคล้อง	1.50	98.89	1.48
- ความสอดคล้องตรงกลุ่มเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องตรงกลุ่มเป้าหมาย	สอดคล้อง	1.50	99.17	1.49
2. ประสิทธิภาพ (Effectiveness)			25.00		22.29
2.1 ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย			12.50		10.87
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	32,000 ราย	1.00	84.74	0.85
- พื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่	- จำนวนพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่	125,615 ไร่	1.50	76.60	1.15
- การจ้างแรงงาน	- จำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน	16,000 ราย	1.50	94.38	1.42
- สระเก็บกักน้ำ	- จำนวนสระเก็บกักน้ำ	32,000 บ่อ	1.50	84.74	1.27

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ ประเมินผล	น้ำหนัก	ผลการ ประเมิน (ร้อยละ)	ผลคะแนน
- เกษตรกรที่ได้รับการอบรม	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับ การอบรม	32,000 ราย	1.50	81.09	1.22
- เกษตรกรที่ได้รับสนับสนุน ปัจจัยการผลิต	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับ สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	เท่ากับ เป้าหมาย	1.50	99.74	1.50
- การทำกิจกรรมในแปลง	- จำนวนกิจกรรมในพื้นที่เข้า ร่วมโครงการ	เท่ากับ เป้าหมาย	1.00	100.00	1.00
- การใช้พื้นที่เกษตรใน แปลงที่เข้าร่วมโครงการ	- สัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรม ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับ เป้าหมาย	1.00	100.00	1.00
- การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของกลุ่มเกษตรกรที่ ได้รับการส่งเสริมการจำหน่าย ผลผลิต	เท่ากับ เป้าหมาย	1.00	46.23	0.46
- ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจในการ ดำเนินงานโครงการ	ระดับมาก ขึ้นไป	1.00	100.00	1.00
2.2 การบรรลุวัตถุประสงค์ โครงการ			12.50		11.42
- การน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่น้อม นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	2.00	98.46	2.00
- แปลงต้นแบบเพื่อการ เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่	- จำนวนแปลงต้นแบบเพื่อการ เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่	32,000 แปลง	2.00	84.74	1.69
- พื้นที่เก็บกักน้ำ	- พื้นที่เก็บกักน้ำที่เพิ่มขึ้น	87.9987 ลบ.ม.	2.00	76.77	1.54
- การใช้น้ำในฤดูแล้งจาก สระน้ำ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีน้ำ ใช้ในฤดูแล้ง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	2.00	93.94	2.00
- การฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	- จำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน	16,000 ราย	1.50	94.38	1.42
	- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการ สนับสนุนปัจจัย การผลิตของโครงการ	32,000 ราย	1.50	84.74	1.27

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ ประเมินผล	น้ำหนัก	ผลการ ประเมิน (ร้อยละ)	ผลคะแนน
	- ร้อยละของกลุ่มที่ผลักดัน เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	1.50	41.51	1.50
3. ประสิทธิภาพ (Efficiency)			15.00		13.08
3.1 ด้านงบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่ใช้จ่าย เปรียบเทียบกับงบประมาณที่ ได้จัดสรร	เท่ากับ เป้าหมาย	3.75	73.53	2.76
	- ร้อยละความทันเวลาของ งบประมาณ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75	81.00	3.04
3.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละของกิจกรรมต่างๆ ที่ ดำเนินงานได้เทียบกับ แผนการดำเนินงานของ โครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75	96.97	3.64
	- ร้อยละของความทันเวลา ของกิจกรรมที่ดำเนินงานได้ ตามแผนการดำเนินงาน โครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	3.75	96.97	3.64
4. ผลกระทบ (Impact)			25.00		25.00
4.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี รายได้เพิ่มจากการจำหน่าย ผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วม โครงการ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	3.00	53.98	3.00
	- รายได้จากการจำหน่าย ผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วม โครงการเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	3.00	60.59	3.00
	- ผลตอบแทนสุทธิทาง การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วม โครงการเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	3.00	52.17	3.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลด รายจ่ายจากการบริโภค ผลผลิตในครัวเรือน	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	3.00	20.32	3.00

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ ประเมินผล	น้ำหนัก	ผลการ ประเมิน (ร้อยละ)	ผลคะแนน
	- มูลค่าผลตอบแทนรวมจาก การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาทต่อปี	3.00	151.74	3.00
4.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของกลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ตำบลต้นแบบที่ ได้รับการส่งเสริมการรวมกลุ่ม	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	2.00	89.62	2.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี การรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	1.00	12.74	1.00
	- ร้อยละของชุมชนที่พึ่งพา ตนเองได้	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	2.00	28.30	2.00
4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลด การใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60	2.00	61.62	2.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี การเกื้อกูลกันของกิจกรรม การเกษตร	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60	2.00	94.24	2.00
	- จำนวนกิจกรรมที่มีการ เกื้อกูลกัน	อย่างน้อย 2 กิจกรรม	1.00	100.00	1.00
5. ความยั่งยืน (Sustainability)			25.00		25.00
5.1 การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	- ร้อยละของเกษตรกรที่ทำ เกษตรทฤษฎีใหม่อย่าง ต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	5.00	99.39	5.00
	- ร้อยละของผู้รับจ้างงานที่ เคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาค เกษตรกรรม	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	5.00	54.42	5.00
	- ร้อยละของครัวเรือน เกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	5.00	5.61	5.00
5.2 การขยายผล	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี การเผยแพร่ขยายผลไปสู่ เกษตรกรรายอื่น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30	10.00	67.40	10.00
รวม			100.00		95.32

ที่มา : จากการสำรวจ

4.7 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินการของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

จากโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ สามารถนำมาวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจได้ โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในความต้องการขั้นสุดท้าย (Final Demand) ที่แตกต่างกันในระหว่างสาขาการผลิต จะเป็นเครื่องชี้ถึงความสำคัญของแต่ละสาขาการผลิตที่เปรียบเทียบกันในรูปแบบของค่าตัวทวีคูณการผลิต (Output Multiplier) ซึ่งสามารถประเมินผลตอบแทนของโครงการได้

การวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สามารถวัดได้ทั้งผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมของการเปลี่ยนแปลงจากการบริโภค ค่าวัสดุอุปกรณ์แต่ละสาขาการผลิต จะต้องใช้ตัวทวีคูณการผลิต (Output Multiplier) ซึ่งค่าตัวทวีคูณนี้จะใช้สำหรับวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต่อสาขาการผลิตในประเทศ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในค่าจ้างแรงงานภาคเกษตรและส่งผลให้เกิดการขยายตัวในสาขาการผลิตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Interindustry interdependence) จะช่วยสร้างผลกระทบต่อโครงการฯ เป็นอย่างมาก (ภาคผนวกที่ 4)

จากการศึกษาพบว่าเมื่อนำการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเกษตรกรจากโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มาวิเคราะห์โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิต (Input - Output Table) ขนาด 180 x 180 เพื่อหาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยตัวทวีคูณ (Multiplier Analysis) จะได้ผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ได้แบ่งตามกิจกรรมของโครงการเพื่อหาค่าประมาณการผลกระทบทางเศรษฐกิจและสรุปผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินงานของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

หน่วย : ล้านบาท

กิจกรรมของโครงการ	ค่าใช้จ่ายในพื้นที่ ^{1/}	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ^{2/}
1. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	5.2500	12.8086
2. จัดแรงงานทางการเกษตร	1,061.7012	2,235.2957
3. รับสมัครเกษตรกร	1.8935	4.6196
4. ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร	3.0562	9.6827
5. ฝึกอบรมเกษตรกร	37.4683	93.1240
6. ให้ความรู้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (ผลิตสื่อ) (ภาพยนตร์สั้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ Youtube Line Official Account Facebook Twitter	6.2400	11.7697
7. การรวบรวมและติดตามการดำเนินงานรายแปลง	14.2462	35.6878
8. การขุดสระเก็บน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	1,343.9361	3,364.9075
9. สนับสนุนปัจจัยปรับปรุงบำรุงดิน	33.07060	68.9699
10. สนับสนุนปัจจัยด้านพืช	32.3673	60.5403
11. สนับสนุนปัจจัยด้านประมง	35.5858	94.7279
12. สนับสนุนปัจจัยด้านปศุสัตว์	34.5728	104.0770
13. ติดตามประเมินผล	0.8571	2.1471
รวม	2,610.8805	6,098.3575

หมายเหตุ: ^{1/} ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ (ข้อมูล ณ 25 มกราคม 2565)

^{2/} ค่าตัวทวีคูณผลผลิต (ผลรวมผลผลิตของผลกระทบทางตรง และทางอ้อม)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ประกอบด้วยค่าขุดสระเก็บน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ค่าจ้างแรงงานทางการเกษตร ฝึกอบรมเกษตรกร และค่าสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านต่าง ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในโครงการค่อนข้างมาก หลังจากโครงการดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วจำนวน 2,611 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2565) เมื่อนำค่าใช้จ่ายในกิจกรรมของโครงการคูณด้วยตัวทวีคูณผลผลิต (Output Multiplier) จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 6,098 ล้านบาท หรือสร้างเงินหมุนเวียน 2.34 เท่า

อย่างไรก็ตามกิจกรรมของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เมื่อวิเคราะห์รายสาขาการผลิต พบว่า ส่งผลต่อสาขาการผลิตด้านโรงกลั่นน้ำมันปีโตรเลียมมากที่สุด 1,032.42 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการขนส่งทางบก 804.05 ล้านบาท และสาขาสถาบันการเงิน 750.74 ล้านบาท (ตารางที่ 4.24 และภาคผนวกที่ 4)

ตารางที่ 4.24 ผลกระทบสาขาการผลิตจากการดำเนินงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ผลกระทบทั้งหมด	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม
1. โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	1,032.4248	317.5872	714.8375
2. การขนส่งทางบก	804.0528	192.2263	611.8264
3. สถาบันการเงิน	750.7408	139.6549	611.0859
4. การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	750.0148	172.6852	577.3296
5. การประกันชีวิต	364.7424	47.2612	317.4813
6. โรงฆ่าสัตว์	345.7280	85.9470	259.7810
7. การผลิตเครื่องแต่งกาย	334.4026	78.8352	255.5674
8. โรงสีข้าว	290.5381	92.3373	198.2008
9. การทำสวนผัก	256.9990	49.8015	207.1975
10. อุตสาหกรรมเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำอัดลม	171.0487	40.2877	130.7610
11. อื่น ๆ	997.6656	199.6564	798.0092
รวม	6,098.3576	1,416.2799	4,682.0776

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการโดยรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างของประชากรกลุ่มเป้าหมาย 71 จังหวัด จำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 2,100 ราย ประกอบด้วย เกษตรกรตัวอย่าง 1,319 ราย ผู้รับจ้างงาน 676 ราย และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 105 ราย โดยพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดการตามเกณฑ์ประเมินผลของ OECD – DAC ประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ และเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนมีโครงการและหลังมีโครงการ สรุปผลการประเมินโครงการ ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 95.32 ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับดีมาก (เกรด A) สรุปผลการประเมินผล ดังนี้

5.1.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

1) วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ผลการประเมิน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย พัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ 96,218.50 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 98.46 มีการนำความรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลจากการนำความรู้ในการทำกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ประโยชน์ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายปีละ 4,145.25 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.59 เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ และผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้นปีละ 2,797.89 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.17 เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้สามารถลดค่าใช้จ่ายโดยการบริโภคผลผลิตของตนเอง 2,617.44 บาทต่อครัวเรือน และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง 3,987.85 บาทต่อครัวเรือน

2) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งในส่วนของกิจกรรมหลัก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตลอดทั้งปี โครงการมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ สระเก็บกักน้ำ และปัจจัยการผลิตทางด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้การสนับสนุนสระเก็บกักน้ำ 27,117 แห่ง ทำให้เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 67.5520 ล้านลูกบาศก์เมตร หลังเข้าโครงการ มีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรม แหล่งน้ำ : ปลูกข้าว : ปลูกพืช : ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ เป็น 37.42 : 32.40 : 25.69 : 4.49 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนสระเก็บกักน้ำของโครงการ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของพื้นที่แหล่งน้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.70 เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับการทำเกษตร ลดสัดส่วนพื้นที่ทำนา ปรับลดพื้นที่ในการปลูกพืช แต่เพิ่มความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืชที่ปลูก จาก 1 ชนิดเป็น 2 ชนิดทั้งนี้มีการเตรียมความพร้อมด้านตลาด 63 กลุ่ม ร้อยละ 59.43 ส่งเสริมจำหน่ายผลผลิต 49 กลุ่ม ร้อยละ 46.23 ส่งผลให้

มีรายได้เข้ากลุ่มแล้วเฉลี่ยกลุ่มละ 23,875.16 บาท เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 52.94 มีการจำหน่ายผลผลิตแล้ว โดยเน้นการขายในตลาดท้องถิ่นในชุมชนก่อนเป็นอันดับแรก

3) วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังจากแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง การฟื้นฟูภาคการเกษตรในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งนำการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน มาช่วยเหลือฟื้นฟูภาคเกษตรมีเกษตรกรได้รับช่วยเหลือ จำนวน 27,117 ราย และเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาอาชีพ และลดอัตราการว่างงาน โดยรับสมัครผู้รับจ้างงาน จำนวน 15,102 ราย เพื่อเป็นแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล และมีแรงงานคืนถิ่นเข้าร่วมโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เพิ่มความสามารถของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่ม มีกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ต้นแบบประจำตำบล 106 กลุ่ม สำหรับด้านความยั่งยืนของโครงการ หลังจากสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรร้อยละ 58.66 จะทำต่อเนื่องแบบเกษตรผสมผสาน และเกษตรกรร้อยละ 41.34 ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ครบตามองค์ประกอบ นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 67.40 ได้ขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่เกษตรกรรายอื่น (สัดส่วน 1 ราย ต่อ 12 ราย) โดยเกษตรกรที่ได้รับการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 41.67 นำไปปฏิบัติด้วยแล้ว

5.1.2 ข้อค้นพบ

1) ด้านสระเก็บกักน้ำ

1.1) การขุดสระในบางพื้นที่มีเพียงผู้รับจ้างงานเท่านั้นที่เข้าไปควบคุมงาน การขุดสระทำให้การขุดและการแต่งขอบสระไม่ได้มาตรฐาน ไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร เช่น ขอบสระสูงและแคบ ไม่ได้ระดับ ประกอบกับการเกิดอุทกภัยทำให้คันสระพัง ดินสไลด์ลงไปในสระ รวมถึงดินชั้นบน (Top Soil) ที่ได้จากการขุดสระเก็บน้ำ ซึ่งมีอินทรีย์วัตถุเหมาะสมกับการเพาะปลูก ถูกกองทับไว้ด้านล่างไม่ได้ถูกนำไปพักและเกลี่ยคืนในพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรต้องลงทุนปรับพื้นที่ ทำคันสระใหม่ และปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกการใช้ประโยชน์จากที่ดินจึงยังไม่เต็มพื้นที่

1.2) เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ใช้ประโยชน์จากสระน้ำแล้ว แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนร้อยละ 6 ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสระ โดยภาคใต้มีสัดส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ถึงร้อยละ 17.58 เนื่องจากปริมาณน้ำในสระมีน้อยและบางรายรอบปรับพื้นที่รอบสระ

2) ด้านเกษตรกร เกษตรกรบางรายมีภาระหนี้สินทางการเกษตรเพิ่มขึ้น จากการลงทุนในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น การปรับปรุงพื้นที่คันสระให้ได้มาตรฐาน การขุดบ่อบาดาล และสร้างระบบกระจายน้ำในแปลง การสร้างอาคารที่พัก/โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้เกษตรกรบางรายมีเงินออมลดลง เนื่องจากนำเงินมาลงทุนในแปลงเกษตรและนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3) ด้านผู้รับจ้างงานระดับตำบล หลังสิ้นสุดโครงการไม่มีการจ้างงานต่อเนื่อง ในการช่วย ประสาน หรือติดตามงานในพื้นที่ ถึงอย่างไรก็ตามผู้รับจ้างงานบางส่วนยังคงช่วยเหลือ และปฏิบัติงาน ให้กับหน่วยงานโดยไม่ได้รับผลตอบแทน และบางรายก็เปลี่ยนมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมเต็มเวลา

4) ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร

4.1) การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อดำเนินกิจกรรมภายในตำบลดำเนินการได้เพียง บางส่วน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในส่วนของการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ต้นแบบ 106 กลุ่ม มีการนำผลผลิตไปจำหน่ายทั้งแบบสดและแปรรูป สร้างรายได้ เข้ากลุ่มแล้ว ซึ่งรายได้หลักส่วนใหญ่มาจากสินค้าประเภทพืชผัก เช่น พริก ถั่วฝักยาว และไม้ผล เช่น กัลยน้ำว่า ทั้งนี้สินค้าของกลุ่มยังไม่มีมารับรองมาตรฐาน

4.2) การจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรที่ได้รับผลผลิตแล้ว นำผลผลิตที่ได้รับไว้บริโภคใน ครัวเรือน และแจกญาติพี่น้องช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจากการบริโภคนำไปจำหน่าย ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับก่อนมีโครงการ ซึ่งแหล่งจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นตลาด ในท้องถิ่น/ตลาดชุมชน เนื่องจากในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีมาตรการห้ามเดินทางระหว่างจังหวัด

5) ด้านการจัดสรรพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้จัดสรร พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทางการเกษตรใกล้เคียงสัดส่วนพื้นที่ตามองค์ประกอบ โดยเฉพาะพื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ สำหรับพื้นที่อยู่อาศัย/โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ยังไม่ได้สัดส่วนตาม องค์ประกอบ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่อยู่อาศัย/โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ใกล้กับพื้นที่โครงการอยู่แล้ว

6) ด้านการส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกษตรกรส่วนใหญ่มีการลดใช้ สารเคมีลง แต่เกษตรกรบางส่วนยังใช้สารเคมีในการทำเกษตร เนื่องจากเกษตรกรปลูกพืชไร่เป็นหลัก และทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเวลานาน ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ด้านสระเก็บกักน้ำ หากมีการดำเนินโครงการลักษณะนี้ในระยะต่อไป กรมพัฒนาที่ดิน ควรจัดประชุมชี้แจงรายละเอียด เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และรูปแบบการขุดสระน้ำให้กับผู้รับจ้างขุดสระ และเกษตรกรให้ชัดเจน รวมถึงควรจัดให้มีผู้ควบคุมงานที่เข้าใจรูปแบบรายการ และสัญญาจ้างขุดสระ ลงพื้นที่สั่งการ หรือควบคุมการขุดสระให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากสระเก็บ กักน้ำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

5.2.2 ด้านเกษตรกร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรบูรณาการการติดตาม การดำเนินงาน และการสนับสนุนปัจจัย การผลิตพร้อมองค์ความรู้ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และก่อให้เกิดรายได้ในระยะต่อไป

5.2.3 ด้านผู้รับจ้างงานระดับตำบล ควรสนับสนุนผู้รับจ้างงานที่มีศักยภาพไปเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการ และเป็นผู้นำด้านการเกษตรในท้องถิ่นต่อไป นอกจากนี้ควรมีการอบรม พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะด้านการเกษตรให้กับผู้รับจ้างงาน ในกรณีที่มีการดำเนินงาน โครงการ ในระยะต่อไป รวมทั้งกำหนดสัญญาจ้างให้สอดคล้องกับระยะเวลาโครงการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

5.2.4 ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรเร่งให้การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนา อาชีพและการตลาด เพื่อพัฒนาเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในการเป็นกลุ่มทฤษฎีใหม่ตำบล ต้นแบบ ส่งเสริมการตลาดที่สอดคล้องกับปริมาณการผลิต ชนิดผลผลิต และความต้องการของการตลาด รวมถึงการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน การจัดเตรียมช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิต ทั้งรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์ การสร้างเครือข่ายการตลาดในชุมชน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และผลักดันการรวมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มในปีต่อไป

5.2.5 ด้านการจัดสรรพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรติดตามให้คำแนะนำ การปรับปรุงแบบ หรือกิจกรรมการทำเกษตรให้สอดคล้องกับการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ตามหลักการของ เกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้อาจจะไม่ตรงตามหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยสามารถปรับได้ตามความ เหมาะสมของสภาพพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละราย และเมื่อมีแหล่งน้ำและนาข้าวที่เพียงพอแล้ว ให้นั้น การปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์หลายชนิดผสมผสานกัน เพื่อให้การใช้พื้นที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

5.2.6 ด้านการส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนา ที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรติดตามให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับผลกระทบของสารเคมีและวัตถุอันตราย ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความ ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรปลอดภัย มากขึ้น โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในแปลงอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). *ทฤษฎีใหม่: มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด*. กรุงเทพฯ: พีเพรส.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปราโมทย์ มลคล้า. (2551). *พฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาชุมชนมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณีนภา ชุตติบุตร (ม.ป.ป.). วันที่ค้นข้อมูล 18 พฤศจิกายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://spbkk1.sesao1.go.th/Kmresearch/datareserch/mon/pro.pdf>
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2551). เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การเสริมสร้างแนวคิดและปรับปรุงโครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร”
- มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2563). เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางการติดตามและประเมินผลโครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจ เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม”
- สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2544). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมาลี สันติพลวุฒิ และกมลนันทน์ มีถาวร (2564). *การประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ภายใต้โครงการยกระดับขีดความสามารถอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ปีงบประมาณ 2553 - 2554*. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564. น. 1 - 5.
- สุวรรณา ประณีตวาทกุล, ปิยะทัศน์ พาหอนุรักษ์ และกัมปนาท วิจิตรศรีกมล. (2562). *ผลลัพธ์ผลกระทบ และความยั่งยืนของการลงทุนงานวิจัย: กรณีศึกษาโครงการวิจัยด้านปลาานิล*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 2235 - 2249. วันที่สืบค้นข้อมูล: 10 พฤศจิกายน 2564.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2558). *การประเมินผลโครงการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจากผลผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อการบริหารหนี้สาธารณะอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2563). *คู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผลโครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). รายงานผลการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่ 3 งาน 1 ไร่) ปี 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561 ก). รายงานผลการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่ 3 งาน 1 ไร่) ปี 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

Rensis Likert. (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. Archives of Psychology. Columbia University.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1
รายละเอียดโครงการ

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

1. ความเป็นมา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเป็นวงกว้างต่อทั้งการแพทย์ การท่องเที่ยว การบริการ การผลิตอุตสาหกรรม การค้าและการเกษตร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชาชนส่วนหนึ่งตัดสินใจเดินทางกลับภูมิลำเนา ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผู้คนพากันกักตุนอาหาร จนอาจนำไปสู่ภาวะขาดแคลนอาหารขึ้นได้ ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นต้นสายแห่งการผลิต “อาหาร” อันเป็นปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์กลายเป็นหนทางรอดของกลุ่มแรงงานกลับภูมิลำเนาที่จะช่วยให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้ไปได้

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่กำลังขยายวงกว้าง จะเป็นผลกระทบต่อเนื่องที่ส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ซึ่งทาง IMF คาดการณ์ว่าจะทำให้เศรษฐกิจโลกจะตกต่ำในระดับเลวร้ายที่สุดนับตั้งแต่ Great Depression เมื่อทศวรรษ 1930 การฟื้นฟูประเทศไทย ภายหลังเหตุการณ์การการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและครอบคลุมทุกมิติ

ภาคการเกษตร เป็นภาคการผลิตที่สำคัญที่ผลิต “อาหาร” เพื่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ ตามยุทธศาสตร์ “ครัวไทยสู่ครัวโลก” อีกทั้งความเสียหายของภาคเกษตรกรรมยังเป็นปัญหาโลกโซ่ที่จะนำไปสู่ปัญหาในวงจรการผลิตของภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งอาหาร รายได้เป็นความมั่นคงในชีวิตสูงสุดของคนไทย ประกอบกับในช่วงวิกฤติดังกล่าว มีแรงงานที่หนีภัยโควิด-19 กลับสู่ภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ไม่มีงานทำ ขาดรายได้เพื่อการดำรงชีพ และมีแนวโน้มการตกงานมากขึ้น เนื่องจากการนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์ มาทำงานแทนคนมากขึ้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 บรรเทาปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตรกรรมไปสู่ภาคอื่น ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่นให้มีความมั่นคงในการเป็นแหล่งผลิตอาหาร มีทางเลือก มีอาชีพ มีความอุดมสมบูรณ์ มีความอบอุ่นจากครอบครัว แล้วความสุขตามวิถีชีวิตพอเพียงก็จะเกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เป็นทางรอดของเกษตรกรไทย เพื่อมุ่งสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งนี้ โครงการดังกล่าว นอกจากจะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะสั้นแล้ว ยังช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจไทยในระยะยาว เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563 วงเงิน 9,805.708 ล้านบาท และต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขอทบทุนโครงการฯ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 อนุมัติการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการฯ พร้อมทั้งปรับวงเงินเป็น 3,550.9175 ล้านบาท และโครงการฯ ได้รับจัดสรรเงินแล้วเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2564

2. วัตถุประสงค์โครงการ

2.1 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ในรูปแบบกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

2.2 เพื่อเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับการเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งในส่วนกิจกรรมหลัก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตลอดทั้งปี

2.3 เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังจากแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง

3. เป้าหมายโครงการ

3.1 เป้าหมายเกษตรกร 32,000 ราย ในพื้นที่ 4,009 ตำบล

3.2 พัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ ใน 4,009 ตำบล ตำบลละ 2 รายขึ้นไป โดยมีเกษตรกรเป้าหมาย 32,000 ราย พื้นที่ดำเนินการรายละ 2.5 – 5 ไร่

3.3 เป้าหมายการจ้างงานเกษตรกร 16,000 ราย ในพื้นที่ 4,009 ตำบล

4. งบประมาณ

งบประมาณภายใต้แผนงานที่ 3.2 สร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจฐานราก ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 รวมทั้งสิ้น 3,550.918 ล้านบาท

หน่วยงานรับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,412.340
กรมพัฒนาที่ดิน	2,030.615
กรมส่งเสริมการเกษตร	35.634
กรมปศุสัตว์	35.634
กรมประมง	35.634
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	1.000
รวมทั้งสิ้น	3,550.918

5. หน่วยงานดำเนินงาน

5.1 หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.2 หน่วยงานร่วมดำเนินงาน : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

5.3 หน่วยงานสนับสนุน : กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการค้าภายใน กรมหม่อนไหม สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

6. ระยะเวลาของโครงการ

กรกฎาคม 2563 – ธันวาคม 2564

7. ขอบเขตการดำเนินการ

7.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการที่ต้องบูรณาการจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนติดตามประเมินผลและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน จนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ

7.2 กำหนดคุณสมบัติเกษตรกร คณะกรรมการบริหารโครงการฯ กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ โดยพิจารณาเกษตรกรที่มีความพร้อมและเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่สวน สืบสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ซึ่งขาดแหล่งน้ำหรือมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแหล่งน้ำ สามารถพัฒนาศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และเกิดเป็นจุดเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ต่อไป

7.3 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ และการประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ รวมถึงการสื่อสารให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อรวมกลุ่มและปรับเปลี่ยนเป็นแปลงส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

7.4 รับสมัครเกษตรกร ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในการรับสมัครเกษตรกรและผู้จ้างงานที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการพร้อมกันทั่วประเทศ ตามคุณสมบัติที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ กำหนด โดยพื้นที่เข้าร่วมโครงการเป้าหมาย 4,009 ตำบล ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของเกษตรกรในแต่ละตำบล ยึดตามคุณสมบัติเป็นหลัก

7.5 ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร จัดทำระบบการตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรและรายงานข้อมูลเกษตรกร ด้วยการเข้าพื้นที่ดำเนินการระบบสารสนเทศและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

7.6 การฝึกอบรมเกษตรกร เฉพาะเกษตรกรรายใหม่ และไม่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่สวน สืบสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ดำเนินการฝึกอบรมพร้อมทั้งการจัดเวทีชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางกรอบกระบวนการเรียนรู้ แบ่งช่วงเวลา เพื่อให้มีเวลาเรียนรู้และปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง จัดให้มีการศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ถูกต้อง หรือวิธีการอื่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้ การดำเนินการหน่วยงานอาจดำเนินการเอง หรือร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นผู้จัดการฝึกอบรม โดยการเบิกจ่ายเงินแทนกัน หรือวิธีอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ กำหนด

7.7 การปรับปรุงแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยดำเนินการขุดสระเก็บกักน้ำ ใช้รูปแบบมาตรฐานของกรมพัฒนาที่ดินและมีรูปทรงเรขาคณิตอื่นที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ซึ่งสามารถตรวจนับปริมาณปริมาณดินขุดได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และดำเนินการขุดแหล่งเก็บกักน้ำในพื้นที่เอกชน (เกษตรกร) โดยความยินยอมของเกษตรกร เมื่อดำเนินการขุดเสร็จ จะส่งมอบให้เกษตรกรใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง (พื้นที่ขนาด 2.5 ไร่ พื้นที่ขนาด 3 ไร่ พื้นที่ขนาด 4 ไร่ และพื้นที่ขนาด 5 ไร่)

7.8 ส่งเสริมองค์ความรู้และสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพดิน ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงสัตว์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพ การจัดการและปรับปรุงคุณภาพดิน การปลูกพืช ไม้ผลและไม้ยืนต้น

การประมง การปศุสัตว์ การจัดทำกิจกรรมที่มีการเกี่ยวเนื่องระบบนิเวศ เกษตรธรรมชาติ เข้าสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (เฉพาะเกษตรกรรายใหม่ และไม่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ (5 ประสาน สืบสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) เพื่อส่งเสริมการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกิดเป็นรูปธรรม และมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะตรวจสอบไม่ให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตซ้ำซ้อนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

7.9 การส่งเสริมการตลาด สนับสนุนการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูป บรรจุหีบห่อจำหน่ายสินค้าร่วมกัน สร้างตลาดสีเขียวประจำหมู่บ้าน เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับห้างสรรพสินค้าโมเดิร์นเทรด เป็นต้น สร้างอุตสาหกรรมในครัวเรือน ยกกระดับเป็นอุตสาหกรรมในชุมชน ทั้งอาหาร ยา ตลอดจนการซื้อขายผ่านระบบ On Line และการพัฒนาแปลงตัวอย่างที่มีศักยภาพเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามพื้นฐานศักยภาพของแต่ละกลุ่ม

7.10 การเพิ่มช่องทางการสื่อสารในการสื่อสารของเกษตรกร (Call Center) เปิดช่องทางการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามช่องทางต่าง ๆ เช่น Call Center, Facebook, Line, Web Site เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หรือประชาชนทั่วไป สามารถสอบถามข้อมูล แจ้งปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ ในการดำเนินโครงการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

7.11 ให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือทำเกษตรแบบอื่น ๆ ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือทำเกษตรแบบอื่น ๆ เกษตรกรจะต้องศึกษาและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งกระบวนการผลิตและการตลาด ตัวอย่างความสำเร็จ (Best Practice) ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมองค์ความรู้ และหาช่องทางการสื่อสารที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ เช่น TV, YouTube, Web Site, Facebook เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่เกษตรกรได้นำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

7.12 จัดแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล ตำบลละไม่น้อยกว่า 1 คน แต่ไม่เกิน 25 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เข้าถึงแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุนการดำเนินโครงการ ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้เกษตรกร สำรวจ จัดเก็บ และรายงานข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตรให้เป็นปัจจุบัน รวมถึงติดตามสถานการณ์เกษตรรายแปลง และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงาน ประสานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายช่วยเหลือปรับปรุงข้อมูลเกษตรกรในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน รวมถึงสามารถเป็นตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนเกษตรกรรมยั่งยืนในระดับตำบล แรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับอำเภอ

7.13 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามความสำเร็จของงาน และหาโอกาสในการปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานของโครงการดีขึ้น

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ตัวชี้วัด

8.1.1 แปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 32,000 แห่ง และเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรแบบผสมผสาน ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรให้มีความยั่งยืน

8.1.2 พื้นที่การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถทำการเกษตรในฤดูแล้งได้จากการสนับสนุนบ่อเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 87.9987 ล้านลูกบาศก์เมตร

8.1.3 เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ในพื้นที่จำนวน 16,000 ราย

8.2 ผลผลิต (Output)

8.2.1 พื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ เพิ่มขึ้น รวมประมาณ 125,615 ไร่

8.2.2 มีพื้นที่เก็บกักน้ำ เพิ่มขึ้นรวม 87.9987 ล้านลูกบาศก์เมตร

8.2.3 เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพ ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 32,000 ราย

8.2.4 มีแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ 32,000 แห่ง

8.2.5 เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ในพื้นที่จำนวน 16,000 ราย

8.3 ผลลัพธ์ (Outcome)

8.3.1 เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

8.3.2 เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

8.3.3 ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8.3.4 สร้างความภาคภูมิใจให้กับอาชีพเกษตรกร (Smart Farmer)

8.3.5 คนรุ่นใหม่คืนถิ่น ทำการเกษตรมากขึ้น (Young Smart Farmer)

8.3.6 สร้าง SMEs ภาคเกษตร สร้างผู้ประกอบการยุคใหม่

8.3.7 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง

8.4 ผลกระทบ (Impact)

8.4.1 เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาและจัดการตนเอง

8.4.2 พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

8.4.3 ฐานทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรป่าไม้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

8.4.4 สนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

8.4.5 แก้ไขปัญหาความยากจน ลดอัตราการว่างงาน แรงงานคืนถิ่น

8.4.6 เสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

8.4.7 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

8.4.8 คนไทยและสังคมไทย อยู่ดีมีสุข

ภาคผนวกที่ 2

คำสั่ง

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ ศษ/ร ๓๐๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำและเสนอโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ภายใต้โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไปยังคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อพิจารณาและเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้แล้ว นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ และมีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

องค์ประกอบ

๑. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
๓. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๔. อธิบดีกรมการข้าว	กรรมการ
๕. อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
๖. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	กรรมการ
๗. อธิบดีกรมประมง	กรรมการ
๘. อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๙. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๑๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมหม่อนไหม	กรรมการ
๑๔. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
๑๕. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการ
๑๖. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ

/๑๗. ผู้อำนวยการ...

๑๗. ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	กรรมการ
๑๘. ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ และเลขานุการ
๑๙. ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. กำหนดแนวทาง แผนงาน โครงการ การดำเนินงานและขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนดไว้
 - ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอำนวยการโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๒. กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรค ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๓. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน หรืออื่นๆ ตามความจำเป็น
 ๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ องค์ประกอบ

๑. ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้แทนกรมประมง	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนกรมปศุสัตว์	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	คณะทำงาน
๗. ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน
๘. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน
๙. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑๐. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. หัวหน้ากลุ่มเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

/หน้าที่และอำนาจ...

หน้าที่และอำนาจ

๑. ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตร
ทฤษฎีใหม่ ให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนดไว้

๒. วางแผนการดำเนินงาน แผนการประชาสัมพันธ์ แผนการบริหารงบประมาณ โครงการ
๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๓. ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงานและรายงานผลให้ คณะกรรมการ
บริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ทราบอย่างต่อเนื่อง

๔. บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุน
การดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๓. คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด

องค์ประกอบ

๑. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	ประธานคณะทำงาน
๒. เกษตรจังหวัด	คณะทำงาน
๓. ปฎิรูปที่ดินจังหวัด	คณะทำงาน
๔. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด	คณะทำงาน
๕. ประมงจังหวัด	คณะทำงาน
๖. ปศุสัตว์จังหวัด	คณะทำงาน
๗. ผู้แทนกรมการข้าวที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด	คณะทำงาน
๘. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตรที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด	คณะทำงาน
๙. ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัด	คณะทำงาน
๑๐. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพื้นที่จังหวัด	คณะทำงาน
๑๑. สหกรณ์จังหวัด	คณะทำงาน
๑๒. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	คณะทำงาน
๑๓. หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	คณะทำงาน และเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรและแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบลเข้าร่วมโครงการ
๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒. ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๓. ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน และรายงานผลต่อคณะอนุกรรมการ
พัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทราบอย่างต่อเนื่อง

๔. บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัด
เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

/๕. คณะทำงาน...

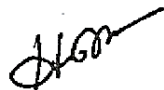
๔. คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับอำเภอ
องค์ประกอบ

๑. นายอำเภอ	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒. เกษตรอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
๓. ปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานคณะทำงาน
๔. กำนันพื้นที่ที่ดำเนินการ	คณะทำงาน
๕. นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสภาเกษตรกรประจำตำบล	คณะทำงาน
๗. หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ หรือเทียบเท่าของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งราชการส่วนภูมิภาค
และส่วนกลาง ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบพื้นที่อำเภอ	คณะทำงาน
๘. เกษตรตำบลที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงาน
และเลขานุการ
๙. ผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. รับสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติ และคัดเลือกเกษตรกร เพื่อเข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๒. รับสมัคร และคัดเลือกแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบลเพื่อเข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๓. ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๔. ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงานและรายงานผลต่อคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด ทราบอย่างต่อเนื่อง
 ๕. บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนในพื้นที่อำเภอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำสั่งคณะกรรมการบริหารงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
ที่ ๐๐๑ / ๒๕๖๔
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๘๙๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ไว้แล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการและเกิดผลสัมฤทธิ์ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ ของคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๘๙๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประกอบมติคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาพื้นที่

องค์ประกอบ

๑. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นายประยูร อินสกุล)	ประธานอนุกรรมการ
๒. อธิบดีกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๓. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๔. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๕. รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
และเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำกับดูแลดำเนินการออกแบบและการพัฒนาแปลงในพื้นที่ให้บรรลุตามนโยบายและเป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

๒. รายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เพื่อทราบในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ทุกครั้ง

๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. ด้านการพัฒนาอาชีพและการตลาด

องค์ประกอบ

๑. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นายอำพันธ์ เวฬุตันติ)	ประธานอนุกรรมการ
๒. อธิบดีกรมประมง	อนุกรรมการ

/๓. อธิบดีกรม ...

๓. อธิปไตยกรมปลัดสัตว์	อนุกรรมการ
๔. อธิปไตยกรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ
๕. อธิปไตยกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
๖. รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
และเลขานุการ
๗. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. จัดตั้งและส่งเสริมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
รวมกลุ่มการผลิต
๒. พัฒนาอาชีพและส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. พัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน
๔. รายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
เพื่อทราบในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ทุกครั้ง
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓. ด้านการขับเคลื่อนในพื้นที่

องค์ประกอบ

๑. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นายมนัส กำเนิดมณี)	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่รับผิดชอบทุกเขตตรวจราชการ	อนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักตรวจราชการ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
และเลขานุการ
๕. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประสานงานช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานอย่างทันที่ ตามโครงการ ๑ ตำบล
๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ของทุกจังหวัดในเขตรับผิดชอบ ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. รายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
เพื่อทราบในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ทุกครั้ง
๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

/๔. ด้านการติดตาม ...

๔. ด้านการติดตามประเมินผล

องค์ประกอบ

๑. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์)	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๓. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
และเลขานุการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
๗. ผู้อำนวยการศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

ทฤษฎีใหม่

๑. ออกแบบและวางระบบการติดตามและรายงานผลดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกร
 ๒. ออกแบบการประเมินผลโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
 ๓. ติดตามและประเมินผลโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
 ๔. รายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
ต่อคณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
 ๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายทองเปลว กองจันทร์)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบที่ 1 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่
โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง : ข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นข้อมูลการดำเนินงานโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่หลังสิ้นสุดโครงการ (31 ธ.ค. 2564) โดยกรอก
ข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย ✓ ตามตัวเลือกที่กำหนด

ชื่อ-สกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม.....ตำแหน่ง.....
หน่วยงาน.....จังหวัด.....เบอร์โทรศัพท์.....
สังกัด 1) ปม. 2) ปศ. 3) พต. 4) กสก. 5) สป.กษ.

ส่วนที่ 1 การดำเนินกิจกรรมของโครงการ

1.1 หน่วยงานของท่านดำเนินการพัฒนาการผลิตอย่างไรบ้าง

- 1) ด้านการปลูกพืช
- 1.1) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี
 - 1.2) มีมาตรฐานสินค้า
 - 1.3) มีบริการหลังการขาย
 - 1.4) ใช้เทคโนโลยีการผลิต
 - 1.5) การใช้ Drone ในการให้ปุ๋ยพ่นสารเคมี
 - 1.6) การใช้ระบบ Timer
 - 1.7) อื่นๆ ระบุ.....
- 2) ด้านประมง
- 2.1) ส่งเสริมหลักการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - 2.2) การทำอาหารหลักธรรมชาติ
 - 2.3) เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ
 - 2.4) แปรรูปสัตว์น้ำ
 - 2.5) อื่นๆ ระบุ.....
- 3) ด้านปศุสัตว์
- 3.1) สำรวจข้อมูลทรัพยากรสัตว์พันธุ์พืชอาหารสัตว์วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่ตำบลจัดทำแผนความต้องการใช้ปัจจัยการผลิตประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการเตรียมความพร้อมการออกแบบที่อยู่อาศัยให้สัตว์เลี้ยงของเกษตรกร
 - 3.2) จัดทำรายละเอียดโครงการ
 - 3.3) สร้างกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมปัจจัยการผลิต
 - 3.4) ติดตามรายงานประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน
- 4) ด้านการปรับปรุงดิน
- 4.1) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
 - 4.2) สนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการพัฒนาที่ดิน

1.2 หน่วยงานของท่านดำเนินการพัฒนาเกษตรกรอย่างไรบ้าง

- 1) ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ประกอบด้วย
- 1.1) กลุ่มต้นแบบเกษตรกรทฤษฎีใหม่.....กลุ่ม
 - 1.2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....กลุ่ม
 - 1.3) กลุ่ม SMEs.....กลุ่ม
 - 1.4) กลุ่มอื่น ๆ.....กลุ่ม
- 2) ให้คำแนะนำและกำกับติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ให้ปฏิบัติ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และ
คำแนะนำที่เกี่ยวข้อง
- 3) พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรประจำกลุ่ม จำนวน.....ราย
- 4) เสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร
- 5) ส่งเสริมการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม
- 6) การจัดหาแหล่งเงินทุน
- 7) กระตุ้นการออมเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนของกลุ่ม
- 8) อื่น ๆ ระบุ.....

1.3 หน่วยงานของท่านดำเนินการพัฒนาการตลาดอย่างไรบ้าง

- 1) สํารวจรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคร้านค้ารวมทั้งตลาดชุมชนแหล่งจำหน่ายการผลิตสินค้าออนไลน์
- 1.1) ผู้บริโภค.....ราย
- 1.2) จำนวนร้านค้า.....ร้าน
- 1.3) จำนวนตลาด (ตลาดประชารัฐ ตลาดสินค้าเกษตร ตลาดสีเขียว ในระดับจังหวัด อำเภอ และตลาดนัดชุมชน)แห่ง
- 1.4) แหล่งจำหน่ายอื่นๆ (เช่น ห้างสรรพสินค้า ระบุ.....) จำนวน.....แห่ง
- 1.5) การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ (เช่น Facebook LINE YouTube tiktok)ราย
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายสินค้า
- 2.1) ผู้บริโภค.....ราย
- 2.2) จำนวนร้านค้า.....ร้าน ยอดจำหน่ายรวม.....บาท/ครั้ง
- 2.3) ตลาดประชารัฐ ตลาดสินค้าเกษตร ตลาดสีเขียว ในระดับจังหวัด อำเภอ และตลาดนัดชุมชน จำนวน.....ครั้ง ยอดจำหน่ายรวม.....บาท/ครั้ง
- 2.4) แหล่งจำหน่ายอื่นๆ (เช่น ห้างสรรพสินค้า ระบุ.....) จำนวน.....ครั้ง ยอดจำหน่ายรวม.....บาท/ครั้ง
- 2.5) การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ (เช่น Facebook LINE YouTube tiktok).....ครั้ง ยอดจำหน่ายรวม.....บาท/ครั้ง
- 3) พัฒนาการแปรรูปสินค้าของกลุ่มให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาด
- 3.1) สินค้าด้านพืช.....ชนิด 3.3) สินค้าด้านประมง.....ชนิด
- 3.2) สินค้าด้านปศุสัตว์.....ชนิด 3.4) สินค้าอื่นๆ.....ชนิด

1.4 กลุ่มเกษตรกรที่สร้างรายได้เข้ากลุ่มแล้ว จำนวน.....กลุ่ม จากทั้งหมด.....กลุ่ม มีรายได้รวม จำนวน.....บาท

1.5 ท่านคิดว่าตำบลที่เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาเป็นตำบลพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ ในระดับใด

- 1) ได้ ในระดับ 1.1) มากที่สุด 1.2) มาก 1.3) ปานกลาง 1.4) น้อย 1.5) น้อยที่สุด
- 2) ไม่ได้ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานหลังสิ้นสุดโครงการ (31 ธันวาคม 2564)

2.1 ด้านงบประมาณ

1) หลังสิ้นสุดโครงการหน่วยงานของท่านมีแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานโครงการ 1ตำบล 1กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในระยะต่อไปหรือไม่

- 1) มี ขอรับการสนับสนุน จำนวน.....บาท (ถามต่อข้อ 1.2)
- 2) ไม่มี เนื่องจาก.....(ข้ามไปถามต่อข้อ 2.1)

2) การได้รับสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานต่อเนื่อง หลังสิ้นสุดโครงการ

- 1) ได้รับ จำนวน.....บาท ระบุแหล่งเงินงบประมาณ.....
- 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

3) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเพียงพอหรือไม่

- 1) เพียงพอ
- 2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก.....

4) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความทันเวลาหรือไม่

- 1) ทันเวลา
- 2) ไม่ทันเวลา ควรเป็นช่วงเวลา.....

2.2 ด้านผู้รับจ้างงาน และเกษตรกร

1) ปัจจุบันมีผู้รับจ้างงานร่วมทำงานกับหน่วยงานของท่านหรือไม่

 1) มี จำนวน.....ราย 1.1) ปฏิบัติงานในโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน.....ราย 1.2) ปฏิบัติงานในโครงการอื่นๆ จำนวน.....ราย (ระบุโครงการ)..... 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

2) ในหน่วยงานท่านมีผู้รับจ้างงานที่พัฒนา และเข้าร่วมเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) หรือไม่

 1) มี จำนวน.....ราย 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

3) หน่วยงานท่านให้การพัฒนา และสนับสนุนผู้รับจ้างงานที่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4) หลังสิ้นสุดโครงการหน่วยงานท่านดำเนินการติดตาม ให้คำแนะนำเกษตรกรเพิ่มเติมหรือไม่

 1) ดำเนินการ จำนวน.....ครั้ง เกษตรกร จำนวน.....ราย

เรื่องที่ติดตาม ให้คำแนะนำ.....

 2) ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินงานที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการต่อไป

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)
6)	6)

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทรศัพท์ 02-579-8267

E-mail : rdpsc8572@gmail.com

แบบที่ 2.1 แบบสอบถามผู้รับจ้างงาน
โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง : ข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 เมษายน 2565 โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย ✓
ตามตัวเลือกที่กำหนด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้รับจ้างงาน นาย นาง น.ส. ชื่อ-สกุล.....
- 1.2 เลขประจำตัวประชาชน ----
- 1.3 อายุ.....ปี
- 1.4 เพศ 1) หญิง 2) ชาย
- 1.5 บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....
.....จังหวัด.....โทรศัพท์ --
- 1.6 ระดับการศึกษา
- 1) ไม่ได้รับการศึกษา 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย 7) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 2) ประถมศึกษา 5) ปวช. 8) สูงกว่าปริญญาตรี
- 3) มัธยมศึกษาตอนต้น 6) ปวส./อนุปริญญา
- 1.7 สถานะก่อนเป็นผู้รับจ้างงานในโครงการ
- 1) เกษตรกรทั่วไป
- 2) ทายาทเกษตรกร
- 3) แรงงานคืนถิ่น (ระบุอาชีพก่อนมาเป็นผู้รับจ้างงานในโครงการ)
- 1) เกษตรกร 3) ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5) อื่นๆ ระบุ.....
- 2) พนักงานบริษัทเอกชน 4) รับจ้างทั่วไป
- 4) อาสาสมัครเกษตรกรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ระบุประเภทอาสาสมัคร).....

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานโครงการ

2.1 ท่านคิดว่าโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย สถานการณ์ มีความครอบคลุม และตรงกลุ่มเป้าหมายหรือไม่

รายการ	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้องในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ						
2) สอดคล้องกับนโยบายระดับหน่วยงาน						
3) สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่						
4) สอดคล้องกับสถานการณ์						
5) สอดคล้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย						
6) สอดคล้องตรงกลุ่มเป้าหมาย						

2.2 ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์โครงการโดยวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่/ผู้นำท้องถิ่น/เพื่อนบ้าน)
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เว็บไซต์/ Facebook/ Line/ คลิป/ วิดีโอ/ โทรทัศน์/ หอกระจายข่าว)
- 3) สื่อสิ่งพิมพ์ (วารสาร/โปสเตอร์/แผ่นพับ/หนังสือพิมพ์)
- 4) สื่อกิจกรรม (การจัดประชุม/การจัดเวทีชุมชน)

2.3 ท่านได้รับการชี้แจง/ ปฐมนิเทศ จากหน่วยงาน/ เจ้าหน้าที่ เพื่อทราบแนวทางการปฏิบัติงานหรือไม่

1) ได้รับการชี้แจง

2) ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจาก.....

2.4 ท่านได้รับคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างงานหรือไม่

1) ได้รับ

2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

2.5 กลุ่มท่านได้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือไม่

1) ได้เข้าร่วม จำนวน.....ครั้ง

2) ยังไม่ได้เข้าร่วมเพราะ

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ

2.2) ติดธุระในวันดังกล่าว

2.3) อื่นๆ ระบุ.....

2.6 ท่านได้รับการอบรมหรือไม่

1) ได้รับการอบรม จำนวน.....ครั้ง เรื่องที่ได้รับการอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1.1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2) เกษตรทฤษฎีใหม่

1.3) ป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง

1.4) การปลูกพืช 5 ระดับ

1.5) การคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

1.6) การวางแผนการผลิต

1.7) การวางแผนการผลิต

1.8) อบรมเทคโนโลยีการผลิต

1.9) องค์ความรู้ด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง

1.10) การจัดทำแฟ้มรายบุคคล

1.11) การทำบัญชีครัวเรือน

1.12) การส่งเสริมการตลาด

1.13) การรวมกลุ่ม

1.14) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.15) อื่นๆ ระบุ.....

2) ไม่ได้รับการอบรมเพราะ

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ

2.2) ติดธุระในวันอบรม

2.3) อื่นๆ ระบุ.....

2.7 ท่านได้เข้าร่วมศึกษาดูงานหรือไม่

1) ได้เข้าร่วม จำนวน.....ครั้ง

2) ยังไม่ได้เข้าร่วมเพราะ

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ

2.2) ติดธุระในวันดังกล่าว

2.3) อื่นๆ ระบุ.....

2.8 จำนวนเกษตรกรในความรับผิดชอบของท่าน จำนวน.....ตำบล เกษตรกร.....ราย

2.9 ท่านคิดว่าจำนวนตำบล และเกษตรกรที่ได้รับมอบหมาย มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

1) เหมาะสมแล้ว

2) ไม่เหมาะสม เพราะ.....จำนวนที่เหมาะสม ควรเป็น จำนวน.....ตำบล เกษตรกร.....ราย

2.10 ท่านทราบภารกิจของผู้จ้างงานในการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหรือไม่

1) ทราบทั้งหมด

2) บางส่วน

3) ไม่ทราบ เนื่องจาก.....

2.11 การดำเนินงานตามหน้าที่ของผู้รับจ้างงาน

1) สนับสนุนการวางแผนการผลิตแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้เข้าร่วมโครงการและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการดำเนินงานภายใต้โครงการ

1.1) พาเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม

(1) ดำเนินการแล้ว

(2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

1.2) อบรมเตรียมความพร้อมปฏิบัติงาน

(1) ดำเนินการแล้ว

(2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

1.3) สนับสนุนการวางแผนการผลิต

(1) ดำเนินการแล้ว

(2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

1.4) สนับสนุนการทำการผลิตในแปลง

(1) ดำเนินการแล้ว

(2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

1.5) สนับสนุนการปรับปรุงแปลง

(1) ดำเนินการแล้ว

(2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

2) จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบล

2.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง/เดือน

2.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

3) นำความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับถ่ายทอดสู่เกษตรกรที่รับผิดชอบและติดตามสถานการณ์การทำงานเกษตรทฤษฎีใหม่

3.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง/เดือน

3.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

4) ประสานเชื่อมโยงการทำงาน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรม ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เข้าถึงหมู่บ้านที่รับผิดชอบ

4.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง/เดือน

4.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

5) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานรายเดือน

5.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง

5.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

6) รายงานผลความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานตามโครงการ

6.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง/เดือน

6.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

7) ประสานงานหรือร่วมประชุมกับคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ

7.1) ดำเนินการแล้ว.....ครั้ง/เดือน

7.2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

2.12 ท่านคิดว่าเกษตรกรที่ท่านรับผิดชอบสามารถเป็นเกษตรกรตัวอย่างสามารถขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่นได้หรือไม่

1) เป็นเกษตรกรตัวอย่างได้ จำนวน.....ราย จากเป้าหมาย.....ราย

2) ไม่สามารถเป็นตัวอย่างได้ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลหลังสิ้นสุดการจ้างงานของโครงการ

3.1 ปัจจุบันท่านนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการมาใช้ประโยชน์หรือไม่ อย่างไรบ้าง

- 1) นำมาใช้ อย่างไร.....
- 2) ไม่นำมาใช้ เนื่องจาก.....

3.2 ผลจากการนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการมาใช้ประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สามารถแก้ไขปัญหาเกษตรกรขั้นพื้นฐานได้
- 2) เข้าใจสภาพปัญหาทางด้านการเกษตรมากขึ้น
- 3) สร้างเครือข่ายระหว่างผู้รับจ้างงาน และเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร
- 4) พัฒนาตนเองเข้าสู่ภาคการเกษตร (Young Smart Farmer)
- 5) อื่น ๆ ระบุ.....

3.3 ท่านเข้าร่วมพัฒนาตนเองเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือไม่

- 1) เข้าร่วม ของหน่วยงาน.....
- 2) ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....

3.4 หลังสิ้นสุดการจ้างงานท่านประกอบอาชีพใด

☐ 1) เกษตรกร	☐ 3) พนักงานบริษัทเอกชน	☐ 5) รับจ้างทั่วไป
☐ 2) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 4) ประกอบธุรกิจส่วนตัว	☐ 6) อื่นๆ ระบุ.....
- สถานที่ทำงานจังหวัด.....

3.5 ปัจจุบันท่านได้ร่วมทำงานกับหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือไม่

- 1) ทำงานร่วมกัน (ระบุงานที่ทำ).....
- 2) ไม่ได้ทำงานร่วมกัน เนื่องจาก.....

3.6 ปัจจุบันท่านได้รับการติดตาม ให้คำแนะนำ เพิ่มเติมจากหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือไม่

- 1) ได้รับ จากหน่วยงาน.....
เรื่องที่ติดตาม.....
- 2) ไม่ได้รับการติดตาม.....

3.7 หากมีการดำเนินโครงการในระยะที่ 2 ท่านสนใจสมัครเป็นผู้รับจ้างงานในโครงการหรือไม่

- 1) สนใจ
- 2) ไม่สนใจ เพราะ.....

3.8 ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะสนับสนุนความสำเร็จของโครงการ

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 การกระจายของรายได้จากโครงการ

4.1 ท่านได้รับการจ้างงานเป็นระยะเวลา.....เดือน ตั้งแต่เดือน.....ถึงเดือน.....

4.2 เงินเดือนที่ได้รับ.....บาท/เดือน

4.3 ท่านนำเงินเดือนค่าตอบแทนที่ได้รับไปใช้จ่ายในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/เดือน)
☐ 1) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
☐ 1.1) อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	
☐ 1.2) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	
☐ 1.3) ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ (ค่าเช่า ไฟฟ้า ประปา ซ่อมแซมบ้าน)	
☐ 1.4) เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า	
☐ 1.5) เวชภัณฑ์ ค่ารักษาพยาบาล	
☐ 1.6) การเดินทาง และการสื่อสาร	
☐ 1.7) การศึกษา	
☐ 1.8) บันทึกลงและกีฬา	
☐ 1.9) การจัดงานในโอกาสพิเศษ	
☐ 1.10) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล (ของใช้ส่วนบุคคล บริการส่วนบุคคล)	
☐ 2) ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภค	
☐ 2.1) ภาษี/ ธรรมเนียม/ ค่าปรับ	
☐ 2.2) ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ	
☐ 2.3) บริจาคเงิน	
☐ 2.4) ส่งเงินให้บุคคลนอกครัวเรือน	
☐ 2.5) เบี้ยประกัน	
☐ 2.6) สลากกินแบ่งรัฐบาล/ หวย/ การพนันอื่นๆ	
☐ 2.7) ดอกเบี้ยต่าง ๆ	
☐ 2.8) ลงทุนทางการเกษตร	
☐ 2.9) นำเงินไปลงทุนนอกการเกษตร	
☐ 2.10) ชำระหนี้สิน ค่าเช่า ค่างวด	
☐ 2.11) เก็บเป็นเงินออม	

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็น ความพึงพอใจ อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

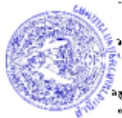
5.1 ความคิดเห็นต่อโครงการ (โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1 - 5 โดยระดับ 1 = น้อยที่สุด และระดับ 5 = มากที่สุด)

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ (1 - 5)	ระบุเหตุผล
1) การชี้แจงโครงการจากหน่วยงาน		
2) การประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่างๆ		
3) การกำหนดคุณสมบัติ เกษตรกรและผู้รับจ้างงาน		
4) การรับสมัครเกษตรกรและผู้รับจ้างงาน		
5) การตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรและผู้รับจ้างงาน		
6) การฝึกอบรม/การจัดเวทีเสวนา/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ศึกษาดูงาน		
7) สนับสนุนการวางแผนการผลิตแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้เข้าร่วมโครงการ และการปรับปรุงแปลง		
8) การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบล		
9) การนำความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการถ่ายทอดสู่เกษตรกรที่รับผิดชอบ และติดตามสถานการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่		
10) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พืช สัตว์ ประมง และการบำรุงดิน)		
11) ประสานเชื่อมโยงการทำงาน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เข้าถึงหมู่บ้านที่รับผิดชอบ		
12) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานรายเดือน รายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค		
13) ประสานงานหรือร่วมประชุมกับคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ		
14) เงินเดือน/ค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย		
15) การจ่ายเงินเดือน/ค่าตอบแทนตรงเวลา		
16) การจ้างงานของโครงการทำให้มีผู้จ้างแรงงานมีงานทำมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น		
17) ผู้รับจ้างงานมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนช่วยขับเคลื่อนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		
18) อื่นๆ ระบุ.....		

5.2 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ และข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการต่อไป

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ประเมินผล
 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 โทรศัพท์ 02-579-8267
 E-mail : rdpsc8572@gmail.com

**แบบที่ 3.1 แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรพัฒนาใหม่**

คำชี้แจง : ข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการ คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ต.ค. 62 – 30 ก.ย. 63 และหลังเข้าร่วมโครงการ คือ 1 ต.ค. 63 – 30 เม.ย. 65 โดยกรอกข้อมูล ลงในช่องว่างหรือในเครื่องหมาย ✓ ตามตัวเล็กรหัสที่กำหนด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่าง

1.1 ผู้ให้ข้อมูล นาย นาง น.ส. ชื่อ - สกุล..... โทรศัพท์ --

1.2 เลขประจำตัวประชาชน --

1.3 อายุ.....ปี

1.4 เพศ 1) หญิง 2) ชาย

1.5 บ้านเลขที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์ -

1.6 ระดับการศึกษา

1) ไม่ได้ศึกษา

2) ประถมศึกษา

3) มัธยมศึกษาตอนต้น

4) มัธยมศึกษาตอนปลาย

5) ปวช.

6) ปวส./อนุปริญญา

7) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

8) สูงกว่าปริญญาตรี

1.7 ประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตรกร.....ปี (เริ่มนับตั้งแต่ทำเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรอง ตามข้อ 1.8)

1.8 ลักษณะการประกอบอาชีพ (ดูจากระยะเวลาในการทำกิจกรรมเป็นหลัก)

1) อาชีพหลัก

1.1) ประกอบอาชีพเกษตรกร

1.2) รับเงินเดือนประจำ

2) อาชีพรอง

2.1) ประกอบอาชีพเกษตรกร

2.2) รับเงินเดือนประจำ

2.3) รับจ้างทางการเกษตร

1.3) รับจ้างทางการเกษตร

1.4) ประกอบธุรกิจการค้า

2.4) ประกอบธุรกิจการค้า

2.5) รับจ้างทั่วไป

2.6) อื่น ๆ ระบุ.....

1.9 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1) สหกรณ์ภาคการผลิต

2) สหกรณ์การตลาดเกษตรกร

3) กลุ่มเกษตรกร

4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร

5) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

6) กลุ่มเยาวชนเกษตรกร

7) วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

8) สมาคม/สหพันธ์

9) อาสาสมัครเกษตรกร

10) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน

11) ธ.ก.ส./สกด

12) เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่

13) อื่น ๆ ระบุ.....

- 1.10 ท่านเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน) หรือไม่
 1) เคยเข้าร่วมโครงการ 1.1) ปี 2560 1.2) ปี 2561 1.3) ปี 2562
 2) ไม่เคยเข้าร่วมโครงการ
- 1.11 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน แรงงานในครัวเรือน.....คน
 1) แรงงานในภาคเกษตร.....คน 2) แรงงานนอกภาคเกษตร.....คน
- 1.12 ปัญหาที่ประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาจนถึงวันที่สำรวจ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 1) ด้านเงินทุน 5) ด้านภัยพิบัติ
 2) ด้านแรงงาน 6) ด้านองค์ความรู้
 3) ด้านเทคโนโลยีการผลิต 7) ด้านโรคระบาด ระบุ.....
 4) ด้านตลาด 8) ด้านปัจจัยการผลิต
- 1.13 อัตราค่าจ้างทั่วไป (ในพื้นที่/ท้องถิ่น)

เพศ	ในภาคเกษตร (บาท/วัน)	นอกภาคเกษตร (บาท/วัน)
1) ชาย		
2) หญิง		

- 9) ด้านที่ดินทำกิน
 10) ด้านอื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

2.1 แร่งงานต้นถิ่นของครัวเรือน

รายการ	มีแร่งงานต้นถิ่น (โปรดระบุจำนวน)	ไม่มีแร่งงานต้นถิ่น
1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 – 30 ก.ย. 63)		
2) หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 63 – 30 เม.ย. 65)		

2.2 ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์โครงการโดยวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่ / ผู้นำท้องถิ่น/เพื่อนบ้าน)
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website / Facebook/ Line/ Clip/ วิชยู/ โทรทัศน์/ หอกระจายข่าว)
- 3) สื่อสิ่งพิมพ์ (วารสาร/ ไปรษณีย์/ แผ่นพับ/ หนังสือพิมพ์)
- 4) สื่อกิจกรรม (การจัดประชุม/ การจัดเวทีชุมชน)

2.3 ท่านได้รับการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ จากหน่วยงาน / เจ้าหน้าที่ หรือไม่

- 1) ได้รับการชี้แจง
- 2) ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจาก.....

2.4 ท่านได้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือไม่

- 1) ได้เข้าร่วม จำนวน.....ครั้ง
- 2) ยังไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ 2.2) ติดธุระในวันดังกล่าว 2.3) อื่น ๆ ระบุ.....

2.5 ท่านได้รับการอบรม หรือไม่

- 1) ได้รับการอบรม จำนวน.....ครั้ง
- 2) ไม่ได้รับการอบรม เพราะ.....

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ 2.2) ติดธุระในวันดังกล่าว 2.3) อื่น ๆ ระบุ.....

2.6 ท่านได้เข้าร่วมศึกษาดูงานหรือไม่

- 1) ได้เข้าร่วม จำนวน.....ครั้ง
- 2) ยังไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.1) หน่วยงานยังไม่ได้ดำเนินการ 2.2) ติดธุระในวันดังกล่าว 2.3) อื่น ๆ ระบุ.....

- 2.7 ท่านได้รับการติดตาม ให้คำแนะนำจากผู้รับจ้างงาน /หน่วยงาน หรือไม่
- 1) ได้รับการติดตามเฉลี่ย จำนวน.....ครั้ง/เดือน
 - 2) ยังไม่ได้รับการติดตาม เพราะ
 - 2.1) หน่วยงานยังไม่ดำเนินการ
 - 2.2) อื่น ๆ ระบุ.....

2.8 การอบรมและการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้ประโยชน์

รายการ	การได้รับการอบรม 1 = ได้ 2 = ไม่ได้	ระดับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่อบรม (1 - 5)		การนำมาใช้ประโยชน์ 1 = ใช้ทั้งหมด 2 = บางส่วน 3 = ไม่ได้ใช้	ไม่ได้นำมาใช้ เพราะ..... (โปรดระบุเหตุผล)	ความเหมาะสมของ การอบรม ระบุคะแนน (1 - 5)	โปรดระบุเหตุผลหาก เลือกตอบ 1 = น้อยที่สุด หรือ 2 = น้อย
		ก่อน	หลัง				
กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 1 หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ ปา.3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง การปลูกพืช 5 ระดับ การคำนวณพื้นที่ที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่							
กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 2 วิเคราะห์พื้นที่ว่างแล่นการผลิต (หลักสูตร 1 วัน) เช่น การวางแผนแปลง การวางแผนการผลิต							
กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 3 การรวมกลุ่ม (หลักสูตร 1 วัน) เช่น การพัฒนากลุ่มเกษตรกร การพัฒนาการตลาด องค์ความรู้ด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง การปรับปรุงดิน การทำบัญชีครัวเรือน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร							
กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น ศักยภาพแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ (รุ่นละ 1 วัน)							
หลักสูตรอื่น ๆ ระบุ.....							

2.9 การได้รับปัจจัยการผลิต และความคาดคิดเห็นต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ ให้คะแนนความพึงพอใจ ระดับ 1-5 (1 = น้อยที่สุด 5 = มากที่สุด)

ปัจจัยการผลิต	การได้รับปัจจัยการผลิต 1 = ได้รับ 2 = ไม่ได้รับ	ตรงกับความต้องการ 1 = ตรง 2 = ไม่ตรง	ความเพียงพอ 1 = เพียงพอ 2 = ไม่เพียงพอ	ความทันเวลา 1 = ทัน 2 = ไม่ทัน	คุณภาพ 1 = มีคุณภาพ 2 = ไม่มีคุณภาพ	การนำไปใช้ประโยชน์ 1 = ใช้ 2 = ไม่ใช้
1) ด้านพืช เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น เมล็ดพันธุ์ผัก ปุ๋ย						
2) ด้านปศุสัตว์ เช่น ไข่ เบ็ด อาหารสัตว์ และอุปกรณ์						
3) ด้านประมง เช่น ปลา อาหารปลา						
4) ด้านการปรับปรุงดิน 4.1) ทรายน้ำ/ปุ๋ยหมัก.....ไร่.....ลบ.ม.						
4.2) วัสดุปรุคอกในการผลิตหมักชีวภาพ เช่น กากน้ำตาล สารเร่ง พด. หย้าแม่						
5) อื่น ๆ (ระบุ).....						

2.10 พื้นที่การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ *ไร่

2.11 ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

- 1) ภาษีบำรุงท้องที่ (ย.บ.พ.5)
- 2) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ด. 4-01)
- 3) เอกสารสิทธิ์ครอบครองทำประโยชน์ชั่วคราว หรือเอกสารใบจอง (น.ส.2)
- 4) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3)
- 5) โฉนดที่ดิน (น.ส.4 *ตา)
- 6) ใบได้สวน (น.ส.5)
- 7) หนังสือแสดงการทำประโยชน์ (ย.ด.3)
- 8) สิทธิทำกินเป็นที่ดินในเขตป่าสงวน (อ.พ.ก.)
- 9) การจัดสรรที่ดินทำกินตามนโยบายรัฐบาล (ด.ช.ย.)
- 10) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.12 ลักษณะการใช้พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ (ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ)

รายการ/กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 - 30 ก.ย. 63)	หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 63 - 30 เม.ย. 65)
1) พื้นที่ว่างเปล่าพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์	☐ 1.1) มี รวม.....ไร่* ☐ 1.2) ไม่มี	☐ 1.1) มี รวม.....ไร่* ☐ 1.2) ไม่มี
2) พื้นที่แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรในพื้นที่โครงการ	☐ 2.1) มีแหล่งน้ำ รวม.....ไร่* ☐ 2.2) ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....	☐ 2.1) มีแหล่งน้ำ รวม.....ไร่* ☐ 2.2) ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....

รายการ/กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 - 30 ก.ย. 63)	หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 63 - 30 เม.ย. 65)
3) ประเมินบทหลังน้ำในในพื้นที่โครงการ	☐ 3.1) บอจุดเอง.....บอ เนื้อที่.....ไร่ ☐ 3.2) บอจุดโดยหน่วยงานราชการ.....บอ เนื้อที่.....ไร่ ☐ 3.3) แหล่งน้ำธรรมชาติ.....แห่ง ☐ 3.4) แหล่งน้ำชลประทาน.....แห่ง ☐ 3.5) ปอน้ำบาดาล.....บอ ☐ 3.6) อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....แห่ง	☐ 3.1) สระน้ำโครงการ 1 ตำบลฯ ☐ 3.2) บอจุดเอง.....บอ เนื้อที่.....ไร่ ☐ 3.3) บอจุดโดยหน่วยงานราชการ.....บอ เนื้อที่.....ไร่ ☐ 3.4) แหล่งน้ำธรรมชาติ.....แห่ง ☐ 3.5) แหล่งน้ำชลประทาน.....แห่ง ☐ 3.6) ปอน้ำบาดาล.....บอ ☐ 3.7) อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....แห่ง
4) ความเพียงพอของแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ	☐ 4.1) เพียงพอทั้งปี ☐ 4.2) ไม่เพียงพอ ใช้งานได้.....เดือน	☐ 4.1) เพียงพอทั้งปี ☐ 4.2) ไม่เพียงพอ ใช้งานได้.....เดือน
5) การใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ	☐ 5.1) ใช้ ☐ (1) ด้านพืช ☐ (3) ด้านประมง ☐ (2) ด้านสัตว์ ☐ (4) ด้านอื่น ๆ ระบุ..... ☐ 5.2) ไม่ใช้	☐ 5.1) ใช้ ☐ (1) ด้านพืช ☐ (3) ด้านประมง ☐ (2) ด้านสัตว์ ☐ (4) ด้านอื่น ๆ ระบุ..... ☐ 5.2) ไม่ใช้
6) การทำประมง	☐ 6.1) เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด (โปรดระบุรหัสสัตว์น้ำ) - ชนิดที่ 1..... - ชนิดที่ 3..... - ชนิดที่ 2..... - ชนิดที่ 4..... โดยใช้น้ำเพื่อการเลี้ยง ☐ เนื้อที่.....ไร่* ☐ เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ☐ 6.2) ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	☐ 6.1) เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด (โปรดระบุรหัสสัตว์น้ำ) - ชนิดที่ 1..... - ชนิดที่ 3..... - ชนิดที่ 2..... - ชนิดที่ 4..... โดยใช้น้ำเพื่อการเลี้ยง ☐ เนื้อที่.....ไร่* ☐ เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ☐ 6.2) ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....
7) พื้นที่ปลูกข้าวของครัวเรือน	☐ 7.1) พื้นที่ปลูกข้าว รวม.....ไร่ ☐ (1) พื้นที่ปลูกข้าวในโครงการ.....ไร่* ☐ (2) พื้นที่ปลูกข้าวนอกโครงการ.....ไร่ ☐ 7.2) ไม่มีพื้นที่ปลูกข้าว	☐ 7.1) พื้นที่ปลูกข้าว รวม.....ไร่ ☐ (1) พื้นที่ปลูกข้าวในโครงการ.....ไร่* ☐ (2) พื้นที่ปลูกข้าวนอกโครงการ.....ไร่ ☐ 7.2) ไม่มีพื้นที่ปลูกข้าว

รายการ/กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 - 30 ก.ย. 63)	หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 63 - 30 เม.ย. 65)
8) การปลูกพืชชนิดอื่น ๆ	<p>☐ 8.1) ปลูกพืช.....ชนิด ได้แก่ (โปรดระบุพืชที่ขที่ปลูก 3 ลำดับแรก)</p> <p>- ไม่คิด.....</p> <p>- พืชผัก.....</p> <p>- ไม้ยืนต้น.....</p> <p>โดยใช้พื้นที่ปลูก</p> <p>☐ เนื้อที่.....ไร่</p> <p>☐ พื้นที่หลังนา เนื้อที่.....ไร่</p> <p>☐ พื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า</p> <p>☐ 8.2) ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....</p> <p>☐ 9.1) มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่*</p> <p>☐ 9.2) มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่*</p> <p>☐ 9.3) มีพื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา</p> <p>☐ 9.4) ไม่มี</p>	<p>☐ 8.1) ปลูกพืช.....ชนิด ได้แก่ (โปรดระบุพืชที่ขที่ปลูก 3 ลำดับแรก)</p> <p>- ไม่คิด.....</p> <p>- พืชผัก.....</p> <p>- ไม้ยืนต้น.....</p> <p>โดยใช้พื้นที่ปลูก</p> <p>☐ เนื้อที่.....ไร่</p> <p>☐ พื้นที่หลังนา เนื้อที่.....ไร่</p> <p>☐ พื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า</p> <p>☐ 8.2) ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....</p> <p>☐ 9.1) มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่*</p> <p>☐ 9.2) มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่*</p> <p>☐ 9.3) มีพื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา</p> <p>☐ 9.4) ไม่มี</p>
9) พื้นที่อยู่อาศัย/สิ่งปลูกสร้าง/โรงเรือน	<p>☐ 10.1) เลี้ยงสัตว์.....ชนิด ได้แก่ (โปรดระบุสัตว์)</p> <p>- ชนิดที่ 1.....</p> <p>- ชนิดที่ 2.....</p> <p>- ชนิดที่ 3.....</p> <p>- ชนิดที่ 4.....</p> <p>โดยใช้พื้นที่ไม่เลี้ยง</p> <p>☐ เนื้อที่ที่ใช้เลี้ยงสัตว์.....ไร่*</p> <p>☐ ใช้พื้นที่รวมกับที่อยู่อาศัย</p> <p>☐ 10.2) ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....</p>	<p>☐ 10.1) เลี้ยงสัตว์.....ชนิด ได้แก่ (โปรดระบุสัตว์)</p> <p>- ชนิดที่ 1.....</p> <p>- ชนิดที่ 2.....</p> <p>- ชนิดที่ 3.....</p> <p>- ชนิดที่ 4.....</p> <p>โดยใช้พื้นที่ไม่เลี้ยง</p> <p>☐ เนื้อที่ที่ใช้เลี้ยงสัตว์.....ไร่*</p> <p>☐ ใช้พื้นที่รวมกับที่อยู่อาศัย</p> <p>☐ 10.2) ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....</p>
10) การเลี้ยงปศุสัตว์	<p>☐ 11.1) แหล่งน้ำ.....ไร่</p> <p>☐ 11.2) นาข้าว.....ไร่</p> <p>☐ 11.3) ปลูกพืช.....ไร่</p> <p>☐ 11.4) ที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์.....ไร่</p> <p>จำนวน.....ไร่</p>	<p>☐ 11.1) แหล่งน้ำ.....ไร่</p> <p>☐ 11.2) นาข้าว.....ไร่</p> <p>☐ 11.3) ปลูกพืช.....ไร่</p> <p>☐ 11.4) ที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์.....ไร่</p> <p>จำนวน.....ไร่</p>
11) การแบ่งพื้นที่ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการตามองค์ประกอบเกษตรทฤษฎีใหม่ (4 องค์ประกอบ)	<p>จำนวน.....ไร่</p> <p>หมายเหตุ : 1. ข้อ 12 คือ ผลรวมพื้นที่ข้อ 1 + 2 + 6 (ถ้าไม่ได้เลี้ยงในแหล่งน้ำของโครงการในข้อ 2) + 7 (เฉพาะนาข้าวในพื้นที่โครงการ) + 8 + 9 + 10 หรือข้อที่ไม่มีเครื่องหมาย *</p> <p>2. ข้อ 12 จะต้องเท่ากับพื้นที่ข้อ 2.10 และพื้นที่รวมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการต้องมีพื้นที่เท่ากัน</p>	

2.13 กรุณาใช้ประโยชน์จากเครื่องมือที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ

- 1) ใช้ประโยชน์แล้ว ระยะเวลาการใช้.....เดือน (ถามต่อข้อ 2.14)
- 2) ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจาก.....(ข้ามไปถามต่อข้อ 3.1)

2.14 ท่านใช้ประโยชน์จากเครื่องมืออย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

รายการ	ชนิด	เนื้อหา
☐ 1) ใช้เพื่อการเพาะปลูก	☐ 1.1) ข้าว ☐ 1.2) ไม้ผล ระบุรหัส..... ☐ 1.3) พืชผัก ระบุรหัส..... ☐ 1.4) ไม้ยืนต้น ระบุรหัส..... ☐ 1.5) อื่น ๆ ระบุ.....
☐ 2) ใช้เพื่อการเลี้ยงปศุสัตว์	- ชนิดที่ 1 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 2 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 3 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 4 ระบุรหัส.....
☐ 3) ใช้เพื่อการทำประมง	- ชนิดที่ 1 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 2 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 3 ระบุรหัส..... - ชนิดที่ 4 ระบุรหัส.....
☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

2.15 กรุณาใช้หน้าเพื่อการเลี้ยงปศุสัตว์ ท่านใช้อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ใช้ทำความสะอาดโรงเรือนเลี้ยงสัตว์
- 2) รดน้ำแปลงหญ้า
- 3) ใช้เป็นน้ำดื่มเลี้ยงสัตว์
- 4) อื่น ๆ ระบุ.....

3.2 ค่าใช้จ่ายในการผลิต “ก่อน” เข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 - 30 ก.ย. 63) (ต่อ)

รายการ	ค่าใช้จ่ายในการผลิต (บาท)															
	สารเคมี						อาหารสัตว์						แรงงาน		น้ำมัน/ไฟฟ้า	
	เงินสด		ค่านอง		ราคา		เงินสด		ค่านอง		ราคา		เงินสด	ค่านอง	เงินสด	ค่านอง
1. ค่า	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา	เงินสด	ค่านอง	เงินสด	ค่านอง
1.1																
1.2																
2. พืชไร่																
2.1																
2.2																
2.3																
3. ค่าเชื้อ/ชิ้นดิน																
3.1																
3.2																
3.3																
4. ค่าเชื้อคอก																
4.1																
4.2																
4.3																
5. ค่าปุ๋ย																
5.1 ค่าปุ๋ย/เม็ด																
5.2 ค่าปุ๋ย/กระป๋อง																
5.3 ค่าปุ๋ย																
5.4 ค่าปุ๋ย/แกลบ																
5.5 อื่น ๆ ระบุ																
6. ค่าแรงงาน																
6.1 ค่า																
6.2 ค่า																
6.3 ค่า																
7. อื่น ๆ ระบุ.....																

□

3.5 มูลค่าผลผลิตจากกิจกรรมที่ดำเนินการเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นที่จัดทำบัญชีการผลิตรด้วยตนเอง ไม่ได้บัญชีที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ (ข้อมูลผลผลิตฐาน 1 ปีการเพาะปลูก 2564/65 : 1 พฤษภาคม 2564 – 30 เมษายน 2565)

รายการ	รหัส (ระบุ)	การจำแนกผลผลิต				
		จำหน่ายมูลค่า (บาท)	บริโภคมูลค่า (บาท)	แจก/ให้ผู้ใช้มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ทำพันธุ์มูลค่า (บาท)	รวมผลผลิตทั้งหมดมูลค่า (บาท)
1. ไม้ผล/ชิ้นกิน						
1.1						
1.2						
1.3						
2. พืชผัก						
2.1						
2.2						
2.3						
3. ปศุสัตว์						
3.1 ไก่/เป็ด						
3.2 โคน/กระบือ						
3.3 สุกร						
3.4 แพะ/แกะ						
3.5 อื่น ๆ ระบุ						
4. ประมง						
4.1 ปลาดู						
4.2 กุ้ง						
4.3 กบ						
5. อื่น ๆ						
5.1						
5.2						
5.3						
รวมผลการบัญชีการผลิตไปใช้						

ส่วนที่ 4 สถานะทางการเงิน รูปแบบการผลิต การรวมกลุ่ม และการเผยแพร่โครงการ

4.1 รายจ่ายที่ไม่เข้าเป็นรายจ่ายเพื่อของครุภัณฑ์ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62-30 ก.ย.63) และหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว (1 ต.ค. 63 – 30 ก.ย. 64)

รายจ่ายที่ไม่เข้าเป็น/ผู้เกี่ยวข้อง	อยู่ เข้าร่วมโครงการ จำนวนเงิน (บาท/เดือน)	หลังเข้าร่วมโครงการ จำนวนเงิน (บาท/เดือน)	การเปลี่ยนแปลง เปรียบเทียบกับ ก่อน - หลัง เข้าร่วมโครงการ
(1) ค่าติดตั้งที่ไม่มีเอกสาร (น้ำอัดลม จัก ภาห พ ฯลฯ)			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
(2) ค่าติดตั้งที่มีเอกสาร (เหล็ก เบียร์ ไลน์ ฯลฯ)			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
(3) ค่าวัสดุ (บุหรี อวเส้น หนัก พลุ ฯลฯ)			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
(4) ค่าใช้จ่ายในการเสียใช้ (ถอดต่อรี/หรม/การทวน)			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
(5) ค่าใช้จ่ายในการบันทึก มหรสพต่าง ๆ			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
(6) อื่น ๆ (ระบุ).....			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น			☐ 1) เท่าเดิม ☐ 2) เพิ่มขึ้น ☐ 3) ลดลง

4.2 หนี้สิน เงินออม และความสามารถในการชำระหนี้สิน

ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 62 - 30 ก.ย. 63)	การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ (1 ต.ค. 63 – 30 ก.ย. 64)
4.2.1 หนี้สินในการเกษตร ☐ 1) มีหนี้สิน จำนวน.....บาท ☐ 2) ไม่มีหนี้สิน	☐ 1) มีหนี้สิน จำนวน.....บาท ☐ 1.1) เพิ่มขึ้น.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.2) เท่าเดิม.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.3) ลดลง.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 2) ไม่มีหนี้สิน
4.2.2 หนี้สินนอกภาคการเกษตร ☐ 1) มีหนี้สิน จำนวน.....บาท ☐ 2) ไม่มีหนี้สิน	☐ 1) มีหนี้สิน จำนวน.....บาท ☐ 1.1) เพิ่มขึ้น.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.2) เท่าเดิม.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.3) ลดลง.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 2) ไม่มีหนี้สิน
4.2.3 ความสามารถในการชำระหนี้สิน ☐ 1) มี ☐ 2) ไม่มี เนื่องจาก.....	☐ 1) มี ☐ 1.1) ชำระได้ตรงตามเวลา ☐ 1.2) มีสินชำระหนี้สินล่าช้าขึ้น ☐ 1.3) อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ 2) ไม่มี เนื่องจาก.....
4.2.4 ครุภัณฑ์ของงานมีเงินออมหรือไม่ ☐ 1) มีเงินออม จำนวน.....บาท ☐ 2) ไม่มี เนื่องจาก.....	☐ 1) มีเงินออม จำนวน.....บาท ☐ 1.1) เพิ่มขึ้น.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.2) เท่าเดิม.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 1.3) ลดลง.....บาท เนื่องจาก..... ☐ 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

4.3 แหล่งเกษตรของท่าท่านมีการผลิตที่เกี่ยวเนื่องกับของกิจกรรมหรือไม่

- 1) มี (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) 1.1) พืช-พืช 1.2) พืช-ปศุสัตว์ 1.3) พืช-สัตว์น้ำ 1.4) ปศุสัตว์-สัตว์น้ำ 1.5) พืช-สัตว์น้ำ-ปศุสัตว์
- 2) ไม่มี เพราะ.....

4.4 ลักษณะการทำเกษตร "ก่อน" และ "หลัง" เข้าร่วมโครงการ

ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
☐ 1) เกษตรแบบทั่วไป ☐ 2) เกษตรปลอดภัย ☐ 3) เกษตรอินทรีย์	☐ 1) เกษตรแบบทั่วไป ☐ 2) เกษตรปลอดภัย ☐ 3) เกษตรอินทรีย์

4.5 ท่านมีการจำหน่ายผลผลิตจากโครงการในช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สหกรณ์ 4) ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน/ตลาดนัด 7) พ่อค้ามารับซื้อที่แปลง
- 2) กลุ่มเกษตรกร 5) ร้านของตนเอง 8) การจัดงานออกบูธของหน่วยงาน
- 3) ตลาดประชารัฐ 6) ขายผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น LINE /Facebook 9) อื่น ๆ ระบุ.....

4.6 ท่านมีการรวมกลุ่ม 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรใหม่ จากการทำกิจกรรมของโครงการหรือไม่

- 1) ดำเนินการแล้ว ประกอบด้วย (ถามต่อข้อ 4.7)
- 1.1) รวมกลุ่มด้านพืช.....กลุ่ม 1.4) วิสาหกิจชุมชน.....กลุ่ม 1.5) อื่น ๆ ระบุ.....กลุ่ม
- 1.2) รวมกลุ่มด้านปศุสัตว์.....กลุ่ม 1.3) รวมกลุ่มด้านประมง.....กลุ่ม
- 2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก..... (ข้ามไปถามข้อ 4.10)

4.7 ท่านมีรายได้จากการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมของโครงการหรือไม่

- 1) มี จำนวน.....บาท 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

4.8 ท่านได้รับการส่งเสริมด้านการตลาดอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ได้รับความต้องการของกลุ่มลูกค้าภายในจังหวัด 5) การพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ มาตรฐาน
- 2) จัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตในจังหวัด 6) ผลักดันให้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน
- 3) ประสาน อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างเกษตรกร 7) อื่น ๆ ระบุ.....
- 4) สนับสนุนให้รวมผลผลิตในชุมชนร่วมกับตลาดเกษตรกร ตลาดท้องถิ่น ตลาดสีเขียว หรือตลาดอื่น ๆ

4.9 ราคาผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ ที่จำหน่ายเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่

- 1) เป็นไปตามที่คาดหวัง 2) ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เนื่องจาก.....

4.10 ตั้งแต่เริ่มโครงการ - ปัจจุบัน ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรที่เพิ่มขึ้นไปเผยแพร่/ขยายผลให้กับเกษตรกรอื่นหรือไม่ อย่างไร

- 1) ดำเนินการเผยแพร่ขยายผลต่อ จำนวน.....ราย
- 1.1) เกษตรกรได้ดำเนินการตามคำแนะนำแล้ว.....ราย 1.2) ไม่ทราบจำนวนผู้ดำเนินการตามคำแนะนำ
- 2) ไม่ได้เผยแพร่ขยายผลต่อ เนื่องจาก.....

4.11 หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว ท่านคิดว่าจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

- 1) ทำต่อไป โดยทำในรูปแบบ
- 1.1) ทำตามองค์ประกอบเกษตรทฤษฎีใหม่ (4 องค์ประกอบ) โดยแบ่งสัดส่วนตามความเหมาะสม เนื่องจาก.....
- 1.2) ทำแบบเกษตรผสมผสาน เนื่องจาก.....
- 2) ไม่ทำต่อ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็น และความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ

5.1 ความคิดเห็นต่อโครงการ (โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1 - 5 โดยระดับ 1 = น้อยที่สุด และ 5 = มากที่สุด)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (1 - 5)	ระบุเหตุผล.....
1) การดำเนินงานโครงการมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และตรงความต้องการของเกษตรกร		
2) หลักสูตรการฝึกอบรม		
3) การอุดหนุนเงินในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/การปรับปรุงแปลง		
4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พืช สัตว์ ประมง และการปรับปรุงดิน)		
5) การติดตาม ให้ความแนะนำ ของผู้รับจ้างงาน เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานในการดำเนินงานโครงการ		

5.2 ปัญหา อุปสรรค ในการทำงานโครงการ และข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาหรือต่อยอดโครงการต่อไป

รายการ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1) การดำเนินงานโครงการ		
2) งบประมาณ		
3) เกษตรกร		
4) ปัจจัยการผลิต		
4.1) พืช		
4.2) ปศุสัตว์		
4.3) ประมง		
4.4) สรรพน้ำ		
5) ผู้รับจ้างงาน		
6) เจ้าหน้าที่		
7) อื่น ๆ ระบุ.....		

ส่วนที่ 6 การวัดความรู้ความเข้าใจในการปรับแนวความคิดเกษตรทฤษฎีใหม่

ที่	ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	สำหรับให้คะแนน
1	การทำเกษตรโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเองก็คือ การปลูกทุกอย่างที่กินได้ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารภายในครัวเรือน			
2	"เกษตรทฤษฎีใหม่" เป็นการจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ดังนี้ คือ ขุดสระน้ำร้อยละ 30 ปลูกข้าวร้อยละ 40 ปลูกไร่/พืชสวนร้อยละ 20 และที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 10			
3	"ทฤษฎีใหม่" มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การผลิตเพื่อพออยู่ พอกิน และพึ่งตนเองได้ ขั้นตอนที่ 2 การรวมพลังหรือร่วมแรงกันรูปแบบกลุ่ม ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกันจำหน่ายผลผลิต			
4	ระบบเกษตรผสมผสานเป็นระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งกิจกรรมแต่ละชนิดไม่จำเป็นต้องเกี่ยวคู่ประโยชน์กันเสมอไป			
5	การรวมกลุ่มทางด้านเกษตรของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของวิถีปฏิบัติตามทางการเกษตรแนวทฤษฎีใหม่ สามารถสร้างความเข้มแข็ง ให้ชุมชนได้			
6	การใช้สารสกัดจากสมุนไพรเพื่อกำจัดศัตรูพืช นับเป็นการลดการใช้สารเคมีถือเป็นพื้นฐานความอุดมสมบูรณ์ของดินและความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่			
7	การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ต้องไม่ต่ำกว่า 15 ไร่ จึงจะประสบผลสำเร็จ			
8	การใช้ปุ๋ยเคมี ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินเพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินให้ดีขึ้น ถือเป็นวิธีการฟื้นฟูทรัพยากรดิน และคืนชีวิตให้ดินอีกทางหนึ่งด้วย			
9	ผลจากการทำบัญชีครัวเรือนมีส่วนช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของตนเองและครอบครัว เช่น รายจ่ายที่ไม่ควรจ่าย			
10	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากเป็นการขยายองค์ความรู้ให้แพร่หลายไปยังที่ต่างๆ ยังให้ความรู้เหล่านั้นได้รับการสืบทอดต่อไปไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการต่อยอดหรือนำไปสร้าง องค์ความรู้ใหม่ฯ ได้			
รวมคะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน ข้อละ 1 คะแนน)				

รหัส พืช สัตว์ ประมง และเฉลยข้อคำถามส่วนที่ 6 ที่ใช้ในการสำรวจโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

รหัส	พืช	รหัส	พืช (ต่อ)	รหัส	พืช (ต่อ)	รหัส	พืช (ต่อ)	รหัส	สัตว์	รหัส	ประมง
1) ข้าว		312	ฝรั่ง	4. พืชผัก		5. สัตว์ตัว		6. ประมง			
101	ข้าวนาปี	313	มะขาม	401	กะเพรา	501	กระบือ	601	กบ		
102	ข้าวนาปรัง	314	มะม่วง	402	กวางตุ้ง	502	ไก่ไข่	602	กุ้งก้ามกราม		
2. พืชไร่		315	มะขงชิด	403	กระเจี๊ยบ	503	ไก่เนื้อ	603	กุ้งกุลาดำ		
201	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	316	มะละกอ	404	กระเทียม	504	ไกชน	604	กุ้งขาวแวนนาไม		
202	ถั่วเขียว	317	มะพร้าว	405	กะหล่ำปลี	505	แกะ	605	กุ้งทะเลอื่น ๆ		
203	ถั่วเหลือง	318	ยางพารา	406	ข้าวโพดฝักอ่อน	506	โคเนื้อ	606	ปลาตูก		
204	มันสำปะหลัง	319	ยูคาลิปตัส	407	แครอท	507	โตนม	607	ปลาช่อน		
205	สับปะรด	320	ตะมุติ	408	คนน้ำ	508	แพะ	608	ปลานิล		
206	อ้อย	321	ตองกอล	409	ขะอม	509	เป็ดเนื้อ	609	ปลาพื้ปืม		
207	พืชไร่อื่น ๆ	322	ถางสาด	410	แตงกวา	510	เป็ดไข่	610	ประมงอื่น ๆ		
3. ไม้ผล ไม้ยืนต้น		323	ลำไย	411	ตะไคร้	511	ปลาสัตว์อื่น ๆ				
301	กล้วยไข่	324	ลิ้นจี่	412	ถั่วฝักยาว						
302	กล้วยน้ำว้า	325	ส้มเขียวหวาน	413	ฝักกาดขาว	เฉลยข้อคำถาม ส่วนที่ 6 การวัดความรู้ความเข้าใจในการปรับแนวคิด					
303	กล้วยหอม	326	ส้มโอ	414	ฝักสี	เกษตรทฤษฎีใหม่					
304	แก้วมังกร	327	ส้มเกลี้ยง	415	พริกชี้ฟ้า	ข้อ 1	ถูก	ข้อ 6	ถูก		
305	กระเทียม	328	สาธี่	416	มะเขือเปราะ	ข้อ 2	ผิด	ข้อ 7	ผิด		
306	ขนุน	329	สตอเบอร์รี่	417	มะเขือทอง	ข้อ 3	ผิด	ข้อ 8	ผิด		
307	จำปาตะ	330	สะตอ	418	มะเขือเทศ	ข้อ 4	ผิด	ข้อ 9	ถูก		
308	ชมพู	331	หมาก	419	มะเขือยาว	ข้อ 5	ถูก	ข้อ 10	ถูก		
309	ปาล์มน้ำมัน	332	ไม้ส้มขึ้นต้นอื่น ๆ	420	มะระ						
310	ทุเรียน			421	แมงลัก						
311	ไผ่			422	โพรงพา						
				423	พืชผักรวม						

ภาคผนวกที่ 4

สรุปผลศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการ

สรุปผลการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
รวม	2,610,880,520.85				
1. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	5,250,000.00				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	4,620,000.00				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	1,880,340.00	049 โรงสีข้าว	1,039,145.44	330,255.65	708,889.79
		042 โรงฆ่าสัตว์	1,170,444.24	290,969.09	879,475.15
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	72,002.93	15,650.67	56,352.25
		022 ผลิตผลจากสัตว์ปีก	221,627.35	50,918.54	170,708.82
		029 การประมงน้ำจืด	98,322.90	20,544.93	77,777.97
		007 การทำไร่ฝัก	912,829.91	176,888.94	735,940.97
		008 การทำสวนผลไม้	511,915.94	96,591.70	415,324.24
		064 อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำตาล	622,724.56	146,672.44	476,052.12
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	64,680.00	062 การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา	54,607.36	10,732.92	43,874.44
		063 การผลิตเบียร์	79,874.50	16,870.30	63,004.21
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ	36,960.00	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบยาสูบ	57,081.90	7,858.31	49,223.59
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	1,002,540.00	080 การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	2,568,597.56	591,399.98	1,977,197.58
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	83,160.00	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	231,905.83	54,671.66	177,234.18
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้นรองเท้ายาง	18,862.28	4,292.99	14,569.29
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	161,700.00	160 สถาบันการเงิน	176,646.03	32,860.20	143,785.83
		161 การประกันชีวิต	85,822.29	11,120.34	74,701.95
		162 การประกันวินาศภัย	3,116.54	452.13	2,664.41
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	73,920.00	169 บริการทางการแพทย์และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	186,723.69	39,851.55	146,872.14
การเดินทางและการสื่อสาร	1,131,900.00	149 การขนส่งทางรถไฟ	54,129.01	11,782.58	42,346.43
		150 การขนส่งทางบก	3,273,707.94	782,651.24	2,491,056.70
การศึกษา	60,060.00	167 บริการการศึกษา	108,694.20	16,952.11	91,742.08
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	78,540.00	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	141,712.06	23,440.08	118,271.98
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	46,200.00	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	83,360.03	13,788.28	69,571.75
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	630,000.00	160 สถาบันการเงิน	688,231.27	128,026.74	560,204.53
		161 การประกันชีวิต	334,372.56	43,326.01	291,046.55
		162 การประกันวินาศภัย	12,142.37	1,761.55	10,380.82
2. จ้างแรงงานทางการเกษตร	1,061,701,215.80				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	624,280,314.89				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	163,030,120.03	049 โรงสีข้าว	90,096,475.26	28,633,980.55	61,462,494.71
		042 โรงฆ่าสัตว์	101,480,404.99	25,227,738.05	76,252,666.94
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	6,242,831.70	1,356,952.16	4,885,879.55
		022 ผลิตผลจากสัตว์ปีก	19,215,638.51	4,414,762.69	14,800,875.81
		029 การประมงน้ำจืด	8,524,838.39	1,781,296.18	6,743,542.20
		007 การทำไร่ฝัก	79,144,606.99	15,336,707.83	63,807,899.15

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
		008 การทำสวนผลไม้	44,384,376.03	8,374,738.93	36,009,637.10
		064 อุตสาหกรรมเครื่องตี ที่ไม่มีแอลกอฮอล์และ น้ำอัดลม	53,991,756.95	12,716,862.84	41,274,894.11
เครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์	4,010,871.26	062 การต้ม การกลั่น และ การผสมสุรา	3,386,256.86	665,558.82	2,720,698.03
		063 การผลิตเบียร์	4,953,097.46	1,046,143.91	3,906,953.56
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ		066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบ ยาสูบ	0.00	0.00	0.00
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่ง บ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	104,282,652.75	080 การผลิตเครื่องเรือน และเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	267,181,526.85	61,516,506.95	205,665,019.90
เครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า	104,282,652.75	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	290,809,951.68	68,558,267.70	222,251,683.97
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้น รองเท้ายาง	23,653,300.03	5,383,405.32	18,269,894.70
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	100,979,582.30	160 สถาบันการเงิน	110,313,184.33	20,520,772.28	89,792,412.04
		161 การประกันชีวิต	53,594,922.93	6,944,512.39	46,650,410.54
		162 การประกันวินาศภัย	1,946,239.91	282,349.56	1,663,890.35
เวชภัณฑ์และค่าตรวจ รักษาพยาบาล	23,711,327.15	169 บริการทางการแพทย์ และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	59,895,379.49	12,783,186.88	47,112,192.61
การเดินทางและการ สื่อสาร	65,235,641.37	149 การขนส่งทางรถไฟ	3,119,657.90	679,074.55	2,440,583.35
		150 การขนส่งทางบก	188,676,064.33	45,107,125.96	143,568,938.37
การศึกษา	44,473,484.26	167 บริการการศึกษา	80,486,342.09	12,552,772.93	67,933,569.16
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	4,954,605.67	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	8,939,742.40	1,478,690.49	7,461,051.91
การจัดงานพิธีในโอกาส พิเศษ	9,319,377.34	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	16,815,229.75	2,781,346.40	14,033,883.35
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการ อุปโภค บริโภค	437,420,900.91	160 สถาบันการเงิน	477,851,971.37	88,891,382.74	388,960,588.62
		161 การประกันชีวิต	232,161,184.83	30,082,070.02	202,079,114.81
		162 การประกันวินาศภัย	8,430,674.76	1,223,074.98	7,207,599.78
3. รับสมัครเกษตรกร	1,893,470.75				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภค (วิทยากร)	1,666,254.26				
อาหาร และเครื่องตี (ไม่มีแอลกอฮอล์)	678,165.48	049 โรงสีข้าว	374,779.33	119,110.37	255,668.97
		042 โรงฆ่าสัตว์	422,133.70	104,941.23	317,192.47
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	25,968.66	5,644.59	20,324.07
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	79,932.36	18,364.33	61,568.03
		029 การประมงน้ำจืด	35,461.25	7,409.76	28,051.49
		007 การทำไร่ฝัก	329,222.24	63,796.96	265,425.28
		008 การทำสวนผลไม้	184,628.16	34,836.87	149,791.30
		064 อุตสาหกรรมเครื่องตี ที่ไม่มีแอลกอฮอล์และ น้ำอัดลม	224,592.52	52,899.04	171,693.48
เครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์	23,327.56	062 การต้ม การกลั่น และ การผสมสุรา	19,694.75	3,870.95	15,823.81
		063 การผลิตเบียร์	28,807.63	6,084.46	22,723.17
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	13,330.03	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบ ยาสูบ	20,587.22	2,834.19	17,753.03
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่ง บ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	361,577.17	080 การผลิตเครื่องเรือน และเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	926,393.21	213,294.96	713,098.25
เครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า	29,992.58	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	83,639.41	19,717.94	63,921.47
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้น รองเท้ายาง	6,802.89	1,548.31	5,254.58

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	58,318.90	160 สถาบันการเงิน	63,709.35	11,851.39	51,857.95
		161 การประกันชีวิต	30,952.76	4,010.68	26,942.09
		162 การประกันวินาศภัย	1,124.02	163.07	960.95
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	26,660.07	169 บริการทางการแพทย์และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	67,343.97	14,372.90	52,971.07
การเดินทางและการสื่อสาร	408,232.29	149 การขนส่งทางรถไฟ	19,522.23	4,249.52	15,272.71
		150 การขนส่งทางบก	1,180,699.09	282,271.85	898,427.24
การศึกษา	21,661.31	167 บริการการศึกษา	39,201.77	6,113.97	33,087.80
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	28,326.32	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	51,110.03	8,453.92	42,656.10
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	16,662.54	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	30,064.72	4,972.90	25,091.82
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค (วิทยากร)	227,216.49	160 สถาบันการเงิน	248,218.24	46,174.26	202,043.98
		161 การประกันชีวิต	120,595.17	15,626.01	104,969.17
		162 การประกันวินาศภัย	4,379.28	635.32	3,743.96
4. ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร	3,056,222.76				
		082 การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาศ	9,682,659.21	2,372,997.49	7,309,661.72
5. ฝึกอบรมเกษตรกร	37,468,270.10				
5.1 จ้างวิทยากร	18,007,270.10				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภค (วิทยากร)	15,846,397.69				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	6,449,483.86	049 โรงสีข้าว	3,564,223.36	1,132,762.43	2,431,460.93
		042 โรงฆ่าสัตว์	4,014,572.48	998,011.22	3,016,561.26
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	246,966.89	53,681.13	193,285.76
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	760,172.11	174,648.35	585,523.76
		029 การประมงน้ำจืด	337,243.25	70,468.21	266,775.04
		007 การทำไร่ฝัก	3,130,966.63	606,721.32	2,524,245.31
		008 การทำสวนผลไม้	1,755,849.27	331,305.30	1,424,543.96
		064 อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำอัดลม	2,135,917.98	503,080.05	1,632,837.93
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	221,849.57	062 การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา	187,300.86	36,813.43	150,487.42
		063 การผลิตเบียร์	273,966.04	57,864.38	216,101.66
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	126,771.18	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบยาสูบ	195,788.41	26,953.67	168,834.74
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	3,438,668.30	080 การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	8,810,177.17	2,028,476.04	6,781,701.13
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	285,235.16	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	795,426.86	187,521.39	607,905.46
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้นรองเท้ายาง	64,696.79	14,724.75	49,972.03
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	554,623.92	160 สถาบันการเงิน	605,888.13	112,709.03	493,179.10
		161 การประกันชีวิต	294,366.70	38,142.29	256,224.41
		162 การประกันวินาศภัย	10,689.60	1,550.79	9,138.81
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	253,542.36	169 บริการทางการแพทย์และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	640,454.07	136,689.08	503,765.00
การเดินทางและการสื่อสาร	3,882,367.43	149 การขนส่งทางรถไฟ	185,660.14	40,413.75	145,246.39
		150 การขนส่งทางบก	11,228,674.88	2,684,459.49	8,544,215.39
การศึกษา	206,003.17	167 บริการการศึกษา	372,816.34	58,145.01	314,671.33

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	269,388.76	176 บริการบันเทิงและ บริการสหนาการ	486,066.15	80,398.45	405,667.71
การจัดงานพิธีในโอกาส พิเศษ	158,463.98	176 บริการบันเทิงและ บริการสหนาการ	285,921.27	47,293.20	238,628.06
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการ อุปโภค บริโภค (วิทยากร)	2,160,872.41	160 สถานบันการเงิน	2,360,603.12	439,126.11	1,921,477.01
		161 การประกันชีวิต	1,146,883.24	148,606.33	998,276.91
		162 การประกันวินาศภัย	41,647.79	6,042.03	35,605.76
5.2 อาหารสำหรับ เกษตรกร (อบรม 3 ครั้ง+ ดูงาน)	19,461,000.00				
ข้าว (10%)	1,946,100.00	049 โรงสีข้าว	5,107,815.86	1,623,338.76	3,484,477.11
เนื้อสัตว์ (60%)	11,676,600.00	042 โรงฆ่าสัตว์	24,232,800.50	6,024,204.80	18,208,595.70
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	1,490,743.90	324,030.54	1,166,713.36
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	4,588,558.10	1,054,214.00	3,534,344.10
		029 การประมงน้ำจืด	2,035,670.91	425,360.89	1,610,310.02
ผัก ผลไม้ (30%)	5,838,300.00	007 การทำไร่ผัก	6,264,783.09	1,213,994.88	5,050,788.20
		008 การทำสวนผลไม้	5,470,677.53	1,032,243.78	4,438,433.75
6. การให้ความรู้ เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (ผลิตสื่อ) ได้แก่ ภาพยนตร์สั้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ Youtube Line Official Account Facebook Twitter	6,240,000.00				
		159 บริการไปรษณีย์โทรเลข และการสื่อสาร	10,414,965.10	2,151,030.12	8,263,934.98
		174 วิทยุ โทรทัศน์ และ บริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	1,354,699.29	305,845.57	1,048,853.72
7. การรวบรวมและ ติดตามการดำเนินงาน รายแปลง	14,246,210.65				
ค่าเบี่ยง	2,507,333.06				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภค	2,206,453.09				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	898,026.41	049 โรงสีข้าว	496,282.61	157,725.89	338,556.72
		042 โรงฆ่าสัตว์	558,989.24	138,963.13	420,026.12
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	34,387.68	7,474.56	26,913.12
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	105,846.40	24,318.04	81,528.35
		029 การประมงน้ำจืด	46,957.76	9,812.00	37,145.77
		007 การทำไร่ผัก	435,955.93	84,479.90	351,476.03
		008 การทำสวนผลไม้	244,484.53	46,130.96	198,353.56
		064 อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ที่ไม่มีแอลกอฮอล์และ น้ำอัดลม	297,405.31	70,048.89	227,356.42
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	30,890.34	062 การดื่ม การกลั่น และ การผสมสุรา	26,079.78	5,125.90	20,953.88
		063 การผลิตเบียร์	38,147.04	8,057.04	30,090.01
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ และอื่นๆ	17,651.62	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบ ยาสูบ	27,261.59	3,753.03	23,508.56
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่ง บ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	478,800.32	080 การผลิตเครื่องเรือน และเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	1,226,729.45	282,445.09	944,284.36
เครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า	39,716.16	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	110,755.27	26,110.49	84,644.78
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้น รองเท้ายาง	9,008.38	2,050.28	6,958.11

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	77,225.86	160 สถาบันการเงิน	84,363.89	15,693.61	68,670.28
		161 การประกันชีวิต	40,987.63	5,310.93	35,676.70
		162 การประกันวินาศภัย	1,488.42	215.93	1,272.49
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	35,303.25	169 บริการทางการแพทย์และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	89,176.85	19,032.59	70,144.26
การเดินทางและการสื่อสาร	540,581.01	149 การขนส่งทางรถไฟ	25,851.33	5,627.21	20,224.11
		150 การขนส่งทางบก	1,563,481.17	373,784.26	1,189,696.92
การศึกษา	28,683.89	167 บริการการศึกษา	51,910.96	8,096.11	43,814.85
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	37,509.70	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	67,679.87	11,194.68	56,485.19
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	22,064.53	176 บริการบันเทิงและบริการสันทนาการ	39,811.69	6,585.11	33,226.58
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	300,879.97	160 สถาบันการเงิน	328,690.48	61,143.94	267,546.54
		161 การประกันชีวิต	159,692.07	20,691.95	139,000.12
		162 การประกันวินาศภัย	5,799.04	841.29	4,957.75
ค่าเช่าที่พัก	7,700,501.08	148 โรงแรมและที่พักอื่น ๆ	19,801,514.20	4,738,307.75	15,063,206.45
ค่าพาหนะ	712,310.49	165 การบริหารราชการ	712,310.49	0.00	712,310.49
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2,611,330.42	093 โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	6,954,868.51	2,139,407.72	4,815,460.79
ค่าวัสดุสำนักงาน (กระดาษ หมึกพิมพ์)	714,735.61	083 การพิมพ์ การพิมพ์โฆษณา	2,101,867.34	494,144.73	1,607,722.61
8. การขุดสระเก็บน้ำใน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	1,343,936,143.91				
ค่าตอบแทนสำหรับผู้รับเหมา	959,062,143.91				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภค	843,974,686.64				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	343,497,697.46	049 โรงสีข้าว	189,829,534.55	60,330,608.77	129,498,925.78
		042 โรงฆ่าสัตว์	213,815,002.07	53,153,797.16	160,661,204.90
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	13,153,387.33	2,859,041.88	10,294,345.45
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	40,486,552.92	9,301,721.79	31,184,831.13
		029 การประมงน้ำจืด	17,961,480.71	3,753,117.13	14,208,363.58
		007 การทำไร่ผัก	166,754,402.57	32,313,806.96	134,440,595.61
		008 การทำสวนผลไม้	93,516,038.43	17,645,227.39	75,870,811.04
		064 อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำตาลดล	113,758,391.35	26,793,902.29	86,964,489.06
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	11,815,645.61	062 การดื่ม การกลั่น และการผสมสุรา	9,975,590.94	1,960,673.05	8,014,917.89
		063 การผลิตเบียร์	14,591,354.47	3,081,840.54	11,509,513.93
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ และอื่นๆ	6,751,797.49	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ใบยาสูบ	10,427,635.87	1,435,545.01	8,992,090.86
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	183,142,507.00	080 การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	469,227,559.53	108,036,063.60	361,191,495.92
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	15,191,544.36	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	42,364,210.77	9,987,336.70	32,376,874.07
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้นรองเท้ายาง	3,445,732.80	784,236.29	2,661,496.50
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	29,539,114.03	160 สถาบันการเงิน	32,269,431.67	6,002,851.45	26,266,580.22
		161 การประกันชีวิต	15,677,887.59	2,031,447.73	13,646,439.86
		162 การประกันวินาศภัย	569,325.02	82,594.48	486,730.54
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	13,503,594.99	169 บริการทางการแพทย์และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	34,110,403.90	7,280,021.79	26,830,382.12

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
การเดินทางและการสื่อสาร	206,773,798.23	149 การขนส่งทางรถไฟ	9,888,206.81	2,152,424.97	7,735,781.84
		150 การขนส่งทางบก	598,036,067.95	142,973,558.10	455,062,509.85
การศึกษา	10,971,670.93	167 บริการการศึกษา	19,856,093.45	3,096,786.68	16,759,306.76
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	14,347,569.67	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	25,887,746.74	4,281,998.65	21,605,748.09
การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	8,439,746.87	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	15,228,086.32	2,518,822.74	12,709,263.58
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	115,087,457.27	160 สถาบันการเงิน	125,725,058.45	23,387,732.94	102,337,325.51
		161 การประกันชีวิต	61,082,678.91	7,914,731.42	53,167,947.49
		162 การประกันวินาศภัย	2,218,149.43	321,796.67	1,896,352.76
ค่าน้ำมัน (4000/ไร่)	384,874,000.00	093 โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	1,025,051,462.61	315,319,119.19	709,732,343.42
9. สนับสนุนปัจจัยปรับปรุงบำรุงดิน	33,705,955.75				
หญ้าแฝก	23,594,169.03	017 ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ	44,992,282.55	8,323,877.22	36,668,405.33
ปุ๋ยพืชสด	6,741,191.15	017 ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ	12,854,937.87	2,378,250.63	10,476,687.24
อุปกรณ์	3,370,595.58	113 การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรกรรม	11,122,631.54	2,400,026.13	8,722,605.41
10. สนับสนุนปัจจัยด้านพืช	32,367,313.00				
เมล็ดพันธุ์ฝัก	26,422,296.33	017 ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ	50,385,305.83	9,321,623.08	41,063,682.75
กิ่งพันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้น	5,945,016.67	025 การทำไม้ซุง	10,154,985.82	1,456,078.67	8,698,907.16
11. สนับสนุนปัจจัยด้านประมง	35,585,788.00				
ค่าพันธุ์ปลาน้ำจืด	25,453,050.00	029 การประมงน้ำจืด	61,507,642.25	12,852,246.96	48,655,395.29
อาหารปลา	10,132,738.00	061 การผลิตอาหารสัตว์	33,220,256.47	8,581,324.36	24,638,932.12
12. สนับสนุนปัจจัยด้านปศุสัตว์	34,572,848.08				
พันธุ์สัตว์ (ไก่ไข่)	24,200,993.66	021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	70,072,802.10	15,231,139.39	54,841,662.71
อาหาร/วัสดุอุปกรณ์	10,371,854.42	061 การผลิตอาหารสัตว์	34,004,201.44	8,783,829.90	25,220,371.54
13. ติดตามประเมินผล	857,082.05				
ค่าเบี้ยเลี้ยง	150,846.44				
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	132,744.87				
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	54,027.16	049 โรงสีข้าว	29,857.41	9,489.12	20,368.29
		042 โรงฆ่าสัตว์	33,629.97	8,360.31	25,269.66
		021 การเลี้ยงสัตว์ปีก	2,068.84	449.69	1,619.15
		022 ผลผลิตจากสัตว์ปีก	6,367.94	1,463.02	4,904.92
		029 การประมงน้ำจืด	2,825.08	590.31	2,234.77
		007 การทำไร่ฝัก	26,228.03	5,082.49	21,145.54
		008 การทำสวนผลไม้	14,708.70	2,775.34	11,933.37
		064 อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำอัดลม	17,892.53	4,214.29	13,678.24
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1,858.43	062 การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา	1,569.01	308.39	1,260.63
		063 การผลิตเบียร์	2,295.01	484.73	1,810.28
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	1,061.96	066 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ	1,640.11	225.79	1,414.32
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	28,805.64	080 การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	73,802.63	16,992.49	56,810.14

กิจกรรม	งบ	สาขา	มูลค่าทั้งหมด	มูลค่าทางตรง	มูลค่าทางอ้อม
เครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า	2,389.41	072 การผลิตเครื่องแต่งกาย	6,663.27	1,570.86	5,092.41
		077 การผลิตรองเท้า ยกเว้น รองเท้ายาง	541.96	123.35	418.61
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	4,646.07	160 สถาบันการเงิน	5,075.51	944.16	4,131.35
		161 การประกันชีวิต	2,465.90	319.52	2,146.39
		162 การประกันวินาศภัย	89.55	12.99	76.56
เวชภัณฑ์และค่าตรวจ รักษาพยาบาล	2,123.92	169 บริการทางการแพทย์ และบริการทางอนามัยอื่น ๆ	5,365.07	1,145.04	4,220.03
การเดินทางและการ สื่อสาร	32,522.49	149 การขนส่งทางรถไฟ	1,555.27	338.54	1,216.73
		150 การขนส่งทางบก	94,062.32	22,487.65	71,574.67
การศึกษา	1,725.68	167 บริการการศึกษา	3,123.07	487.08	2,635.99
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	2,256.66	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	4,071.76	673.50	3,398.27
การจัดงานพิธีในโอกาส พิเศษ	1,327.45	176 บริการบันเทิงและ บริการสันทนาการ	2,395.16	396.17	1,998.98
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับ การอุปโภค บริโภค	18,101.57	160 สถาบันการเงิน	19,774.71	3,678.55	16,096.16
		161 การประกันชีวิต	9,607.41	1,244.87	8,362.54
		162 การประกันวินาศภัย	348.88	50.61	298.27
ค่าเช่าที่พัก	463,278.37	148 โรงแรมและที่พักอื่น ๆ	1,191,300.82	285,066.58	906,234.24
ค่าพาหนะ	42,854.10	165 การบริหารราชการ	42,854.10	0.00	42,854.10
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	157,103.14	093 โรงกลั่นน้ำมัน ปิโตรเลียม	418,419.54	128,711.28	289,708.27
ค่าวัสดุสำนักงาน (กระดาษ หมึกพิมพ์)	43,000.00	083 การพิมพ์ การพิมพ์ โฆษณา	126,452.77	29,728.79	96,723.98
รวมทั้งสิ้น	2,610,880,520.85		6,098,357,489.76	1,416,279,920.15	4,682,077,569.61
			2.34		

ภาคผนวกที่ 5
ประมวลภาพการดำเนินงาน

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทรศัพท์ 0-2579-8267

www.3.oae.go.th/rdpcc